

ព្រះ
ក្រែតបិដកច្បាប់
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ឥតវុត្តកៈ
ទុតយភាគ

៥៣

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុភមង្គលមហាសង្ឃរាជានិបតី ប្តូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

KHUDDAKANIKĀYA

ITIVUTTAKA

DUTIYABHĀGA

53

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសច្ឆរាជានិបតិ ប្តូរ ត្រី
សម្តេចព្រះមហាសច្ឆរាជ នៃគណៈបច្ចុប្បន្និកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្លាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធ ចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្ណាល័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធជម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈ ក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ន នេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេស ម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើប យើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុប មិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំ ក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេច ព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួល ពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខ ទៀតផង ជាកិរិយាភាពតរៀងទៅ ។

រត្តបទុមធី. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

- ប្តូរ-ត្រី

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: សមុល ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ ល គឺជាដើមរបស់ព្យញ្ជនៈ ម ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ សម្ម ។

-ពាក្យបាលី: តសុស គឺ តស្ស ។

២) ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជាតន្ត្រីណេម (ជួន-ណាត) ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។

៣) ចំពោះ សន្និក្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទុតិយភាគ

៥៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកស្ស

ទុតិយោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គោ

[១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
 ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ
 អនាតាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ លោកំ ភិក្ខុវេ
 ឯកធម្មំ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនាតាមិតា-
 យាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
 យេន លោភេន លុទ្ធាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី
 តំ លោកំ សម្មទញ្ញាយ បជហាន្តិ វិបស្សិដោ
 បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុនាចនន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទុតិយភាគ

សូមនមស្ការព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ អង្គនោះ ។

ឯកនិបាត បឋមវគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ ជាអនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក ទាំងឡាយ ចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺលោកៈ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នក ទាំងឡាយ ជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ល្មោភហើយ ព្រោះលោកៈណា តែងទៅ កាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់លោកៈនោះបាន លុះលះបង់បាន ហើយមិន ត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀតក្នុងកាលណាឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បឋមំ^(១) ។

[២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។

ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហាថ អហំ វោ ចាជិកោកោ

អនាតាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ ទោសំ ភិក្ខុវេ

ឯកធម្មំ បជហាថ អហំ វោ ចាជិកោកោ អនាតាមិតា-

យាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន ទោសេន ទុដ្ឋាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី

តំ ទោសំ សម្មទញ្ញាយ បជហាន្តិ វិបស្សិទោ

បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុបាចនន្តិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(២) ។

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ.ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ
ជាអនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយ ចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺទោសៈ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នក
ទាំងឡាយជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី
នុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ប្រទូស្តហើយ ព្រោះទោសៈណា តែងទៅ
កាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា
ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់ទោសៈនោះបាន លុះលះបង់បាន
ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

[៣] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនា-
តាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ មោហំ ភិក្ខុវេ
ឯកធម្មំ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនាតាមិ-
តាយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន មោហេន មូឡាសេ សត្តា កច្ចន្តិ ទុក្ខតី
តំ មោហំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិណោ
បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុណាចនន្តិ ។
អយម្បិ អត្ថោ វុត្ថោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

តតិយំ^(១) ។

[៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនា-
តាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ កោដំ ភិក្ខុវេ ឯកធម្មំ
បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនាតាមិតាយាតិ ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៤

[៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ ជាអនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺមោហៈ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នក ទាំងឡាយជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី រ៉ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ វង្វេងហើយ ព្រោះមោហៈណា តែងទៅ កាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយ អ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់មោហៈនោះបាន លុះលះបង់បាន ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

[៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយជាអនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺសេចក្តីក្រោធ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយជាអនាគាមី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឯតមត្តំ ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន កោដេន កុទ្ធាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី

តំ កោដំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិទោ

បហាយ ន បុណយន្តិ ឥមំ លោកំ កុទាចនន្តិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភក្កវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្តំ^(១) ។

[៥] វុត្តំ ហេតំ ភក្កវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។

ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហថ អហំ វោ ចាដិកោកោ

អនាតាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ មក្ខំ ភិក្ខុវេ

ឯកធម្មំ បជហថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនាតាមិតា-

យាតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធ

នេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ក្រោធហើយ ព្រោះសេចក្តីក្រោធណា តែងទៅ
កាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញាដ៏
ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់សេចក្តីក្រោធនោះបាន លុះលះបង់បាន
ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយជា
អនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺសេចក្តីលុបគុណ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នក
ទាំងឡាយជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី
នុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

យេន មក្ខេន មក្ខិតាសេ^(១) សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតិ
តំ មក្ខំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិណោ
បហាយ ន បុណយន្តិ ឥមំ លោកំ កុណាចនន្តិ ។
អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចមំ^(២) ។

[៦] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
ឯកធម្មំ ភិក្ខុវេ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ
អនាតាមិតាយ ។ កតមំ ឯកធម្មំ ។ មាណំ ភិក្ខុវេ
ឯកធម្មំ បជហាថ អហំ វោ ចាដិកោកោ អនាតាមិតា-
យាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន មាណេន មត្តាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតិ
តំ មាណំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិណោ
បហាយ ន បុណយន្តិ ឥមំ លោកំ កុណាចនន្តិ ។

១ ឱ. ម. មក្ខា សេ ។ ២ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៦

សត្វទាំងឡាយ លុបគុណហើយ ព្រោះសេចក្តីលុបគុណ
ណា តែងទៅកាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយ អ្នកឃើញច្បាស់
ដឹងដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់សេចក្តីលុប
គុណនោះបាន លុះលះបង់បានហើយ រមែងមិនត្រឡប់
មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់ធម៌ ១ ចេញ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ
ជាអនាគាមី ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរលះបង់ធម៌ ១ គឺ មានៈ តថាគតជាអ្នកធានា ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ
ជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។
ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ប្រកាន់ហើយ ព្រោះមានៈណា តែង
ទៅកាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា
ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់មានៈនោះបាន លុះលះបង់បាន
ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

៦

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្ថោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ឆដ្ឋំ^(១) ។

[៧] វុត្ថំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។

សព្វំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ

ចិត្តំ អរិកជយំ អប្បជហំ អកញោ ទុក្ខក្ខយាយ

សព្វញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ

រិកជយំ បជហំ កញោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ

ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យោ សព្វំ សព្វតោ ញត្វា សព្វត្ថេសុ ន រជ្ជតិ

សវេ សព្វំ បរិញ្ញា សោ សព្វំ ទុក្ខំ ឧបច្ចតាតិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្ថោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

សត្តមំ^(២) ។

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង
ច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង នូវហេតុទាំងពួង មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ
មិនលះបង់ នូវហេតុទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីអស់ទុក្ខបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង នូវហេតុទាំងពួង ញ៉ាំងចិត្ត
ឲ្យនឿយណាយ លះបង់នូវហេតុទាំងនោះបាន ទើបគួរដើម្បីអស់ទុក្ខ ។

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណាដឹងហេតុទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង មិនត្រេកអរ
ក្នុងផល(សកលកាយ)ទាំងពួង បុគ្គលនោះឯងកំណត់ដឹងហេតុ
ទាំងពួង បុគ្គលនោះទើបកន្លងទុក្ខទាំងពួងបាន ដោយពិត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគបាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

[៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
 មាណំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ អរិកជយំ
 អប្បជហំ អកញ្ចោ ទុក្ខក្ខយាយ មានញោ ខោ ភិក្ខុវេ
 អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ រិកជយំ បជហំ កញ្ចោ
 ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ
 ឥតិ វុច្ចតិ

មាណុបេតា អយំ បជា មានកន្តា ភវេ រតា
 មាណំ អបរិជានន្តា អាកន្តារោ^(១) បុនព្ពវំ
 យេ ច មាណំ បហាន្តាន^(២) វិមុត្តា មានសង្ខយេ
 តេ មានកន្តាភិក្ខុនោ សព្វំ កន្តំ ឧបច្ចុគ្គិ^(៣) ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋម^(៤) ។

១ ឱ. ម. អគន្តារោ ។ ២ ឱ. បហាន្តាន ។ ៣ ឱ. សព្វទុក្ខំ ឧបច្ចុគ្គិ ។
 ម. សព្វទុក្ខមុបច្ចុគ្គិ ។ ៤ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៨

[៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង ច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង នូវមានៈ មិនញ៉ាំងចិត្ត ឲ្យនឿយណាយ មិនលះបង់នូវមានៈនោះ មិនគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវមានៈ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ នឿយណាយ លះបង់នូវមានៈនោះបាន ទើបគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធ នេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ពួកសត្វនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយមានៈ ត្រូវមានៈចាក់ស្រែះហើយ ត្រេកអរក្នុងភព កាលមិនកំណត់ដឹងមានៈ តែងមកកាន់ភពថ្មីទៀត ចំណែកពួកសត្វណា លះបង់មានៈបានហើយ ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះអស់មានៈ សត្វទាំងនោះគ្របសង្កត់នូវគ្រឿងចាក់ស្រែះ គឺ មានៈបានហើយ កន្លងបង់នូវគ្រឿងចាក់ស្រែះទាំងពួងបាន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនុ៎ះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៩] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។

លោកំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ

អវិរាជយំ អប្បជហំ អកព្វោ ទុក្ខក្ខយាយ

លោភព្វា ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ

វិរាជយំ បជហំ កព្វោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ

ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន លោភេន លុទ្ធាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី

តំ លោកំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិណោ

បហាយ ន បុណយន្តិ ឥមំ លោកំ កុណាចនន្តិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

នវមំ^(១) ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល
 មិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹងនូវលោកៈ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ
 មិនលះបង់នូវលោកៈនោះ មិនគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវលោកៈ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ
 នឿយណាយ លះបង់ នូវលោកៈនោះបាន ទើបគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ជាប់ហើយ ព្រោះលោកៈណា តែងទៅ
 កាន់ទុក្ខតិ សត្វទាំងឡាយ អ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា
 ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់លោកៈនោះបាន លុះលះបង់បាន
 ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកៈនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
 បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

[១០] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ សុតំ ។
នោសំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ អរិក-
ជយំ អប្បជហំ អកញ្ចោ ទុក្ខក្ខយាយ នោសញ្ច
ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ រិកជយំ
បជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន នោសេន ទុដ្ឋាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី
តំ នោសំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិនោ
បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុនាចនន្តិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
ទសម៌^(១) ។

បាជីភោគវត្តោ បឋមោ ។

តស្សុទ្ធានំ

រាគនោសា អថ មោហោ
កោធមក្ខា មាណំ សព្វំ
មាណតោ រាគនោសា បុន ទ្វេ
បកាសិតា វុត្តមហុ^(២) បឋមន្តិ ។

១ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. វុត្តមហុ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ១០

[១០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹងនូវទោសៈ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ មិនលះបង់នូវទោសៈនោះ មិនគួរដើម្បីនឹងអស់ទុក្ខបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវទោសៈ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ លះបង់នូវទោសៈនោះបាន ទើបគួរដើម្បីអស់ទុក្ខ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ប្រទូស្តហើយ ព្រោះទោសៈណា តែងទៅកាន់ទុក្ខតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់ទោសៈនោះបាន លុះលះបង់បានហើយ មិនត្រូវឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បាដិភោគវគ្គ ទី ១ ។

ឧទ្ទាននៃបាដិភោគវគ្គនោះគឺ

- និយាយអំពីរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហាៈ ១ សេចក្តីក្រោធ ១
- សេចក្តីលុបគុណ ១ មានៈ ១ ហេតុទាំងពួង ១ មានៈ ១ រាគៈ
- ទោសៈ២ទៀត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពោលថាជាបឋមវគ្គ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គោ

[១១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ មោហំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ
ចិត្តំ អវិរាជយំ អប្បជហំ អភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយ មោ-
ហាញ ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ
វិរាជយំ បជហំ ភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន មោហោន មូឡាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី
តំ មោហំ សម្មទញ្ញាយ បជហន្តិ វិបស្សិទោ
បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុទាចនន្តិ ។
អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បឋមំ^(១) ។

[១២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ កោដំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ
ចិត្តំ អវិរាជយំ អប្បជហំ អភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយ

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ

[១១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាល មិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹងនូវមោហៈ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ មិនលះបង់នូវមោហៈនោះ មិនគួរដើម្បីនឹងអស់ទុក្ខបានឡើយ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវមោហៈ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ នឿយណាយ លះបង់នូវមោហៈនោះបាន ទើបគួរនឹងអស់ទុក្ខ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធ នេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ វង្វេងហើយ ព្រោះមោហៈណា តែងទៅ កាន់ទុក្ខតិ សត្វទាំងឡាយអ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញាដ៏ ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់មោហៈនោះបាន លុះលះបង់បាន ហើយ មិនត្រឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិន ដឹងច្បាស់ មិនកំណត់នូវសេចក្តីក្រោធិ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ មិនលះបង់ នូវសេចក្តីក្រោធិនោះ មិនគួរ ដើម្បីនឹងអស់ទុក្ខបានឡើយ

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

កោដញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ
វិរាជយំ បដហំ ភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ
ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យេន កោដេន កុដ្ឋាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតី
តំ កោដំ សម្មទញ្ញាយ បដហន្តិ វិបស្សិដោ
បហាយ ន បុនាយន្តិ ឥមំ លោកំ កុដាចនន្តិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភក្កវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(១) ។

[១៣] វុត្តំ ហេតំ ភក្កវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ មក្ខំ ភិក្ខុវេ អនភិជានំ អបរិជានំ តត្ថ
ចិត្តំ អវិរាជយំ អប្បដហំ អភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយ
មក្ខញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ អភិជានំ បរិជានំ តត្ថ ចិត្តំ
វិរាជយំ បដហំ ភព្វោ ទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ
ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៣

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវសេចក្តីក្រោធ
ញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ លះបង់នូវសេចក្តីក្រោធនោះបាន ទើបគួរ
ដើម្បីនឹងអស់ទុក្ខ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ
ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វទាំងឡាយ ក្រោធហើយ ព្រោះសេចក្តីក្រោធណា តែង
ទៅកាន់ទុក្ខតិ សត្វទាំងឡាយ អ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយ
បញ្ញាដ៏ប្រពៃហើយ លះបង់សេចក្តីក្រោធនោះ លុះលះបង់បាន
ហើយ មិនត្រូវឡប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[១៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលមិនដឹង
ច្បាស់ មិនកំណត់ដឹងនូវសេចក្តីលុបគុណ មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ
មិនលះបង់នូវសេចក្តីលុបគុណនោះ មិនគួរ ដើម្បីនឹងអស់ទុក្ខបានឡើយ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹងនូវសេចក្តី
លុបគុណ ទាំងញ៉ាំងចិត្តឲ្យនឿយណាយ លះបង់សេចក្តីលុបគុណ
នោះបាន ទើបគួរ ដើម្បីអស់ទុក្ខ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
សេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យេន មក្ខេន មក្ខិតាសេ សត្តា កច្ឆន្តិ ទុក្ខតិ
 តំ មក្ខំ សម្មទញ្ញាយ បដហន្តិ វិបស្សិណោ
 បហាយ ន បុណយន្តិ ឥមំ លោកំ កុណាចនន្តិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

តតិយំ^(១) ។

[១៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ នាហំ ភិក្ខុវេ អញ្ញំ ឯកជីវរណាម្បិ សមនុ-
 បស្សាមិ យេន ជីវរណោ និវុតា បជា ទីយវត្ថុ
 សន្ធាវន្តិ សំសវន្តិ យថយិទំ ភិក្ខុវេ អវិជ្ជាជីវរណំ
 អវិជ្ជាជីវរណោ ហិ ភិក្ខុវេ និវុតា បជា ទីយវត្ថុ
 សន្ធាវន្តិ សំសវន្តិតិ ។ ឯតមត្ថំ ភកវា អវោច ។

តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

នត្ថញ្ញោ ឯកធម្មោមិ យេនេវ^(២) និវុតា បជា
 សំសវន្តិ អហោវត្ថំ យថា មោហោន អារុជា
 យេ ច មោហំ បហាជ្ជាន តមោក្ខន្ធី បណាលយុំ
 ន តេ បុន សំសវន្តិ ហេតុ តេសំ ន វិជ្ជតិ ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។ ២ ម. ឯកធម្មោវ យេនេវ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

សត្វទាំងឡាយ លុបគុណហើយ ព្រោះសេចក្តីលុបគុណណា តែង
ទៅកាន់ទុគ្គតិ សត្វទាំងឡាយ អ្នកឃើញច្បាស់ ដឹងដោយបញ្ញា
ដ៏ប្រពៃហើយ រមែងលះបង់សេចក្តីលុបគុណនោះបាន លុះលះបង់
បានហើយ មិនត្រូវរាប់មកកាន់លោកនេះទៀត ក្នុងកាលណាឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

[១២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វ
ត្រូវនីវរណៈណា រូបវិតហើយ តែងអន្ទោលទៅ តែងត្រាច់ទៅ អស់
រាត្រីវែង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត មិនឃើញនីវរណៈដទៃនោះ
សូម្បីតែនីវរណៈមួយ ដូចអវិជ្ជានីវរណៈនេះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ហេតុតែពួកសត្វ ត្រូវអវិជ្ជានីវរណៈ រូបវិតហើយ ទើបបានអន្ទោលទៅ
ត្រាច់ទៅ អស់រាត្រីវែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី
នុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ពួកសត្វត្រូវមោហៈដែលជាធម៌ឯក មិនមានធម៌ដទៃដូច រូបវិតបិទបាំង
យ៉ាងនេះហើយ តែងអន្ទោលទៅអស់ថ្ងៃនិងយប់ដ៏វែង ចំណែកសត្វ
ទាំងឡាយណា លះបង់មោហៈ ទម្លាយគំនរនៃជីវិតហើយ សត្វទាំង
នោះនឹងមិនអន្ទោលទៅទៀត ព្រោះហេតុរបស់សត្វទាំងនោះមិនមាន ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្តំ^(១) ។

[១៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ធាហំ ភិក្ខុវេ អញ្ញំ ឯកសំយោជនម្យិ
សមនុបស្សាមិ យេនេវំ សំយោជនេន សំយុត្តា
សត្តា ធីយវត្តំ សន្ធាវន្តិ សំសវន្តិ យថយិទំ ភិក្ខុវេ
តណ្ហាសំយោជនំ តណ្ហាសំយោជនេន ហិ ភិក្ខុវេ
សំយុត្តា សត្តា ធីយវត្តំ សន្ធាវន្តិ សំសវន្តិតិ ។

ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

តណ្ហាទុតិយោ បុរិសោ ធីយមន្ទាន សំសវំ

ឥត្តម្ការញ្ញថាភារំ^(២) សំសារំ ធាតិវត្តតិ

ឯតមាធីនំ ញត្វា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សម្ករំ

វីតតណ្ហោ អនាទានោ សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេតិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចមំ^(៣) ។

១ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឥត្តម្ការញ្ញថាភារំ ។ ៣ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៥

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯងព្រះមានព្រះភាគ
បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[១៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វដែលប្រកប
ដោយសំយោជនៈណាហើយ តែងអន្ទោលទៅ ត្រាច់ទៅ អស់រាត្រីដ៏វែង
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតមិនឃើញសំយោជនៈដទៃនោះ សូម្បីតែ
សំយោជនៈមួយ ដូចជាតណ្ហាសំយោជនៈនេះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ហេតុតែសត្វទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយតណ្ហាសំយោជនៈហើយ ទើប
បានអន្ទោលទៅ ត្រាច់ទៅ អស់រាត្រីវែង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
បុរសមានតណ្ហាជាគម្រប់ពីរ កាលអន្ទោលទៅ កាន់សង្សារ
អស់កាលដ៏វែង រមែងមិនកន្លងនូវសង្សារវដ្ត ដែលមានសភាព
យ៉ាងនេះ នឹងយ៉ាងដទៃបានឡើយ ភិក្ខុដឹងនូវតណ្ហានេះ ថា
ជាទោសជាដែនកើតនៃទុក្ខហើយ ជាអ្នកប្រាសចាកតណ្ហា មិន
មានសេចក្តីប្រកាន់ ជាអ្នកមានសតិ គប្បីរៀបរយចោលចេញ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[១៦] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ សុតំ ។
 សេក្ខស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បត្តមានសស្ស អនុត្តរំ
 យោកក្ខេមំ បត្តយមានស្ស វិហារតោ អជ្ឈត្តិកំ អង្គន្តិ
 កវិត្វា ន អញ្ញំ ឯកដ្ឋង្សិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ ពហុ-
 ការំ^(១) យថយិទំ ភិក្ខុវេ យោនិសោ មនសិកាពោ
 យោនិសោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មនសិកាពោន្តោ អកុសលំ
 បដហតិ កុសលំ ភាវេតីតិ ។ ឯតមត្ថំ ភកវា អវោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យោនិសោ មនសិកាពោ ធម្មោ សេក្ខស្ស ភិក្ខុនោ
 នត្ថញ្ញោ ឯវំ ពហុការោ^(២) ឧត្តមត្តស្ស បត្តិយា
 យោនិសោ បទហំ ភិក្ខុ ខយំ ទុក្ខស្ស ចាបុណោតិ ។
 អយម្មិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ធម្មំ^(៣) ។

១ ឱ. ពហុការំ ។ ម. ពហុបការំ ។ ២ ឱ. ពហុបការោ ។ ម. ពហុបការោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[១៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុជា
 សេក្ខៈ មិនទាន់សម្រេចអរហត្តផលនៅឡើយ ហើយប្រាថ្នាធម៌ជាទីក្សេម
 ចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតធ្វើបច្ច័យខាងក្នុង
 ឲ្យជាហេតុ ហើយមិនឃើញហេតុដទៃ សូម្បីតែហេតុមួយ ដែលមាន
 ឧបការៈច្រើនយ៉ាងនេះ ដូចជាយោនិសោមនសិការៈឡើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយឧបាយហើយ ទើបលះបង់
 អកុសល ចម្រើនកុសលបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 សេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

យោនិសោមនសិការៈ ជាធម៌របស់ភិក្ខុជាសេក្ខៈ
 ធម៌ដទៃ ដែលមានឧបការៈច្រើន ដើម្បីសម្រេច
 ប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមដូច្នោះមិនមានឡើយ កាលភិក្ខុ
 ផ្តងចិត្ត ដោយឧបាយ ទើបដល់នូវការអស់ទុក្ខបាន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

[១៧] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
 សេក្ខស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បត្តមានសស្ស^(១) អនុត្តរំ
 យោកក្ខេមំ បត្តយមានស្ស វិហារតោ ពាហិរំ អង្គន្តិ
 កវិត្តា ន អញ្ញំ ឯកង្គម្បិ សមនុបស្សាមិ ឯវំ ពហុ-
 ការំ យថយិទំ ភិក្ខុវេ កល្យាណាមិត្តតា កល្យាណា-
 មិត្តោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អកុសលំ បដហតិ កុសលំ
 ភាវេតីតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
 កល្យាណាមិត្តោ យោ ភិក្ខុ សប្បតិស្សោ សការវោ
 ការំ មិត្តានំ វចនំ^(២) សម្បជានោ បតិស្សតោ
 ចាបុណោ អនុបុព្វេន សព្វសំយោជនក្ខយន្តិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 សត្តមំ^(៣) ។

១ ឱ. ម. អប្បត្តមានសស្ស ។ ២ ឱ. ម. មិត្តានំ វចនំ ។ ៣ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៧

[១៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ
 ជាសេក្ខៈ មិនទាន់សម្រេចអរហត្តផលនៅឡើយ ហើយប្រាថ្នាធម៌ជា
 ទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតធ្វើបច្ច័យខាង
 ក្រៅឲ្យជាហេតុ ហើយមិនឃើញហេតុដទៃ សូម្បីតែហេតុមួយ ដែល
 មានឧបការៈច្រើន យ៉ាងនេះ ឲ្យដូចជាភាពនៃបុគ្គលមានកល្យាណមិត្ត
 នេះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានកល្យាណមិត្ត ទើបលះបង់
 អកុសល ចម្រើនកុសលបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
 ភិក្ខុណា មានកល្យាណមិត្ត មានសេចក្តីកោតក្រែង
 ប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ធ្វើតាមពាក្យរបស់កល្យាណមិត្ត
 ជាអ្នកមានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានស្មារតី ភិក្ខុនោះ ទើបគួរដល់
 នូវកិរិយាអស់សំយោជនៈទាំងពួង ដោយលំដាប់បាន ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[១៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ឯកធម្មោ ភិក្ខុវេ លោកេ ឧប្បជ្ជមាណោ
ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនាហិតាយ ពហុជនាសុខាយ ពហុនោ
ជនស្ស អនត្តាយ អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវ-
មនុស្សានំ ។ កតមោ ឯកធម្មោ ។ សង្ឃិកេនោ ។
សង្ឃិ ខោ បន ភិក្ខុវេ ភិទ្ទេ អញ្ញមញ្ញំ ភណ្ណានាជិ
ចេវ ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ បរិកាសា ច ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ
បរិក្ខេតា ច ហោន្តិ អញ្ញមញ្ញំ បរិច្ចជនា ច
ហោន្តិ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ នប្បសីទន្តិ បសន្នា-
នញ្ច ឯកច្ចានំ អញ្ញមត្តំ ហោតីតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
អាទាយិកោ នេយិកោ កប្បជ្ជោ សង្ឃិកេនកោ
វត្តារាមោ អធម្មជ្ជោ យោកក្ខេមតោ ទំសតិ^(១)
សង្ឃំ សមត្តំ ភេត្វាន^(២) កប្បំ និរយម្ហិ បច្ចតីតិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋមំ^(៣) ។

១ ឱ. ម. យោគក្ខេមា វិធំសតិ ។ ២ ឱ. ម. ភិក្ខាន ។ ៣ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[១៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១ កាលកើតឡើង ក្នុងលោក តែងកើតឡើង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីមិនចម្រើនដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាទុក្ខដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ គឺសង្ឃភេទ (ការបំបែកសង្ឃ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសង្ឃបែកគ្នាហើយ ការឈ្លោះប្រកែកគ្នានិងគ្នា ក៏កើតមាន ការប្រទេចផ្តាសាគ្នានិងគ្នា ក៏កើតមាន ការបោកបោះពាក្យសម្តីដល់គ្នានិងគ្នា ក៏កើតមាន ការលះបង់គ្នានិងគ្នា ក៏កើតមាន ជនទាំងឡាយដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លាក្នុងសង្ឃនោះ ក៏មិនជ្រះថ្លា ជនពួកខ្លះដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ក៏ងាកទៅយ៉ាងដទៃវិញ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលជាអ្នកបំបែកសង្ឃ ត្រេកអរក្នុងពួក មិនបិតក្នុងធម៌
 តែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទៅកើតក្នុងនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប
 រមែងសាបសូន្យចាកធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈ បុគ្គលបំបែក
 សង្ឃដែលព្រមព្រៀងគ្នាហើយ តែងឆេះក្នុងនរកអស់មួយកប្ប ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

[១៩] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ឯកធម្មោ ភិក្ខុវេ លោកេ ឧប្បជ្ជមាណោ
ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ ពហុ-
នោ ជនស្ស អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវម-
នុស្សានំ ។ កតមោ ឯកធម្មោ ។ សង្ឃស្ស សា-
មក្កំ ។ សង្ឃេ ខោ បន ភិក្ខុវេ សមក្កេ ន ចេវ អញ្ញ-
មញ្ញំ ភណ្ឌានានិ ហោន្តិ ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិកាសា
ហោន្តិ ន ច អញ្ញមញ្ញំ បរិក្ខេទា ហោន្តិ ន ច អញ្ញ-
មញ្ញំ បរិច្ចដនា ហោន្តិ តត្ថ អប្បសន្នា ចេវ បសី-
នន្តិ បសន្នានព្វា ភិយ្យោភាវោ ហោតីតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សុខា សង្ឃស្ស សាមក្កំ សមក្កានព្វានុក្កហោ
សមក្ករតោ ធម្មដ្ឋោ យោកក្ខេមា ន ចំសតិ
សង្ឃំ សមក្កំ កត្វាន កប្បំ សក្កម្ហិ មោទតីតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៩

[១៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១ កាល កើតឡើង ក្នុងលោក តែងកើតឡើង ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់ជន ច្រើន ដើម្បីជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដល់ជនច្រើន ដើម្បីជាសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីព្រមព្រៀងរបស់សង្ឃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើសង្ឃព្រមព្រៀងគ្នាហើយ ការឈ្មោះប្រកែកគ្នានិងគ្នា ក៏មិនកើត មាន ការប្រទេចផ្កាសាគ្នានិងគ្នា ក៏មិនកើតមាន ការបោកបោះពាក្យសម្តី ដល់គ្នានិងគ្នា ក៏មិនកើតមាន ការលះបង់គ្នានិងគ្នា ក៏មិនកើតមាន ជន ទាំងឡាយដែលមិនជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃនោះ ក៏រមែងជ្រះថ្លា ពួកជនដែល ជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ក៏រឹងរិតតែជ្រះថ្លាឡើង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សេចក្តីព្រមព្រៀង នៃសង្ឃ ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ
 ការអនុគ្រោះបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីព្រមព្រៀង
 គ្នា (ជាហេតុនាំសេចក្តីសុខមកឲ្យ) បុគ្គលត្រេកអរ ក្នុងជន
 ដែលព្រមព្រៀងគ្នា តាំងនៅក្នុងធម៌ រមែងមិនសាបសូន្យ
 ចាកធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈ បុគ្គលធ្វើសង្ឃឲ្យព្រមព្រៀង
 គ្នា រមែងរីករាយ ក្នុងឋានសួគ៌ អស់ ១ កប្ប ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតំ ។
នវមំ^(១) ។

[២០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ឥណហំ ភិក្ខុវេ ឯកច្ចំ បុគ្គលំ បទុដ្ឋចិត្តំ
ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ចំ បដាជានិ ឥមម្ហិ ចាយំ
សមយេ បុគ្គលោ កាលំ ករេយ្យ យថាភតំ និក្ខិត្តោ
ឯវំ និរយេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ចិត្តញ្ញិស្ស ភិក្ខុវេ
បទុដ្ឋំ ។ ចេតោបទោសហេតុ ខោ បន ភិក្ខុវេ
ឯវមិទេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋន្តិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

បទុដ្ឋចិត្តំ ញាត្វាន ឯកច្ចំ ឥទ បុគ្គលំ
ឯតមត្តំ^(២) ព្យាកាសិ ពុទ្ធា ភិក្ខុន សន្តិកេ
ឥមម្ហិ ចាយំ សមយេ កាលំ កយិរាថ បុគ្គលោ
និរយំ ឧបបដ្ឋេយ្យ ចិត្តញ្ញិស្ស បទុសិតំ
យថា ហរិវា និក្ខិមេយ្យ ឯវមេវ តថាវិទោ
ចេតោបទោសហេតុហិ សត្តា កច្ចន្តិ ទុក្ខតិទ្ធិ ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឯតមត្តញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[២០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត កំណត់
ចិត្តដោយចិត្តហើយ ដឹងច្បាស់ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែល
មានចិត្តប្រទូស្តយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលនេះ ធ្វើមរណកាលទៅ ក្នុង
សម័យនេះ មុខជាទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ រឿង
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះបុគ្គលនោះ មានចិត្ត
ប្រទូស្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
ហេតុតែមានចិត្តប្រទូស្ត លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើត
ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាតនិងនរក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
សេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលមានចិត្ត
ប្រទូស្ត ទើបទ្រង់ព្យាករសេចក្តីនេះ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ថា បើបុគ្គលនេះ ធ្វើមរណកាលទៅ ក្នុងសម័យនេះ មុខជា
ទៅកើត ក្នុងនរក ព្រោះតែបុគ្គលនោះ មានចិត្តប្រទូស្ត
បុគ្គលបែបនោះ ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់យ៉ាងនេះឯង សត្វ
ទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់ទុគ្គតិព្រោះហេតុតែមានចិត្តប្រទូស្ត ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ឧទ្ធានំ

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទសម៌^(១) ។

ទុតិយវគ្គោ ។

តស្សុទ្ធានំ

មោហកោណា អថ មក្ខោ មោហកាមា សេក្ខា ទុវេ

ភេទមោទា បុគ្គលោ ច វគ្គមាហុ ទុតិយន្តិ វុច្ចតិ ។

១ ឱ. ម.ទសមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត ទុតិយវគ្គ ឧទ្ទាន

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ទុតិយវគ្គ ។

ឧទ្ទាននៃទុតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីមោហៈ ១ សេចក្តីក្រោធ ១ សេចក្តីលុបគុណគេ ១
សេចក្តីវង្វេង ១ កាម ១ សេក្ខៈមាន ២ លើក ការបំបែក ១
សេចក្តីត្រេកអរ ១ បុគ្គល ១ លោកពោលថាជាវគ្គទី ២ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស តតិយវគ្គោ

[២១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ឥទាហំ ភិក្ខុវេ ឯកច្ចំ បុគ្គលំ បសន្នចិត្តំ
 ឯវំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច បជាជានិ ឥមម្ហិ^(១) ចាយំ
 សមយេ បុគ្គលោ កាលំ ករេយ្យ យថាកតំ និក្ខិ-
 ត្តោ ឯវំ សក្កេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ចិត្តញ្ញិស្ស
 ភិក្ខុវេ បសន្នំ ។ ចេតោបសាទហេតុ ខោ បន ភិក្ខុវេ
 ឯវមិធកក្ខេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 សុកតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នន្តិតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
 អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

បសន្នចិត្តំ ញាត្វាន	ឯកច្ចំ ឥធិ បុគ្គលំ
ឯតមត្តំ ^(២) ព្យាកាសិ	ពុទ្ធា ភិក្ខុន សន្តិកេ
ឥមម្ហិ ចាយំ សមយេ	កាលំ កយិរាម បុគ្គលោ
សុកតី ឧបបន្នេយ្យ	ចិត្តញ្ញិស្ស បសាទិតំ ^(៣)
យថា ហរិវ្វា និក្ខិមេយ្យ	ឯវមេវ តថារិទោ
ចេតោបសាទហេតុហិ សត្តា កច្ចន្តិ សុកតិន្តិ ។	
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

បឋមំ^(៤) ។

១ ម. ឥមស្មី ។ ២ ឱ. ឯតមត្តញ្ញា ។ ៣ ឱ. បសាទិតំ ។ ៤ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ

[២១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត កំណត់ ដឹងចិត្ត ដោយចិត្ត ដឹងច្បាស់ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដែលមានចិត្ត ជ្រះថ្លាហើយយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលនេះ ធ្វើមរណកាលទៅ ក្នុងសម័យនេះ នឹងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះបុគ្គលនោះមានចិត្តជ្រះថ្លា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ហេតុតែ មានចិត្តជ្រះថ្លាយ៉ាងនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏រមែងទៅកើត ឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបបុគ្គលពួកខ្លះ ដែលមានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងលោក នេះ ទើបទ្រង់ព្យាករសេចក្តីនុ៎ះ ក្នុងសំណាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ថា បើបុគ្គលនេះ ធ្វើមរណកាលទៅ ក្នុងសម័យនេះ នឹងទៅកើត ក្នុងសុគតិ ព្រោះបុគ្គលនោះមានចិត្តជ្រះថ្លា បុគ្គលបែបនោះ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក (ក្នុងសួគ៌) យ៉ាងនេះឯង សត្វ ទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់សុគតិ ព្រោះហេតុតែមានចិត្តជ្រះថ្លា ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[២២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ មា ភិក្ខុវេ បុញ្ញានំ ភាយិត្ត សុខស្សេតំ
ភិក្ខុវេ អធិវចនំ ឥដ្ឋស្ស កណ្តស្ស បិយស្ស មនាប-
ស្ស យទិនំ បុញ្ញានិ ។ អភិជាតាមិ ខោ បនាហំ
ភិក្ខុវេ ទីយវត្ថុំ កតានំ បុញ្ញានំ ទីយវត្ថុំ ឥដ្ឋំ កណ្តំ
បិយំ មនាបំ វិចាកំ បច្ចុនុភូតំ ។ សត្ត វស្សានិ មេត្ត-
ចិត្តំ ភាវេត្វា សត្ត សំវដ្តវិវដ្តកប្បេ នយិមំ លោកំ
បុនរាគមាសី សំវដ្តមាណេ សុទំ ភិក្ខុវេ កប្បេ
អាកស្សបកោ ហោមិ វិវដ្តមាណេ កប្បេ សុញ្ញំ
ព្រហ្មវិមាណំ ឧបបដ្ឋាមិ ។ តត្រិ សុទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មា
ហោមិ មហាព្រហ្មា អភិក្ខុ អនភិក្ខុតោ អញ្ញន-
តុនសោ វសវត្តិ ។ ឆត្តិសក្ខត្តំ ខោ បនាហំ
ភិក្ខុវេ សក្កោ អហោសី ទេវានមិទ្ធោ អនេក-
សតក្ខត្តំ រាជា អហោសី ចក្កវត្តិ ធម្មិកោ ធម្មរាជា
ចាតុរន្តោ វិជិតារី ជនបទត្តារិយប្បត្តោ សត្តរតន-
សមដ្ឋាកតោ កោ បន វាទោ បទេសវដ្ឋស្ស ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ២

[២២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំខ្លាច បុណ្យឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពាក្យថា បុណ្យនេះ ជាឈ្មោះនៃ សេចក្តីសុខដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតស្គាល់ច្បាស់ ផលនៃបុណ្យ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ដែលតថាគតបានហើយ អស់កាលជាអង្វែង ដែលតថាគតធ្វើហើយ អស់កាលជាអង្វែង ។ តថាគត បានចម្រើនមេត្តាចិត្ត អស់ ៧ ឆ្នាំ មិនបានមកកាន់លោកនេះទៀត អស់ ៧ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរថា កាលកប្បវិនាស តថាគត បានទៅកើត ក្នុងអាភិស្សរព្រហ្ម កាលកប្បចម្រើន តថាគតបានចូលទៅ កាន់ព្រហ្មវិមាន ដែលសូន្យទទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះ តថាគតជាព្រហ្ម ជាមហាព្រហ្ម គ្របសង្កត់សត្វដទៃបាន សត្វដទៃមិន អាចគ្របសង្កត់តថាគតបានទេ តថាគតឃើញហេតុសព្វគ្រប់ អាចញ្ចាំង អំណាច ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ដោយពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត តថាគតបានកើតជាព្រះតន្ត្រ ជាដំបាំងទេវតាទាំងឡាយ ៣៦ ដង បានជា ស្តេចចក្រពត្តិ ធម្មិកធម្មរាជ ជាឥស្សរៈលើផែនដី ដែលមានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត ជាស្តេចឈ្នះសង្គ្រាម មានជនបទ ដល់នូវការមាំមួន បរិបូណ៌ ដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ អស់ច្រើនរយដង នឹងបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់ប្រទេសរាជ្យ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តិស្ស^(២) នុ ខោ
មេ ឥទំ កម្មស្ស ផលំ តិស្ស^(២) កម្មស្ស វិចារោ
យេនាហំ ឯតរហិ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហានុភារោតិ ។

តស្ស មយ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ តិណ្ណំ ខោ មេ
ឥទំ កម្មានំ ផលំ តិណ្ណំ កម្មានំ វិចារោ យេនាហំ
ឯតរហិ ឯវមហិទ្ធិកោ ឯវមហានុភារោតិ សេយ្យដីទំ
នានស្ស ទមស្ស សញ្ញមស្សាតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា
អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

បុញ្ញមេវ សោ សិក្ខេយ្យ អាយតត្តំ សុខុទ្រិយំ^(៣)

នានព្វ សមចរិយព្វ មេត្តចិត្តព្វ ការយេ

ឯតេ ធម្មេ ការយិត្វា តយោ សុខសមុទ្ធកយេ

អព្យាបជ្ឈំ សុខំ លោកំ បណ្ឌិតោ ឧបបជ្ជតីតិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភក្កវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(៤) ។

១-២ ម. កស្ស ។ ៣ ឱ. ម. សុខិទ្រិយំ ។ ៤ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា នេះជា ផលកម្មរបស់អាត្មាអញ ដូចម្តេចហ្ន៎ នេះជាវិបាកនៃកម្មដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យ អាត្មាអញមានប្ញទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ក្នុងកាល ឥឡូវនេះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះថា នេះ ជាផលកម្មទាំងឡាយ ៣ យ៉ាង របស់អាត្មាអញ នេះជាវិបាក នៃកម្ម ទាំងឡាយ ៣ យ៉ាង ដែលនាំឲ្យអាត្មាអញ មានប្ញទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ គឺផលទាន ១ ការទូន្មាន ឥន្ទ្រិយ ១ ការសង្រួម ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី នុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

កុលបុត្រអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ គួរសិក្សា គឺថា គប្បីសេពនូវបុណ្យ ដែលមានផលបរិបូណ៌ មានវិបាកជាសុខ គួរចម្រើនទាន ១ ការ ប្រព្រឹត្តស្មើ គឺសីល ១ មេត្តាចិត្ត ១ លុះចម្រើនធម៌ទាំង ៣ នេះដែលមាន អានិសង្សជាសុខហើយ រមែងចូលទៅកាន់លោកជាសុខ^(១) ឥតមានទុក្ខ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

១ សុខក្នុងទីនេះបានដល់សុខដែលកើតអំពីឈានសមាបត្តិ ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

[២៣] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ឯកធម្មោ ភិក្ខុវេ ការិតោ ពហុលីកតោ
 ឧភោ អត្ថេ សមធិកយ្ហ តិដ្ឋតិ ទិដ្ឋធម្មិកញ្ជោវ អត្តំ
 សម្បរាយិកញ្ច ។ កតមោ ឯកធម្មោ ។ អប្បមាទោ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ អយំ ខោ ភិក្ខុវេ ឯកធម្មោ
 ការិតោ ពហុលីកតោ ឧភោ អត្ថេ សមធិកយ្ហ តិដ្ឋតិ
 ទិដ្ឋធម្មិកញ្ជោវ អត្តំ សម្បរាយិកញ្ចាតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

អប្បមាទំ បសំសន្តិ បុញ្ញកិរិយាសុ បណ្ឌិតា
 អប្បមត្តោ ឧភោ អត្ថេ អធិក្កណ្ណាតិ បណ្ឌិតោ
 ទិដ្ឋេ ធម្មេ ច យោ អត្តោ យោ ចត្តោ សម្បរាយិកោ
 អត្តាភិសមយា ដីរោ បណ្ឌិតោតិ បវុច្ចតីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

តតិយំ^(១) ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៣

[២៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១ ដែល បុគ្គលចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ រមែងបានប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺ ប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ។ ធម៌ ១ តើ ដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីមិនប្រមាទ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ ១ ដែលបុគ្គលចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយ រមែងបានប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តី នុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងសរសើរសេចក្តីមិនប្រមាទ ក្នុងបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ទាំងឡាយ បណ្ឌិតមិនប្រមាទហើយ រមែងបានប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ អ្នកមាន ប្រាជ្ញា ព្រោះបានប្រយោជន៍ទាំង ២ ទើបហៅថាជាបណ្ឌិត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[២៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ឯកបុគ្គលស្ស ភិក្ខុវេ កប្បំ សន្ទារតោ
 សំសារតោ សិយា ឯវំ មហា អដ្ឋិកង្ក្តលោ អដ្ឋិបុ-
 ញោ អដ្ឋិវាសិ យថាយំ វេបុលូបពូតោ សច
 សំហារកោ អស្ស សម្ពតញ្ច ន វិនស្សេយ្យាតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ឯកស្សេកេន កហ្មេន បុគ្គលស្សដ្ឋិសញ្ញាយោ
 សិយា បព្វតសមោ វាសិ ឥតិ វុត្តំ មហោសិទា
 សោ ខោ បនាយំ អក្កាតោ វេបុលោ បព្វតោ មហា
 ឧត្តហោ កិដ្ឋក្រុជស្ស មកទានំ កិរិពូជេ
 យតោ ច អរិយសច្ចានិ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតិ
 ទុក្ខំ ទុក្ខសមុប្បាទំ ទុក្ខស្ស ច អតិក្កមំ
 អរិយញ្ចដ្ឋង្គិកំ មក្ខំ ទុក្ខបសមតាមិទំ
 ស សត្តក្ខត្តំ បរមំ^(១) សន្ទារិគ្វាន បុគ្គលោ
 ទុក្ខស្សន្តកហោ ហោតិ សព្វសំយោជនក្ខយាតិ ។
 អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្តំ^(២) ។

១ ម. បរមា ច ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[២២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលម្នាក់ ស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅ អស់កប្ប បំណែកឆ្អឹង ពំនូកឆ្អឹង គំនរឆ្អឹងជាច្រើន បើបុគ្គលប្រមូលនាំមកតម្កល់ទុក (១ កន្លែង) ហើយរក្សាទុក មិនឲ្យវិនាស ខ្ចាត់ខ្ចាយទៅ ឆ្អឹងនឹងដូចជាភ្នំវេបុល្លនេះដូច្នោះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គស្វែងរកគុណដ៏ធំ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះ ថា គំនរឆ្អឹង បុគ្គលម្នាក់ ។ ក្នុងមួយកប្បជាគំនរប៉ុនភ្នំ ឯភ្នំនោះ ឯង ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា ភ្នំវេបុល្ល ជាភ្នំធំ ជាភ្នំខ្ពស់ ជាងភ្នំគិរិយក្នុង ក្បែរក្រុងគិរិពូជៈ គឺរាជគ្រឹះរបស់ពួកជនអ្នក ស្រុកមគធៈ កាលណាបើបុគ្គលឃើញអរិយសច្ច៍ទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ គឺទុក្ខ ១ ហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខ ១ ការកន្លងបង្ក់ទុក្ខ ១ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដែល ជាទីញ៉ាំងសត្វឲ្យទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ១ លុះបុគ្គលនោះ អន្ទោលទៅអស់ ៧ ជាតិ យ៉ាងក្រៃលែង នឹងធ្វើនូវ ទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ព្រោះអស់សំយោជនៈទាំងពួង ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

ឥតិវុត្តក ឯកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

[២៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ឯកធម្មំ អតីតស្ស ភិក្ខុវេ បុរិសបុគ្គលស្ស
 នាហំ តស្ស កិញ្ចិ ចាបកម្មំ អការណីយន្តិ វនាមិ ។
 កតមំ ឯកធម្មំ ។ យថយិទំ ភិក្ខុវេ សម្បជាន-
 មុសាវាទោតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ
 ឥតិ វុច្ចតិ

ឯកធម្មំ អតីតស្ស មុសាវាទិស្ស ជន្តុនោ
 វិតិណ្ណបរលោកស្ស នត្តិ ចាបំ អការិយន្តិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 បញ្ចមំ^(១) ។

[២៦] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ឯវព្វោ ភិក្ខុវេ សត្តា ជានេយ្យំ ទាន-
 សំរិភាកស្ស វិទាកំ យថាហំ ជានាមិ ន អទត្វា
 ភុញ្ញេយ្យំ ន ច នេសំ មច្ឆេមលំ ចិត្តំ បរិយាទាយ
 តិដ្ឋេយ្យ ។ យោបិ នេសំ អស្ស ចរិមោ
 អាលោហោ ចរិមំ កតលំ តតោបិ ន អសំរិកទិត្វា
 ភុញ្ញេយ្យំ សចេ នេសំ បដិក្កាហកា អស្ស ។

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៥

[២៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ដែលកន្លងធម៌ ១ ហើយ តថាគតមិនដែលពោលថា បុរសបុគ្គលនោះ មិនគប្បីធ្វើបាបកម្មបន្តិចបន្តួច ដូច្នោះឡើយ ។ ធម៌ ១ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ១ នេះ គឺសម្បជានមុសាវាទ (ការពោលពាក្យ កុហកទាំងដឹងខ្លួន) ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សត្វដែលកន្លងធម៌ ១ គឺអ្នកពោលពាក្យកុហក មានបរលោក កន្លងបង់ហើយ មិនគប្បីធ្វើអំពើបាប មិនមានឡើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[២៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកសត្វដឹងផលនៃ ការចែកទាន ដូចជាតថាគតដឹងដូច្នោះ បើមិនទាន់ឲ្យទានទេ ក៏មិនហ៊ាន បរិភោគឡើយ មួយទៀត មន្ទិលគឺសេចក្តីកំណាញ់របស់សត្វទាំងនោះ ក៏ មិនគ្របសង្កត់ចិត្តបានឡើយ ។ ទោះបីពំនូតបាយជាដំបូង ដុំបាយជាដំបូង ឯណា របស់សត្វទាំងឡាយនោះ សត្វទាំងឡាយមិនបានរំលែកអំពីពំនូត បាយនោះ ក៏មិនបរិភោគឡើយ បើសត្វទាំងនោះមានបដិគ្គាហកបុគ្គល ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ សត្តា ន ឯវំ ជានន្តិ
 ទានសំរិភាគស្ស វិចាកំ យថាហំ ជានាមិ តស្មា
 អនត្វា ភុញ្ញន្តិ មច្ឆេរមលញ្ច នេសំ ចិត្តំ បរិយា-
 ទាយ តិដ្ឋតីតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្ខវា អវោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ឯវញ្ចេ សត្តា ជានេយ្យំ	យថាវុត្តំ មហោសិទា
វិចាកំ សំរិភាគស្ស	យថា ហោតិ មហាប្បសំ
វិនេយ្យ ^(១) មច្ឆេរមលំ	វិប្បសន្នេន ចេតសា
ទដ្ឋំ កាលេន អរិយេសុ	យត្ថ ទិដ្ឋំ មហាប្បសំ
អន្តញ្ច ទត្វាន ពហុនោ	ទក្ខិណោយ្យេសុ ទក្ខិណំ
ឥតោ ចុតា មនុស្សត្តា	សក្កំ កច្ឆន្តិ ទាយកា
តេ ច សក្កកតា តត្ថ	មោទន្តិ កាមកាមិទោ
វិចាកំ សំរិភាគស្ស	អនុកោន្តិ អមច្ឆរាតិ ។

១ ឱ. ម. វិនេយ្យំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតដឹងផលនៃការឲ្យ និងការចែករលែក
 យ៉ាងណា សត្វទាំងឡាយ មិនដឹងយ៉ាងនោះទេ ព្រោះហេតុណា
 ហេតុនោះ សត្វទាំងឡាយមិនបានឲ្យទានហើយ ទើបហ៊ានបរិភោគ
 មួយទៀត មន្ទិលគឺសេចក្តីកំណាញ់ ក៏តែងគ្របសង្កត់ចិត្តសត្វទាំងឡាយ
 នោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។
 ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បើសត្វទាំងឡាយ គប្បីដឹងផល នៃការចែករលែក ថាមាន
 ផលច្រើន ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំត្រាស់ទុកហើយ
 យ៉ាងនេះ សត្វទាំងឡាយ មានចិត្តជ្រះថ្លា គប្បីបន្ទោបង់
 មន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ចេញ ទានដែលគេឲ្យហើយ
 ដល់ព្រះអរិយៈទាំងឡាយណា រមែងមានផលច្រើន បុគ្គល
 ទាំងឡាយ គួរឲ្យទានដល់ព្រះអរិយៈទាំងនោះ ក្នុងកាលដ៏គួរ
 មួយទៀត ជនច្រើននាក់ ឲ្យបាយជាទក្ខិណាទាន ដល់
 ទក្ខិណោយ្យបុគ្គលទាំងឡាយ ទាយកទាំងឡាយ លុះច្បាតអំពី
 អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ រមែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ទាយក
 ទាំងនោះ លុះទៅកាន់ឋានសួគ៌ ជាអ្នកមានចំណង់ក្នុងកាម
 រមែងរីករាយ ក្នុងស្ថានសួគ៌នោះ សត្វទាំងឡាយ មិន
 កំណាញ់ រមែងសោយផល នៃការចែករលែក ។

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ឆដ្ឋិ^(១) ។

[២៧] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ យានិ កានិចិ ភិក្ខុវេ ឱបដិកានិ បុញ្ញ-
 កិរិយាវត្ថុនិ សព្វានិ តានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា
 កលំ ឆដ្ឋន្តិ សោឡសី មេត្តាយេវ តានិ ចេតោ-
 វិមុត្តិ អដិក្កហេត្វា ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតេ^(២)
 ច ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ យា កានិ តារក្សទានំ
 បកា សព្វា តា ចន្ទប្បកាយ^(៣) កលំ ឆដ្ឋន្តិ
 សោឡសី ចន្ទប្បកា យេវ តានិ អដិក្កហេត្វា
 ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតេ ច ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ យានិ កានិចិ ឱបដិកានិ បុញ្ញកិរិយា-
 វត្ថុនិ សព្វានិ តានិ មេត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា កលំ
 ឆដ្ឋន្តិ សោឡសី មេត្តាយេវ តានិ ចេតោវិមុត្តិ
 អដិក្កហេត្វា ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតេ ច ។

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. វិរោចតិ ។ ៣ ឱ. ម. ចន្ទិយា បកាយ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៧

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយ
ដែលឲ្យផលក្នុងបដិសន្ធិកាលនិងបវត្តិកាល ឯណានីមួយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ
ទាំងអស់នោះ មិនដល់មួយចំណិតនៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គល
ចែកឲ្យជាចំណែក ១៦ ។ ដងឡើយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ តែងគ្របសង្កត់
បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងនោះ ភ្លឺស្វាងរុងរឿង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពន្លឺ
ពួកផ្កាយ ឯណានីមួយ ពន្លឺពួកផ្កាយទាំងអស់នោះ មិនដល់មួយចំណិត
ពន្លឺព្រះចន្ទ្រ ដែលបុគ្គលចែកជាចំណែក ១៦ ។ ដងឡើយ ពន្លឺព្រះចន្ទ្រ
តែងគ្របសង្កត់ពន្លឺផ្កាយទាំងអម្បាលនោះ ភ្លឺស្វាងរុងរឿង ដូចម្តេចមិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយ ដែលឲ្យផលក្នុងបដិសន្ធិ-
កាលនិងបវត្តិកាលឯណានីមួយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងអស់នោះ មិនដល់មួយ
ចំណិតនៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលចែកឲ្យជាចំណែក ១៦ ។ ដង មេត្តាចេតោ-
វិមុត្តិ តែងគ្របសង្កត់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងនោះភ្លឺស្វាងរុងរឿង ក៏ដូច្នោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ វស្សានំ បច្ឆិមេ មាសេ
 សវនសមយេ វិទ្ធេ^(១) វិភតវលាហាកេ ទេវេ^(២)
 អាទិច្ចោ នកំ អពុស្សក្កមាទោ សព្វំ អាកាសំ^(៣)
 តមគតំ អភិហច្ច^(៤) ភាសតេ ច តបតេ ច វិរោចតេ ច
 ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យានិ កានិចិ ឱបទិកានិ
 បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនិ សព្វានិ តានិ មេត្តាយ ចេតោ-
 វិមុត្តិយា កលំ ឆាត្យន្តិ សោឡសី មេត្តាយេវ
 តានិ ចេតោវិមុត្តិ អទិត្តហេត្វា ភាសតេ ច តបតេ ច
 វិរោចតេ ច ។ សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ វត្តិយា
 បច្ឆសសមយំ ឱសទិការកា ភាសតេ ច តបតេ ច
 វិរោចតេ ច ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ យានិ កានិចិ
 ឱបទិកានិ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនិ សព្វានិ តានិ មេត្តាយ
 ចេតោវិមុត្តិយា កលំ ឆាត្យន្តិ សោឡសី មេត្តាយេវ
 តានិ ចេតោវិមុត្តិ អទិត្តហេត្វា ភាសតេ ច តបតេ
 ច វិរោចតេ ចាតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា អរោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. វិសុទ្ធេ ។ ២ ឱ. ម. នគេ ។ ៣. ឱ.ម. អាកាសគតំ ។ ៤ ឱ. ម. អភិវិហច្ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចមេឃដែលស្រឡះ ប្រាសចាកពពក ក្នុង
សរទសម័យ ក្នុងខែជាខាងចុងនៃរដូវភ្លៀង ព្រះអាទិត្យ ក៏រះត្រង់ដូចត្រង់ដីម
ក្នុងពពក កម្ចាត់បង់ងងឹតពង្រីកអាកាសទាំងអស់ ភ្លឺស្វាងរុងរឿង ដូចម្តេច
មិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយ ដែលឲ្យផលក្នុងបដិ-
សន្ធិកាលនិងបវត្តិកាល ឯណានីមួយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងអស់នោះ មិនដល់
មួយចំណិតនៃមេត្តាចេតោវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលចែកឲ្យជាចំណែក ១៦ ។ ដង
ឡើយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ តែងគ្របសង្កត់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងនោះ ភ្លឺស្វាង
រុងរឿង ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចផ្កាយព្រឹក ភ្លឺស្វាង
រុងរឿង ក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងឡាយ ដែលឲ្យផល ក្នុងបដិសន្ធិកាលនិងបវត្តិកាល
ឯណានីមួយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងអស់នោះ មិនដល់មួយចំណិតនៃមេត្តា-
ចេតោវិមុត្តិ ដែលចែកឲ្យជាចំណែក ១៦ ។ ដងឡើយ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ
តែងគ្របសង្កត់បុញ្ញកិរិយាវត្ថុទាំងនោះ ភ្លឺស្វាងរុងរឿង ដូច្នោះឯង ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ ឯកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

យោ ច មេត្តំ ភាវយតិ អប្បមាលំ បដិស្សតោ

តន្ទ សំយោជនា ហោន្តិ បស្សតោ ឧបទិត្តយ

ឯកម្យិ ច ចាលាមទុដ្ឋចិត្តោ

មេត្តាយតិ កុសលោ តេន ហោតិ

សព្វេ ច ចាលោ មនសានុកម្មំ

ពហូតមរិយោ បករោតិ បុញ្ញំ

យេ^(១) សត្តសណ្ឋំ បបរី វិទិត្វា

រាជីសយោ យជមាណុបរិយតា^(២)

(អស្សមេធំ^(៣) បុរិសមេធំ

សម្មាចាសំ រាជបេយ្យំ^(៤) និរក្កទ្បំ)

មេត្តស្ស ចិត្តស្ស សុភារិតស្ស

កលម្យិ តេ នានុករន្តិ សោឡសី

(ចន្ទប្បកា តារកណារ សព្វេ)

១ ម. យោ ។ ២ ម. ជមាណុបរិយតា ។ ៣ ម. សស្សមេធំ ។ ៤ ម. វាចាបេយ្យំ ។

ឥតិវុត្តកៈ ឯកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៧

បុគ្គលណាមានស្មារតី ចម្រើនមេត្តា មិនមានប្រមាណ បដិយ-
 សំយោជនៈទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះ អ្នកឃើញកិរិយាអស់
 ទៅនៃកិលេស រមែងស្អប់ស្អើង បើបុគ្គលមានចិត្តមិនប្រទូស្ត
 សត្វ សូម្បីតែសត្វមួយ ចម្រើនមេត្តា ជាបុគ្គលឈ្លាសវៃ ដោយ
 មេត្តានោះ មួយទៀតព្រះអរិយៈកាលអនុគ្រោះសត្វទាំងអស់
 ដោយចិត្តហើយ ឈ្មោះថាធ្វើបុណ្យច្រើន ជនទាំងឡាយណា
 ឈ្នះផែនដីដ៏ដេរដាសទៅដោយសត្វ ជនទាំងឡាយនោះ ជា
 ធម្មិករាជ ប្រហែលដោយឥសី ហើយញ៉ាំងការបូជា ឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅ (គឺទ្រង់ឈ្លាសវៃក្នុងការទំនុកបម្រុងធម្មាហារ គឺស្រែស្រូវ
 ឲ្យសម្បូរណ៍ក្នុងព្រះរាជអាណាចក្រ ១ ទ្រង់ឈ្លាសវៃក្នុងការស-
 ង្រ្គោះរាជបុរស ១ ទ្រង់ប្រកបឧបាយចងចិត្តមនុស្សឲ្យចូលចិត្ត ១
 ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលផ្អែមល្ហែម ១ ជាហេតុឲ្យស្រុកទេសរាបទាប
 សាន្តត្រាណគ្មានចោរ ទាល់តែមិនបាច់ដាក់គន្លឹះចាក់សោទ្វារ
 ផ្ទះ១) ការបូជាទាំងឡាយនោះមិនដល់មួយចំណិត នៃបុគ្គល
 អ្នកចម្រើនមេត្តាចិត្ត ដែលចែក ឲ្យជាចំណែក ១៦ ។ ដងឡើយ
 (ដូចពួកផ្កាយទាំងអស់ មិនដល់មួយចំណិតនៃពន្លឺព្រះចន្ទ)

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យោ ន ហន្តិ ន ឃាតេតិ ន ជិនាតិ ន ជាបយេ

មេត្តំ សោ សព្វក្ខតេសុ វេរំ តស្ស ន កោណបីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ រុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

សត្តម៍^(១) ។

តតិយវគ្គោ ។

តស្សន្ទានំ

ចិត្តំ ឈាយី ឧកោ អត្ថេ^(២) បុញ្ញំ វេបុល្លបព្វតំ

សម្មជានមុសាវាទោ ទានញ្ច មេត្តការញ្ច^(៣)

សត្តិមាណិ ច សុត្តានិ បុរិមាណិ ច វីសតិ

ឯកធម្មេសុ សុត្តន្តា សត្តវីសតិ សង្កហាតិ ។

ឯកនិបាតោ និដ្ឋិតោ^(៤) ។

១ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។ ២ ម. អត្តា ។ ៣ ម. មេត្តវាចញ្ច ។ ៤ ឱ. ឥតោ បរិ
ទ្វេ ធម្មេ អនុក្កដីតិ បាហា ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

បុគ្គលណាមិនសម្លាប់សត្វដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យសម្លាប់
 មិនផ្កាញ់ផ្កាល ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យផ្កាញ់ផ្កាល
 ជាអ្នកមានចំណែក នៃមេត្តា ក្នុងសត្វទាំងឡាយទាំងពួង
 ពៀរមិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដោយហេតុណានីមួយឡើយ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯងព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់
 ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

ចប់ ឥតិយវគ្គ ។

ឧទ្ទាននៃឥតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីចិត្ត ១ ចម្រើនឈាន ១ ប្រយោជន៍ទាំងពីរ ១
 គំនរឆ្អឹងដូចជាភ្នំវេបុល្ល ១ សម្បជានមុសាវាទ ១ ទាន ១
 ការចម្រើនមេត្តា ១ ព្រះសូត្រទាំងឡាយក្នុងធម៌មួយ ។ គឺ
 ព្រះសូត្រ (ខាងចុង) ៧ សូត្រ ព្រះសូត្រខាងដើម ២០ សូត្រ
 សង្គ្រោះជាសូត្រ ២៧ សូត្រ ។

ចប់ ឯកនិបាត ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គោ

[២៨] រុត្តំ ហេតំ ភកវតា រុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ដ្ឋិហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ វិហារតិ សវិឃាតំ សឧបាយាសំ
 សបរិទ្ធាហំ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា ទុក្ខតិ
 ចាទិកដ្ឋា ។ កតមេហិ ដ្ឋិហិ ។ ឥន្ទ្រិយេសុ
 អកុត្តន្ទារតាយ ច កោជនេ អមត្តញ្ញតាយ ច ។
 ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ដ្ឋិហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
 ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ វិហារតិ សវិឃាតំ សឧបា-
 យាសំ សបរិទ្ធាហំ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា
 ទុក្ខតិ ចាទិកដ្ឋាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ រុច្ឆតិ

ចក្កុសោតញ្ច ឃានញ្ច	ដ្ឋិវា កាយោ តថាមនោ
ឯតានិ យស្ស ទ្វារានិ	អកុត្តានីធម្ម ភិក្ខុនោ
កោជនម្ហិ អមត្តញ្ញ	ឥន្ទ្រិយេសុ អសំរុតោ
កាយទុក្ខំ ចេតោទុក្ខំ	ទុក្ខំ សោ អធិកច្ឆតិ
ឧយ្ហមាណេន កាយេន	ឧយ្ហមាណេន ចេតសា
ទិវា វា យទិ វា រត្ថិ	ទុក្ខំ វិហារតិ តាទិសោតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាតិ បឋមវគ្គ

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ ធម៌ ២ រមែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីថ្នាំថ្នាក់ ប្រកបដោយ សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដជាទៅកាន់ទុគ្គតិ ។ ភិក្ខុប្រកប ដោយធម៌ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺភាពជាអ្នកមិនគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយ ទាំងឡាយ ១ ភាពជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ នេះឯង រមែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយ សេចក្តីថ្នាំថ្នាក់ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តី ក្រវល់ក្រវាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដ ជាទៅកាន់ទុគ្គតិ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ភិក្ខុណា ក្នុងសាសនានេះ មិនបានគ្រប់គ្រងទ្វារអម្បាលនេះគឺ ចក្ខុ ១ សោតៈ ១ ឃានៈ ១ ជិវ្ហា ១ កាយ ១ មនៈ ១ ជាអ្នកមិនដឹងប្រមាណ ក្នុងកោជន មិនសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះតែងបាននូវ សេចក្តីទុក្ខ គឺទុក្ខក្នុងកាយផង ទុក្ខក្នុងចិត្តផង ភិក្ខុបែបនោះ មានកាយ ក្តៅក្រហាយ មានចិត្តក្តៅក្រហាយ តែងនៅជាទុក្ខទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
បឋម^(១) ។

[២៩] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ធូហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ វិហារតិ អរិយាតំ អនុចាយាសំ
អបរិទ្ធាហំ កាយស្ស ភេទា បម្មរណា សុកតិ
ចាទិកដ្ឋា ។ កតមេហិ ធូហិ ។ ឥន្ទ្រិយេសុ
កុត្តទ្វារតាយ ច ភោជនេ មត្តញ្ញតាយ ច ។ ឥមេហិ ខោ
ភិក្ខុវេ ធូហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ
ធម្មេ សុខំ វិហារតិ អរិយាតំ អនុចាយាសំ អបរិទ្ធាហំ
កាយស្ស ភេទា បម្មរណា សុកតិ ចាទិកដ្ឋាតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ចក្កុ សោតព្វ យានព្វ ជិវ្ហា កាយោ អថោ មនោ
ឯតានិ យស្ស ទ្វារានិ សុកុត្តានិធម ភិក្ខុនោ
ភោជនម្ហិ ច មត្តញ្ញ
កាយសុខំ ចេតោសុខំ សុខំ សោ អទិកច្ចតិ
អឧយ្ហមាណេន កាយេន អឧយ្ហមាណេន ចេតសា
ទិវា វា យទិ វា វត្ថិ សុខំ វិហារតិ តាទិសោតិ ។

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
ធម៌ ២ រមែងនៅជាសុខ មិនថ្នាំដំថ្នាក់មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្រវល់ក្រវាយ
ក្នុងបច្ចុប្បន្នលុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដជាទៅកាន់សុគតិ ។
ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺភាពជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ
ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ភាពជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ នេះឯង រមែងនៅជាសុខ មិនថ្នាំដំ
ថ្នាក់ មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្រវល់ក្រវាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដជាទៅកាន់សុគតិ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ភិក្ខុណា ក្នុងសាសនានេះ បានគ្រប់គ្រងទ្វារទាំងឡាយនេះគឺ
ចក្ខុ ១ សោតៈ ១ ឃានៈ ១ ជិវ្ហា ១ កាយ ១ មនៈ ១
ល្អហើយ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោជន សង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះតែងបានសេចក្តីសុខ គឺសុខក្នុងកាយផង
សុខក្នុងចិត្តផង ភិក្ខុបែបនោះ មានកាយមិនក្តៅក្រហាយ
មានចិត្តមិនក្តៅក្រហាយ រមែងនៅជាសុខ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
ទុតិយំ^(១) ។

[៣០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា តបដិយា ។ កតមេ
ទ្វេ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកទ្វេ អកតកល្យាណោ
ហោតិ អកតកុសលោ អកតភិវុត្តាណោ កតទាហោ
កតលុទ្ធា^(២) កតកិច្ចិសោ សោ អកតំ មេ
កល្យាណាដ្ឋិបិ តប្បតិ កតំ មេ ចាបដ្ឋិបិ តប្បតិ ។
ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ទ្វេ ធម្មា តបដិយាតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាយទុច្ចរិតំ កត្វា វចីទុច្ចរិតានិ វា^(៣)
មនោទុច្ចរិតំ កត្វា យញ្ញញ្ញំ ទោសសញ្ញិតំ^(៤)
អកត្វា កុសលកម្មំ កត្វាណកុសលំ ពហុ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបដ្ឋតិ ។

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
តតិយំ^(៥) ។

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. កតត្ថទ្វោ ។ ៣ ម. ច ។ ៤ ឱ. ទោសសញ្ញិតំ ។
៥ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៣

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រទី ២ ។

[៣០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នាំឲ្យក្តៅនេះ
មាន ២ ។ ធម៌នាំឲ្យក្តៅ ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនបានធ្វើសេចក្តីល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបាន
ធ្វើទីពឹងអាស្រ័យ ធ្វើតែអំពើបាប ធ្វើតែអំពើវិន័យស ធ្វើតែអំពើអាក្រក់
បុគ្គលនោះ តែងក្តៅក្រហាយ ដោយគិតថា អាត្មាអញមិនបានធ្វើអំពើល្អ
ផង តែងក្តៅក្រហាយ ដោយគិតថា អាត្មាអញ ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ផង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នាំឲ្យក្តៅមាន ២ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណា ធ្វើកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត ឬធ្វើមនោទុច្ចរិត ឬក៏អំពើ
ណាមួយដទៃទៀត ដែលប្រកបដោយទោស មិនបានធ្វើ
កុសលកម្ម ធ្វើអកុសលជាច្រើន បុគ្គលអ្នកឥតបញ្ញានោះ
លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងចូលទៅកាន់នរក ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៣១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា អតបដិយា ។
 កតមេ ទ្វេ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វេ កតកល្យាណោ
 ហោតិ កតកុសលោ កតកីវុត្តាណោ អកតទាហោ
 អកតលុទ្ធា^(១) អកតកិព្វិសោ សោ កតំ មេ
 កល្យាណាដ្ឋិបិ ន តប្បតិ អកតំ មេ ចាបដ្ឋិបិ
 ន តប្បតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ទ្វេ ធម្មា
 អតបដិយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ
 ឥតិ វុច្ចតិ

កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា វេដិទុច្ចរិតានិ វា
 មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា យញ្ញញ្ញំ ទោសសញ្ញិតំ ។
 អកត្វា អកុសលំ កម្មំ កត្វាន កុសលំ ពហំ
 កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សក្កំ សោ ឧបបដ្ឋតីតិ ។
 អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្តំ^(២) ។

១ ឱ. អកតត្ថទ្វោ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៣១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នាំមិនឲ្យក្តៅ ក្រហាយនេះ មាន ២ ។ ធម៌នាំមិនឲ្យក្តៅក្រហាយ ២ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បានធ្វើសេចក្តីល្អទុកហើយ បានធ្វើកុសលទុកហើយ បានធ្វើសេចក្តីពឹងពាក់ទុកហើយ មិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើសេចក្តីរឹងរូស មិនបានធ្វើសេចក្តីអាក្រក់ បុគ្គលនោះ តែងមិន ក្តៅក្រហាយ ដោយគិតថា អាត្មាអញ បានធ្វើសេចក្តីល្អទុកហើយផង តែងមិនក្តៅក្រហាយ ដោយគិតថា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើសេចក្តីអាក្រក់ ទុកហើយផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌នាំមិនឲ្យក្តៅក្រហាយ មាន ២ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណា លះបង់កាយទុច្ចរិត ឬលះបង់មនោទុច្ចរិត ឬ អំពើណាមួយដទៃទៀត ដែលប្រកបដោយទោស មិនធ្វើអកុសល- កម្ម ធ្វើតែកុសលកម្មជាច្រើន បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រកបដោយបញ្ញា លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងចូលទៅកាន់ស្ថានសួគ៌

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

[៣២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ធូហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ បុគ្គលោ
យថាកតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេ ។ កតមេហិ ធូហិ ។
ចាបកោន ច សីលេន ចាបិកាយ ច ទិដ្ឋិយា ។
ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ធូហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ
បុគ្គលោ យថាកតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ និរយេតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
ចាបកោន ច សីលេន ចាបិកាយ ច ទិដ្ឋិយា
ឯតេហិ ធូហិ ធម្មេហិ យោ សមដ្ឋាកតោ នរោ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបដ្ឋតីតិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
បញ្ចមំ^(១) ។

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៥

[៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកប
 ដោយធម៌ ២ រមែងទៅកើត ក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។
 ប្រកបដោយធម៌ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺប្រកបដោយសីលលាមក ១
 ប្រកបដោយទិដ្ឋិលាមក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយ
 ធម៌ ២ នេះឯង រមែងទៅកើត ក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធ
 នេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ជនណា ប្រកបដោយធម៌ ២ យ៉ាងនេះ គឺដោយសីល
 លាមក ១ ដោយទិដ្ឋិលាមក ១ ជនអ្នកឥតបញ្ញានោះ
 លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងចូលទៅ កាន់នរក ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៣៣] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ធូហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ បុគ្គលោ
 យថាកតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សក្កេ ។ កតមេហិ ធូហិ ។
 ភទ្ធកោន ច សីលេន ភទ្ធិកាយ ច ទិដ្ឋិយា ។
 ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ ធូហិ ធម្មេហិ សមន្នាគតោ
 បុគ្គលោ យថាកតំ និក្ខិត្តោ ឯវំ សក្កេតិ ។ ឯតមត្ថំ
 ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ភទ្ធកោន ច សីលេន ភទ្ធិកាយ ច ទិដ្ឋិយា
 ឯតេហិ ធូហិ ធម្មេហិ យោ សមន្នាគតោ នរោ
 កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សក្កំ សោ ឧបបដ្ឋតីតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ធម្មំ^(១) ។

១ ឱ. ម. ធម្មន្តិ នតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៣៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកប
 ដោយធម៌ ២ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។
 ប្រកបដោយធម៌ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺប្រកបដោយសីលចម្រើន ១
 ប្រកបដោយទិដ្ឋិចម្រើន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ២
 នេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ លុះព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ
 ក្នុងសូត្រនោះថា

ជនណា ប្រកបដោយធម៌ ២ នេះ គឺដោយសីលល្អ ១
 ដោយទិដ្ឋិល្អ ១ ជនអ្នកប្រកបដោយបញ្ញានោះ លុះ
 បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ រមែងចូលទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

[៣៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ អនាតាបី ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនោត្តប្បី អកព្វោ
 សម្ពោធាយ អកព្វោ និព្វានាយ អកព្វោ អនុត្តរស្ស
 យោកក្ខេមស្ស អនិកមាយ អាតាបី ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឱត្តប្បី កព្វោ សម្ពោធាយ កព្វោ និព្វានាយ
 កព្វោ អនុត្តរស្ស យោកក្ខេមស្ស អនិកមាយាតិ ។

ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
 អនាតាបី អនោត្តប្បី កុសីតោ ហីនរិយោ
 យោ បីនមិទ្ធពហុលោ អហិរិកោ អនាទពោ
 អកព្វោ តាទិសោ ភិក្ខុ ធុដ្ឋំ សម្ពោធិមុត្តមំ
 យោ ច សតិមា និបកោ ឈាយី
 អាតាបី ឱត្តប្បី ច អប្បមត្តោ
 សញ្ញាជនំ ជាតិជរាយ ឆេត្វា
 ឥធរេ សម្ពោធិមនុត្តរំ ធុសេតិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

សត្តម៍^(១) ។

១ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៧

[៣២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនមានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មិនមានសេចក្តីខ្លាចបាប មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនគួរដើម្បីរំលត់ មិនគួរដើម្បីបាននូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានសេចក្តីខ្លាចបាប ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹង គួរដើម្បីរំលត់ គួរដើម្បី បាននូវធម៌ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ភិក្ខុណា មិនមានព្យាយាមដុតកម្តៅកិលេស មិនមានសេចក្តី ខ្លាចបាប ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមថោកថយ ច្រើនដោយ បីនមិទ្ធៈ មិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មិនមានសេចក្តីអើពើ ភិក្ខុនោះ មិនគួរដើម្បីបាននូវសេចក្តីត្រាស់ដឹងឧត្តមឡើយ ភិក្ខុណាជាអ្នក មានស្មារតី មានបញ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មានឈាន មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានសេចក្តីខ្លាចបាប មិនប្រមាទ ផ្តាច់បង់នូវគ្រឿងប្រកប នៃជាតិជរាបាន ភិក្ខុនោះទើបគួរ ដើម្បី បាននូវសេចក្តីត្រាស់ដឹងដ៏ឧត្តម ក្នុងលោកនេះ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៣៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ នយិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ជនក្យ-
 ហានត្ថំ ន^(១) ជនលបនត្ថំ ន^(១) លាភសញ្ញាវសិលោកា-
 និសំសត្ថំ ន^(១) ឥតិ មំ ជនោ ជានាតូតិ ។ អថខោ
 ឥទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ សំវត្ថញ្ចាវ បហាន-
 ត្ថញ្ចាតិ ។ ឯតមត្ថំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ
 ឥតិ វុច្ចតិ

សំវត្ថំ បហានត្ថំ ព្រហ្មចរិយំ អនីតិហំ
 អទេសយិ សោ ភកវា និព្វានោកធកាមិទំ
 ឯស មក្កោ មហាត្ថេហិ^(២) អនុយាតោ មហោសិកិ^(៣)
 យេ យេ តំ បដិបដ្ឋន្តិ យថា ពុទ្ធន ទេសិតំ
 ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សន្តិ សត្តុ សាសនការិណោតិ ។
 អយម្យិ អត្ថោ វុត្ថោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋម៍^(៤) ។

១ ឱ. ម. នសទ្ធោ នត្តិ ។ ២ ឱ. មហាត្ថេហិ ។ ម. មហាន្តេហិ ។ ៣ ឱ. ម. មហោសិនោ ។
 ៤ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៣៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ នេះ មិនមែន ដើម្បីកុហកនូវជន មិនមែន ដើម្បីរសរាយចំពោះជន មិនមែន ដើម្បីអាទិសង្ស័យគឺលោកសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរទេ មិនប្រព្រឹត្ត ព្រហ្មចរិយៈ ដោយគិតថា មហាជនចូរស្គាល់នូវអាត្មាអញដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាមពិតនោះ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈនេះ ដើម្បីសង្រួមផង ដើម្បីលះបង់ផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់បានសម្តែងនូវព្រហ្មចរិយៈ ដែលមិនអាងតាមពាក្យគេថា ទីប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចុះស៊ប់ កាន់ព្រះនិព្វាន ដើម្បីសង្រួម ដើម្បីលះបង់ នេះជាផ្លូវ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់មានព្រះអធ្យាស្រ័យដ៏ធំ ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ទ្រង់ប្រតិបត្តិមកហើយ ជនទាំងឡាយណា ដើរតាមផ្លូវ ដែលព្រះពុទ្ធបានសម្តែងហើយនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅនៃព្រះសាស្តា នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

[៣៦] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ នយិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ជន-
 កុហានត្តំ ន^(១) ជនលបនត្តំ ន^(១) លាភសញ្ញារសិលោ-
 កានិសំសត្តំ ន^(១) ឥតិ មំ ជនោ ជាតាតូតិ ។
 អថខោ ឥទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ អភិញ្ញ-
 ត្តញ្ញោវ បរិញ្ញត្តញ្ញាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

អភិញ្ញត្តំ	បរិញ្ញត្តំ	ព្រហ្មចរិយំ	អនីតិហំ
អទេសយិ	សោ ភកវា	និព្វានោកធាតាមិទំ	
ឯស	មក្កោ មហាត្ថេហិ	អនុយាតោ	មហោសិកិ
យេ យេ	តំ បដិបដ្ឋន្តិ	យថា ពុទ្ធន	ទេសិតំ
ទុក្ខស្សន្តំ	ករិស្សន្តិ	សត្តុ	សាសនការិណោតិ ។
អយម្បិ	អត្ថោ វុត្តោ	ភកវតា	ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

នវម^(២) ។

១ ឱ. ម. នសទ្វោ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៩

[៣៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈនេះ មិនមែនដើម្បីកុហកនូវជន មិនមែនដើម្បីរសរាយចំពោះ
 ជន មិនមែនដើម្បីអាទិសង្ស គឺលោកសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរទេ
 មិនប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយគិតថា មហាជន ចូរស្គាល់នូវអាត្មាអញដូច្នោះ
 ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តាមពិតនោះ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 នេះ ដើម្បីដឹងផង ដើម្បីកំណត់ដឹងផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
 ព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គនោះ ទ្រង់បានសម្តែងព្រហ្មចរិយៈ
 ដែលមិនអាងតាមពាក្យគេថា ទីប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីចុះសិប
 កាន់ព្រះនិព្វាន ដើម្បីដឹង ដើម្បីកំណត់ដឹង នេះជាផ្លូវ
 ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់មានព្រះអធ្យាស្រ័យធំ
 ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទ្រង់ប្រតិបត្តិមកហើយ ជនទាំងឡាយណា
 ដើរតាមផ្លូវដែលព្រះពុទ្ធ ទ្រង់សម្តែងហើយនោះ ឈ្មោះថា
 ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅនៃព្រះសាស្តា នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៣៧] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ទ្ធិហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខសោមនស្សពហុលោ វិហារតិ យោ-
 និសោ អារទ្ឋោ ហោតិ អាសវានំ ខយាយាតិ ។
 កតមេហិ ទ្ធិហិ ។ សំវេជនីយេសុ ហានេសុ សំវេជន
 សំវេកស្ស ច យោនិសោ បដានេន ។ ឥមេហិ ខោ
 ភិក្ខុវេ ទ្ធិហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 សុខសោមនស្សពហុលោ វិហារតិ យោនិសោ អារទ្ឋោ
 ហោតិ អាសវានំ ខយាយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
 អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សំវេជនីយេសុ ហានេសុ សំវិជ្ជេថេវ បណ្ឌិតោ
 អាតាបី និបកោ ភិក្ខុ បញ្ញាយ សមវេក្ខិយ
 ឯវំ វិហារី អាតាបី សន្តវុត្តិ អនុទ្ឋតោ
 ចេតោសមថមនុយុត្តោ ខយំ ទុក្ខស្ស ចាបុណោតិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទសមំ^(១) ។

១ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

បឋមវគ្គោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៣៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ រមែងច្រើនដោយសេចក្តីសុខនិងសោមនស្ស ជាអ្នកប្រារព្ធ ដើម្បីអស់ អាសវៈទាំងឡាយ ដោយឧបាយនៃបញ្ញា ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ប្រកបដោយ ធម៌ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺប្រកបដោយសេចក្តីសំរេត ក្នុងទីទាំងឡាយដែលជា ទីតាំងនៃសេចក្តីសំរេត ១ ប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ដោយឧបាយនៃ សេចក្តីសំរេត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ នេះឯង រមែងច្រើនដោយសេចក្តីសុខនិងសោមនស្ស ជាអ្នកប្រារព្ធ ដើម្បីអស់ អាសវៈទាំងឡាយដោយឧបាយនៃបញ្ញាក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ភិក្ខុជាបណ្ឌិត មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស
 មានបញ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន គប្បីសំរេតក្នុងទីជាទីតាំងនៃ
 សេចក្តីសំរេតទាំងឡាយ គប្បីពិចារណា ដោយបញ្ញា
 ភិក្ខុមានធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមជាគ្រឿង
 ដុតកម្តៅកិលេស ប្រព្រឹត្តស្ងប់ មិនរាយមាយ ប្រកបរឿយ ។
 នូវចេតោសមថៈហើយ គប្បីដល់នូវកិរិយាអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បឋមវគ្គ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស ឧទ្ធានំ

តិស្សុទ្ធានំ

ទ្វេមេ ភិក្ខុ តបនីយា-

តបនីយា បរត្ថេហិ^(១)

អាតាបី ន កុហនា ច

សោមនស្សេន តេ ទសាតិ ។

១ ម. បរត្ថេតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត បឋមវគ្គ ឧទ្ទាន

ឧទ្ទាននៃបឋមវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ មាន ២ លើក
 ធម៌ ដុតកម្ដៅ ១ ធម៌មិនបានដុតកម្ដៅ ១
 ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក មាន ២ លើក ភិក្ខុមាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅកិលេស ១ ភិក្ខុប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ មិនមែន ដើម្បីកុហក មាន ២ លើក
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ២ យ៉ាង រមែងមានសេចក្ដីសុខ
 និងសោមនស្ស ១ ទាំងអម្បាលនោះ ត្រូវជា ១០ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គោ

[៣៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តថាគតំ ភិក្ខុវេ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ
ទ្វេ វិតក្កោ ពហុលំ សមុទាចរន្តិ ខេមោ ច វិតក្កោ
វិវេកោ^(១) ច ។ អព្យាបជ្ឈារាមោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
អព្យាបជ្ឈរតោ តមេនំ ភិក្ខុវេ តថាគតំ អព្យាបជ្ឈារាមំ
អព្យាបជ្ឈរតំ ឯសេវ វិតក្កោ ពហុលំ សមុទាចរតិ
ឥមាយាហំ ឥវិយាយ ន កញ្ចិ ព្យាពាធមិ តសំ
វា ថារំ វាតិ ។ បរិវេការាមោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
បរិវេករតោ តមេនំ ភិក្ខុវេ តថាគតំ បរិវេការាមំ
បរិវេករតំ ឯសេវ វិតក្កោ ពហុលំ សមុទាចរតិ
យំ អកុសលំ តំ បហីនន្តិ ។ តស្មាតិហា ភិក្ខុវេ
តុម្ហេបិ អព្យាបជ្ឈារាមា វិហារថ អព្យាបជ្ឈរតា តេសំ
វោ ភិក្ខុវេ តុម្ហាកំ អព្យាបជ្ឈារាមានំ វិហារតំ អព្យា-
បជ្ឈរតានំ ឯសេវ វិតក្កោ ពហុលំ សមុទាចរិស្សតិ

១ ឱ. ម. បរិវេកោ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ

[៣៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិតក្កៈមាន ២ យ៉ាងគឺ ខេមវិតក្កៈ (វិតក្កៈប្រកបដោយករុណាជាដើម) ១ វិវេកវិតក្កៈ (វិតក្កៈប្រកបដោយវិវេក) ១ តែងផុសផុលឡើងជាច្រើន ចំពោះព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជាអ្នករីករាយក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទ ត្រេកអរហើយក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិតក្កៈនេះឯង តែងផុសផុលឡើងជាច្រើន ចំពោះព្រះតថាគតនោះ ដែលជាអ្នករីករាយក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទ ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទថា តថាគតមិនបានបៀតបៀនសត្វណាមួយ ដែលនៅតក់ស្លុត ឬដែលនឹងដឹងដោយសេចក្តីប្រព្រឹត្ត (កាយប្រយោគ ឬ វចីប្រយោគ) នេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ជាអ្នករីករាយក្នុងវិវេក ត្រេកអរក្នុងវិវេក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិតក្កៈនេះឯង តែងផុសផុលឡើងជាច្រើន ចំពោះព្រះតថាគតនោះ ដែលជាអ្នករីករាយ ក្នុងវិវេក ត្រេកអរ ក្នុងវិវេកថា អកុសលនោះ តថាគតបានលះអស់ហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកទាំងឡាយ គួររីករាយក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទ ត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិតក្កៈនេះឯង នឹងផុសផុលឡើងជាច្រើន ចំពោះអ្នកទាំងឡាយនោះ ដែលរីករាយ ក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទ ត្រេកអរ ក្នុងសេចក្តីមិនព្យាបាទថា

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

ឥមាយ មយំ ឥរិយាយ ន កញ្ចំ ព្យាពាធម
តសំ វា ថារំ វាតិ ។ បរិវេកាវាមា ភិក្ខុវេ វិហារថ
បរិវេកាវតា តេសំ វោ ភិក្ខុវេ តុម្ហាកំ បរិវេកាវា-
មាណំ វិហារតំ បរិវេកាវតាណំ ឯសេវ វិតត្តោ ពហុសំ
សមុទាចរិស្សតិ កី អកុសលំ កី អប្បហីណំ កី
បជហាមាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេត្តំ
ឥតិ វុច្ចតិ

តថាគតំ ពុទ្ធិ អសយ្ហសាហីណំ^(១)
ទ្វេ^(២) វិតត្តោ សមុទាចរន្តិ ណំ
ខេមោ វិតត្តោ បឋមោ ឧទីរិតោ
តតោ វិវេកោ ទុតិយោ បកាសិតោ ។
តមោនុទំ ចារកតំ មហេសី
តំ បត្តិបត្តំ វសិមំ អនាសវំ
វិសន្តវំ^(៣) តណ្ហាក្ខយេ វិមុត្តំ
តំ វេ មុនី អន្តិមទេហាជារី
មារជហំ^(៤) ព្រមិ ជរាយ ចារតុំ ។

១ ម. បសយ្ហសាហីនំ ។ ២ ឱ. ម. ទុវេ ។ ៣ ម. វេសន្តវំ ។ ៤ ឱ.
មាណំ ជហំ ។ ម. មាណជហំ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ១

យើងទាំងឡាយ មិនបៀតបៀនសត្វណាមួយ ដែលតក់ស្លុត ឬដែលនឹងដឹង
 ដោយសេចក្តីប្រព្រឹត្តនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូររីករាយ ក្នុងវិវេក ចូរត្រេកអរ ក្នុងវិវេកចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិតក្កៈ
 នេះឯង នឹងផុសផុលឡើងជាច្រើន ចំពោះអ្នកទាំងឡាយនោះដែលរីករាយ
 ក្នុងវិវេក ត្រេកអរក្នុងវិវេកថា អ្វីជាអកុសល អ្វីដែលយើងមិនទាន់លះបង់
 យើងលះបង់អ្វី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។
 ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

វិតក្កៈ ២ យ៉ាង គឺ ខេមវិតក្កៈទី ១ ដែលព្រះអង្គទ្រង់សម្តែង
 ហើយ តអំពីនោះ វិវេកវិតក្កៈទី ២ ដែលព្រះអង្គទ្រង់
 ប្រកាសហើយ តែងផុសផុលឡើង ចំពោះព្រះតថាគត
 ជាព្រះពុទ្ធ ដែលបុគ្គលដទៃគ្របសង្កត់មិនបាន ។ តថាគត
 ហៅបុគ្គលអ្នកបន្ទោបង់នូវងងឹត ដល់នូវត្រើយ ស្វែងរក
 នូវគុណដ៏ធំ ដល់នូវសេចក្តីត្រាស់ដឹង ស្ងាត់ (ក្នុងឈាន)
 មិនមានអាសវៈ ឆ្លងនូវពិសគឺកិលេស រួចស្រឡះហើយ
 ព្រោះការអស់តណ្ហានោះឯង ថាជាអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រទ្រង់នូវ
 កាយជាទីបំផុត កម្ចាត់បង់នូវមារ ដល់នូវត្រើយនៃជរា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សេសេ យថា បព្វតមុទ្ធនិដ្ឋិតោ
យថាបិ បស្សេ ជនតំ សមន្តតោ
តដ្ឋបមំ ធម្មមយំ សុមេរោ
ចាសានមារុយ្ហំ សមន្តចក្កុ
សោការតិណ្ណំ ជនតមបេតសោកោ^(១)
អវេក្ខតិ ជាតិជរាភិក្ខុតន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
បឋមំ^(២) ។

[៣៧] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តថាភតស្ស ភិក្ខុវេ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
ទ្វេ ធម្មទេសនា បរិយាយេន ភវន្តិ ។ កតមា ទ្វេ ។
ចាបំ ចាបកតោ បស្សថាតិ អយំ បឋមា ធម្មទេសនា ។
ចាបំ ចាបកតោ ទិស្វា តត្ថ ជិព្វិន្ទ្រច វិជ្ជេច វិមុច្ចថាតិ
អយម្បិ ទុតិយា ធម្មទេសនា ។ តថាភតស្ស ភិក្ខុវេ
អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ឥមា ទ្វេ ធម្មទេសនា
បរិយាយេន ភវន្តិ^(៣) ។ ឯតមត្ថំ ភកវា អរោច ។
តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ជនតំ អបេតសោកោ ។ ២ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ឱ. ម. ភវន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

បុគ្គលឈរលើកំពូលភ្នំ ជាវិការៈ នៃឫសុទ្ធ គប្បីឃើញនូវ
ប្រជុំជន ដោយជុំវិញ មានឧបមា ដូចម្តេចមិញ លោកអ្នក
មានបញ្ញាល្អ មានចក្ខុជុំវិញ មានសេចក្តីសោកទៅប្រាស
ហើយ គប្បីឡើងកាន់ប្រាសាទជាវិការៈនៃធម៌ រមែងឃើញ
នូវប្រជុំជន ដែលមានសេចក្តីសោកមិនទាន់ឆ្លងហើយ មាន
ជាតិនិងជរាគ្របសង្កត់ហើយ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះដែរ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៣៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះធម៌ទេសនា
របស់ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន ២ យ៉ាង ដោយបរិយាយ ។
ធម៌ទេសនា ២ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺអ្នកទាំងឡាយ ចូរឃើញនូវ
បាបថាជាបាប នេះជាធម៌ទេសនាទី ១ លុះអ្នកទាំងឡាយ ឃើញនូវបាប
ថាជាបាបហើយ ចូរនឿយណាយ ចូរជិនឆ្អិន ចូរផុតស្រឡះចាកបាប
នោះ នេះឯងជាធម៌ទេសនាទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទេសនា
របស់ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន ២ យ៉ាងនេះឯង ដោយ
បរិយាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់
ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

តថាភតស្ស ពុទ្ធស្ស សព្វភូតានុកម្មិណោ
 បរិយាយវចនំ បស្ស ទ្វេ ច ធម្មា បកាសិតា
 ចាបកំ បស្សថ ឆេកា តត្ថ ចាបំ^(១) វិរដ្ឋថ
 តតោ វិត្តចិត្តាសេ ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថាតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(២) ។

[៤០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ អវិជ្ជា ភិក្ខុវេ បុព្វជ្ជមា អកុសលានំ
 ធម្មានំ សមាបត្តិយា អន្ធកេវ អហិរិកំ អនោត្តប្បំ ។
 វិជ្ជា ច ខោ ភិក្ខុវេ បុព្វជ្ជមា កុសលានំ ធម្មានំ
 សមាបត្តិយា អន្ធកេវ ហិរេត្តប្បន្តិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
 អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. ចាបិ ។ ២ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៣

អ្នកចូរឃើញនូវព្រះវាចា ដោយបរិយាយ នៃព្រះតថាគត
 ជាព្រះពុទ្ធ ដែលទ្រង់មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ដល់សព្វសត្វ
 ផង នូវធម៌ទេសនា ២ យ៉ាង ដែលព្រះតថាគត ប្រកាស
 ហើយផង អ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នកឈ្លាស ចូរឃើញនូវ
 អំពើបាប អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវបាបក្នុងបាបនោះ
 តអំពីនោះទៅ ចូរអ្នកទាំងឡាយ មានចិត្តប្រាសចាក
 សេចក្តីត្រេកអរហើយ នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជា ជាប្រធាន
 ដើម្បីចូរប្រទះនូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ អហិរិកៈ និងអនោត្តប្បៈ កើត
 តាមក្រោយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកឯវិជ្ជា ជាប្រធាន ដើម្បី
 ចូរប្រទះនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហិរិនិងឱត្តប្បៈ កើតតាមក្រោយ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យា កាចិមា ទុក្ខតិយោ អស្មី លោកេ បរម្ហិ ច

អវិជ្ជាមូលកា សព្វា ឥច្ឆាលោកសមុស្សយា

យតោ ច ហោតិ ចាបិច្ឆោ អហិរិកោ អនាទរោ

តតោ ចាបំ បសវតិ អចាយំ តេន កច្ចតិ ។

តស្មា ឆន្ទញ្ច លោកញ្ច អវិជ្ជញ្ច វិរាជយំ

វិជ្ជំ ឧប្បាទយំ ភិក្ខុ សព្វា ទុក្ខតិយោ ជហោតិ ។

អយម្មិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

តតិយំ^(១) ។

[៤១] វុត្តំ ហោតំ^(២) ភកវតា វុត្តមរហាតាតិ មេ

សុតំ ។ តេ ភិក្ខុវេ សត្តា សុបរិហីនា យេ អរិយាយ

បញ្ញាយ បរិហីនា តេ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ ទុក្ខំ

វិហារន្តិ សរិយាតំ សឧចាយាសំ សបរិទ្យាហំ

កាយស្ស ភេនា បរម្មរណា ទុក្ខតិ ចាដិកដ្ឋា ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្ត ហានេ បឋមភាណវាន្តិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទុក្ខតិទាំងឡាយណានីមួយ ទាំងក្នុងលោកនេះ ទាំងក្នុងបរលោក
 ទុក្ខតិទាំងអស់នោះ មានអវិជ្ជា ជាប្រស មានសេចក្តីប្រាថ្នា
 និងសេចក្តីលោភ ជាគ្រឿងដុះដាលឡើង បុគ្គលមានសេចក្តី
 ប្រាថ្នាលាមក មានសេចក្តីមិនខ្មាសបាប ទាំងមានសេចក្តី
 មិនអើពើ ក្នុងកាលណាហើយ តែងទទួលនូវផលបាប ទៅ
 កាន់អបាយ ព្រោះបាបនោះ ក្នុងកាលនោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 ភិក្ខុគប្បីញ៉ាំងឆន្ទៈ លោភៈ និងអវិជ្ជា ឲ្យវិនាសទៅផង
 ញ៉ាំងវិជ្ជាឲ្យកើតឡើងផង ទើបលះបង់នូវទុក្ខតិទាំងពួងបាន ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
 ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

[៤១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះ
 អរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណាសាប-
 សូន្យចាកបញ្ញាដ៏ប្រសើរហើយ សត្វទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា សាបសូន្យ
 អស់រលីង សត្វទាំងឡាយនោះ រមែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីថ្នាំង
 ថ្នាក់ ប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដជាទៅកាន់ទុក្ខតិ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

តេ ភិក្ខុវេ សត្តា អបរិហីណា យេ អរិយាយ បញ្ញាយ
អបរិហីណា តេ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ សុខំ វិហារន្តិ អរិយាតំ
អនុចាយាសំ អបរិណ្ណាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
សុភតិ ចាទិកដ្ឋាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។
តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

បញ្ញាយ បរិហានេន	បស្ស លោកំ សទេវកំ
និវិដ្ឋំ នាមរូបស្មី	ឥទំ សច្ចន្តិ មញ្ញតិ ។
បញ្ញា ហិ សេដ្ឋា លោកស្មី	យាយំ និព្វេធកាមិដិ
សា ច ^(១) សម្មា បជាណតិ	ជាតិកវបរិក្ខយំ
តេសំ ទេវា មនុស្សា ច	សម្ពុទ្ធានំ សតីមតំ
បិហាយន្តិ ហាសបញ្ញានំ ^(២)	សរីរន្តិមទារិនន្តិ ។

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្ថំ^(៣) ។

១ ឱ. យា ច ។ ម. យាយ ។ ២ ឱ. សបញ្ញានំ ។ ៣ ឱ. ម. ចតុត្ថន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយណា មិនសាបសូន្យចាកបញ្ញាក៏ប្រសើរ
 ហើយ សត្វទាំងឡាយនោះឈ្មោះថាមិនសាបសូន្យ សត្វទាំងឡាយនោះ
 តែងនៅជាសុខ មិនប្រកបដោយសេចក្តីថ្នាំដំប្លែក មិនប្រកបដោយសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែក
 ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ប្រាកដជាទៅកាន់សុគតិ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

អ្នកចូរមើលនូវសត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក ដែលជាប់នៅ
 ក្នុងនាមនិងរូប រមែងសម្គាល់ថា នេះជារបស់ពិត ព្រោះ
 សាបសូន្យចាកបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ។ បញ្ញាជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីចាក់ធ្លុះនេះឯង ប្រសើរមុនក្នុងលោក ព្រោះបញ្ញានោះដឹង
 ច្បាស់នូវកិរិយាអស់ជាតិនិងភព ដោយប្រពៃ ទេវតានិងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ តែងស្រឡាញ់នូវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយនោះ ដែល
 មានស្មារតី មានបញ្ញាជាគ្រឿងរីករាយ ទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៤២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ សុក្កា ធម្មា លោកំ
ចាលេន្តិ ។ កតមេ ទ្វេ ។ ហិរិ ច ឱត្តប្បំ ច ។ ឥមេ
ចេ ភិក្ខុវេ ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ ន ចាលេយ្យំ
នយិធិ បញ្ញាយេថ មាតាតិ វា មាតុច្ឆាតិ វា
មាតុលាដីតិ វា អាចរិយភរិយាតិ វា ករ្យំ ទារាតិ វា
សម្មេទំ លោកោ អគមិស្ស យថា អដេឡុកា
កុក្កុដស្វករា សោណាសិដ្ឋាលា ។ យស្មា ច ខោ
ភិក្ខុវេ ឥមេ ទ្វេ សុក្កា ធម្មា លោកំ ចាលេន្តិ
តស្មា បញ្ញាយេថ មាតាតិ វា មាតុច្ឆាតិ វា មាតុលា-
ដីតិ វា អាចរិយភរិយាតិ វា ករ្យំ ទារាតិ វាតិ ។
ឯតមត្ថំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ឆតិ
យេសំ ចេ ហិរិឱត្តប្បំ សព្វទា ច ន វិជ្ជតិ
វោក្កុត្តា សុក្កមូលា តេ ជាតិមរណកាមិណោ ។
យេសព្វា ហិរិឱត្តប្បំ សទា សម្មា ឧបដ្ឋិតា
វិរុទ្ធិព្រហ្មចរិយា តេ សន្តោ វិណាបុនព្ពវាតិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចម៌^(១) ។

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[២២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ស ២ នេះ តែងរក្សានូវលោក ។ ធម៌ស ២ តើដូចម្តេច ។ គឺហិរិ ១ ឱត្តប្បៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើធម៌ស ២ នេះ មិនគប្បីរក្សានូវលោកទេ ពាក្យថា មាតាក្តី ម្តាយមីងក្តី ម្តាយធំក្តី ប្រពន្ធរបស់អាចារ្យក្តី ប្រពន្ធរបស់គ្រូក្តី មិនប្រាកដ ក្នុងលោកនេះបានឡើយ លោកនឹងដល់នូវការច្របូកច្របល់ គ្នា ដូចជាសត្វពពែ កែវ មាន់ ជ្រូក ឆ្កែ និងចចកដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែធម៌ស ២ នេះ តែងរក្សានូវលោក បានជាពាក្យ ថា មាតាក្តី ម្តាយមីងក្តី ម្តាយធំក្តី ប្រពន្ធរបស់អាចារ្យក្តី ប្រពន្ធរបស់ គ្រូក្តី ទើប ប្រាកដបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះ ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថា ព្រះនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បើហិរិនិងឱត្តប្បៈ មិនមានដល់សត្វទាំងឡាយណា សព្វកាលទេ សត្វទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកឃ្នាតចាកប្រសគល់នៃធម៌ស មានដំណើរ ទៅកាន់ជាតិនិងមរណៈ ។ ចំណែកសត្វទាំងឡាយណា តម្កល់ទុក នូវហិរិនិងឱត្តប្បៈដោយប្រពៃ សព្វកាល សត្វទាំងឡាយនោះ ជាអ្នក មានព្រហ្មចរិយៈចម្រើនហើយ ជាអ្នកស្ងប់ អស់កតទៅទៀតហើយ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រទី ៥ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

[៤៣] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ អត្ថិ ភិក្ខុវេ អជាតំ អភូតំ អកតំ
អសដ្ឋតំ ណោ ចេតំ ភិក្ខុវេ អភវិស្ស អជាតំ អភូតំ
អកតំ អសដ្ឋតំ នយិធិ ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស
សដ្ឋតស្ស និស្សរណំ បញ្ញាយេថ ។ យស្មា ច ខោ
ភិក្ខុវេ អត្ថិ អជាតំ អភូតំ អកតំ អសដ្ឋតំ តស្មា
ជាតស្ស ភូតស្ស កតស្ស សដ្ឋតស្ស និស្សរណំ
បញ្ញាយេថាតិ^(១) ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ
ឥតិ វុច្ចតិ

ជាតំ ភូតំ សមុប្បន្នំ	កតំ សដ្ឋតមន្ទរំ
ជរាមរណសដ្ឋតំ	រោគនិទ្ធា ^(២) បកដ្ឋណំ
អាហារនេត្តិប្បកវំ	នាលំ តទភិទន្ធិត្តំ
តស្ស និស្សរណំ សន្តំ	អតក្ការចរំ ធុរំ
អជាតំ អសមុប្បន្នំ	អសោកំ វិរជំ បទំ

១ ម. បញ្ញាយតីតិ ។ ២ ឱ. ម. រោគនីឡំ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៦

[៤៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិដែល
 មិនកើត មិនមាន មិនបានធ្វើ ដែលបច្ច័យមិនតាក់តែងហើយ តែងមាន
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើធម្មជាតិ ដែលមិនកើត មិនមាន មិនធ្វើ
 ដែលបច្ច័យ មិនតាក់តែង និងមិនបានមានហើយ ការរលាស់ចេញចាក
 ធម្មជាតិ ដែលកើត ដែលមាន ដែលបានធ្វើ ដែលបច្ច័យតាក់តែង
 ក៏រមែងមិនប្រាកដក្នុងលោកនេះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ហេតុតែធម្មជាតិ ដែលមិនកើត មិនមាន មិនបានធ្វើ ដែលបច្ច័យមិន
 តាក់តែងហើយ តែងមាន បានជាការរលាស់ចេញ ចាកធម្មជាតិ
 ដែលកើត ដែលមាន ដែលបានធ្វើ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ទើប
 ប្រាកដឡើងបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ
 ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលមិនគួរត្រេកអរនឹងកាយនោះ ដែលកើត ដែលមាន ដែល
 កើតព្រម ដែលបានធ្វើ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ជារបស់មិន
 ទៀង ជារបស់ដែលជរានិងមរណៈតាក់តែងហើយ ជាទីនៅនៃរោគ
 ជារបស់ពុករលួយ មានអាហារនិងតណ្ហាជាប្រភព (ជាដែនកើត)

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

និរោធា ទុក្ខធម្មានំ សង្ខារូបសមោ សុខោតិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 ឆដ្ឋិ^(១) ។

[៤៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ទ្វេមា ភិក្ខុវេ និព្វានជាតុយោ ។
 កតមា ទ្វេ ។ សឧទាទិសេសា ច និព្វានជាតុ
 អនុទាទិសេសា ច និព្វានជាតុ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អរហំ ហោតិ វិណាសរោ វុសិតវា
 កតករណីយោ ឱហិតកាហោ អនុប្បត្តសទត្តោ
 បរិក្ខិណាភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ តស្ស
 តិដ្ឋន្តេវ បញ្ចិដ្ឋិយានិ យេសំ អរិយាតត្តា មនាចា-
 មនាបំ បច្ចុនុកោតិ សុខទុក្ខំ បដិសំវេទយតិ^(២) ។

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. បដិសំវេទិយតិ ។ ម. បដិសំវេទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ឯព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាយនោះ ទើបជារបស់ស្ងប់ មិនជារបស់ប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីត្រិះរិះ ជារបស់ទៀង ជារបស់មិនកើត មិនកើតព្រម មិនមានសោក ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកអរ ការរលត់នូវហេតុនៃទុក្ខទាំងឡាយ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារ ជាគុណនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[២២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និព្វានធាតុនេះ មាន ២ ។ និព្វានធាតុ ២ តើដូចម្តេច ។ គឺសឧបាទិសេសនិព្វានធាតុ ១ អនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសឧបាទិសេសនិព្វានធាតុ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអរហន្តខ្ជីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ច បានធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ ដោយលំដាប់ មានសំយោជនៈ ក្នុងភពអស់ហើយ ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយប្រពៃ ប៉ុន្តែឥន្ទ្រិយទាំង ៥ របស់អរហន្តខ្ជីណាស្រពនោះ តាំងនៅដដែល អរហន្តខ្ជីណាស្រពនោះ នៅសោយអារម្មណ៍ ដែលពេញចិត្ត និងមិនពេញចិត្ត សោយសុខនិងទុក្ខ ព្រោះឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នោះ មិនមានសេចក្តីថ្នាំដំបៅក៏ទេ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

តស្ស យោ រាគក្ខយោ ទោសក្ខយោ មោហក្ខយោ
 អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ សឧទាទិសេសា និព្វានធាតុ ។
 កតមា ច ភិក្ខុវេ អនុទាទិសេសា និព្វានធាតុ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហំ ហោតិ វិណាសរោ
 វុសិតវា កតករណីយោ ឱហិតភារោ អនុប្បត្តសទត្តោ
 បរិក្ខិណាករសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ ។ តស្ស
 ឥធិវេ ភិក្ខុវេ សព្វវេទយិតានិ អនភិនន្ទិតានិ សីតិក-
 វិស្សន្តិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អនុទាទិសេសា និព្វាន-
 ធាតុ ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ ទ្វេ និព្វានធាតុយោតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ទ្វេ ឥមា ចក្កុមតា បកាសិតា
 និព្វានធាតុ អនិស្ស្រេន តាទិណ
 ឯកា ហិ ធាតុ ឥធិ ទិដ្ឋធម្មិកា
 សឧទាទិសេសា កវនេត្តិសង្ខយា
 អនុទាទិសេសា បន សម្បរាយិកា
 យម្ហិ និវុដ្ឋន្តិ ភវានិ សព្វសោ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៧

ការអស់រាគៈ អស់ទោសៈ អស់មោហៈណា របស់ព្រះអរហន្តនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សឧបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ អនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយៈ ប្រព្រឹត្តរួចហើយ មានសោឡសកិច្ច ធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈដាក់ចុះ ហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ ដោយលំដាប់ មាន សំយោជនៈក្នុងភពអស់ហើយ ផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយ ប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសោយនូវអារម្មណ៍ទាំងពួង មានសុខ- វេទនាជាដើម ការមិនត្រេកអរ ដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម របស់ព្រះអរហន្តនោះ នឹងស្ងប់រម្ងាប់ ឥតកម្រើក ក្នុងអត្តភាពនេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ និព្វានធាតុ មាន ២ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

និព្វានធាតុ ២ នេះ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់មានចក្ខុ ព្រះអង្គមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) មិនញាប់ញ័រ (ដោយលោកធម៌) ទ្រង់ប្រកាស ហើយថា ធាតុមួយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាទីអស់ទៅនៃ តណ្ហាក្នុងភព ជាសឧបាទិសេសៈ ចំណែកធាតុ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង បរលោក រលត់ភពទាំងឡាយដោយសព្វគ្រប់ ជាអនុបាទិសេសៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យេ ឯតទញ្ញាយ បទំ អសង្ខតំ
វិមុត្តចិត្តា ភវនេត្តិសង្ខយា
តេ ធម្មសារាជិតមក្ខយេ^(១) រតា
បហំសុ តេ សព្វភវានិ តាទិណោតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
សត្តម៍^(២) ។

[៤៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ បដិសល្លាណាមា ភិក្ខុវេ វិហារថ បដិសល្លាណ-
រតា អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុយុត្តោ អនិរាគតជ្ឈានា^(៣)
វិបស្សនាយ សមន្នាគតា ព្រហ្មេតា សុញ្ញាការាណំ ។
បដិសល្លាណាមាណំ ភិក្ខុវេ វិហារតំ បដិសល្លាណរតាណំ
អជ្ឈត្តំ ចេតោសមថមនុយុត្តាណំ អនិរាគតជ្ឈានាណំ
វិបស្សនាយ សមន្នាគតាណំ ព្រហ្មេតាណំ សុញ្ញាការាណំ
ទិដ្ឋំ ផលាណំ អញ្ញតវំ ផលំ ចាទិកដ្ឋំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
អញ្ញា សតិ វា ឧចាទិសេសេ អនាតាមិតាតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. ធម្មសារាជិតមាខយេ ។ ២ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ឱ. ម.
អនិរាគតជ្ឈានានំ ។ ៤ ព្រហ្មេតារោតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

អរហន្តទាំងឡាយណា មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ អស់តណ្ហា ក្នុងភពហើយ ព្រោះដឹងព្រះនិព្វាននេះ ដែលបច្ច័យមិន តាក់តែងហើយ អរហន្តទាំងនោះ ត្រេកអរក្នុងការអស់ទៅ ព្រោះបានធម៌មានខ្លឹម អរហន្តទាំងនោះ មិនបានញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ បានលះបង់នូវភពទាំងអស់ហើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៤៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូររីក រាយក្នុងទីស្ងាត់ ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ប្រកបរឿយ ។ នូវចេតោសមថៈក្នុង ខាងក្នុង កុំសាបសូន្យចាកឈាន ប្រកបព្រមដោយវិបស្សនា ចម្រើន សុញ្ញាគារស្ថាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ រីករាយ ក្នុងទីស្ងាត់ ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ប្រកបរឿយ ។ នូវចេតោសមថៈក្នុងខាង ក្នុង មិនសាបសូន្យចាកឈាន ប្រកបដោយវិបស្សនា ចម្រើនសុញ្ញាគារ- ស្ថានហើយ បណ្តាផលទាំងឡាយពីរ ផលណាមួយ គង់នឹងបានប្រាកដ គឺបានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្ខន្ធ សេសសល់នៅ ក៏គង់បានសម្រេចភាពជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព្រះនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

យេ សន្តចិត្តា និបកា	សតិមន្តោ ច ណាយំនោ
សម្មា ធម្មំ វិបស្សន្តិ	កាមេសុ អនបេត្តិណោ
អប្បមាទរតា សន្តា	បមាទេ ភយទស្សីនោ
អភព្វា បរិហានាយ	និព្វានស្សេវ សន្តិកេតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋម៍^(១) ។

[៤៦] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ សិក្ខានិសំសា ភិក្ខុវេ វិហារេ បញ្ញត្តរា
វិមុត្តិសារា សតាធិបតេយ្យា ។ សិក្ខានិសំសានំ ភិក្ខុវេ
វិហារតំ បញ្ញត្តរានំ វិមុត្តិសារានំ សតាធិបតេយ្យានំ
ទ្ធិន្នំ ផលានំ អញ្ញតរំ ផលំ ចាជិកដ្ឋំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
អញ្ញា សតិ វា ឧចាទិសេសេ អនាតាមិតាតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៩

ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់ មានបញ្ញា មានស្មារតី
មានឈាន ពិចារណាឃើញធម៌ដោយប្រពៃ មិនមានសេចក្តី
អាស័យក្នុងកាមទាំងឡាយ ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីមិនប្រមាទ ជា
អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ឃើញភ័យក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ជនទាំងឡាយនោះ
មិនគួរដើម្បីនឹងសាបសូន្យ (បិតនោ) ក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

[៤៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរជាបុគ្គលមានសិក្ខាជាអានិសង្ស មានបញ្ញាកំពូល មានវិមុត្តិជាខ្លឹម
មានសតិ ជាអធិបតី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ
មានសិក្ខាជាអានិសង្ស មានបញ្ញាកំពូល មានវិមុត្តិជាខ្លឹម មានសតិ ជា
អធិបតីហើយ បណ្តាផលទាំងឡាយពីរ ផលណាមួយ គង់នឹងបានប្រាកដ
គឺបានសម្រេចអរហត្តក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្នុងសេស
សល់នៅ ក៏គង់បានសម្រេចភាពជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

បរិបុណ្ណសេក្ខំ អបហានធម្មំ
 បញ្ញត្តំ ជាតិខយន្តទស្សី
 តំ វេ មុនី អន្តិមទេហាជារី
 មារញ្ញហំ ព្រមិ ជរាយ ចារកុំ ។
 តស្មា សទា ឈានរតា សមាហិតា
 អាតាបិដោ ជាតិខយន្តទស្សីដោ
 មារំ សសេនំ អភិកុយ្យ ភិក្ខុវោ
 ភវថ ជាតិមរណស្ស ចារកតាតិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 នវមំ^(១) ។

[៤៧] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ជាករោ ចស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហារេយ្យ សតោ
 សម្មជាដោ សមាហិតោ បមុទិតោ វិប្បសន្នោ ច តត្ថ
 កាលវិបស្សី ច កុសលេសុ ធម្មេសុ ។ ជាករស្ស ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុដោ វិហារតោ សតិមតោ^(២) សម្មជានស្ស សមា-
 ហិតស្ស បមុទិតស្ស វិប្បសន្តស្ស តត្ថ កាលវិបស្សីដោ
 កុសលេសុ ធម្មេសុ ទ្ធិន្តំ ផលានំ អញ្ញតំ ផលំ ចាដិកដ្ឋំ

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. សតស្ស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

តថាគតហោរនូវបុគ្គល ដែលមានការសិក្សាបរិបូណ៌ មានធម៌មិន
 បានលះបង់ មានបញ្ញាដ៏ឧត្តម បានឃើញព្រះនិព្វាន ជាទីអស់
 ទៅនៃជាតិនោះឯង ថាជាមុនី ទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុត
 កម្ចាត់បង់មារ (មានកិលេសមារជាដើម) បានដល់ត្រើយនៃជរា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រេកអរ
 ក្នុងឈាន មានចិត្តតម្កល់មាំ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ
 កិលេស ឃើញព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃជាតិ គ្របសង្កត់នូវមារ
 ព្រមទាំងសេនា សព្វកាល ដល់ត្រើយនៃជាតិ និងមរណៈ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្ដីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីជាអ្នក
 ភ្ញាក់រឭក មានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តទន់
 មានសេចក្ដីជ្រះថ្លា មានការឃើញ ក្នុងកាលគួរ ក្នុងកុសលធម៌
 ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ ជាអ្នកភ្ញាក់រឭក មាន
 សតិ មានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តទន់ មានសេចក្ដី
 ជ្រះថ្លា មានការឃើញ ក្នុងកាលគួរ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងនោះហើយ
 បណ្ដាផលទាំងឡាយពីរ ផលណាមួយ គង់បានប្រាកដគឺបានសម្រេច

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញា សតិ វា ឧបាទិសេសេ អនាតាមិតាតិ ។

ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ជាតវន្តា សុណាមេតំ យេ សុត្តា តេ បពុជ្ឈថ

សុត្តា ជាតវិតំ សេយ្យោ នត្តិ ជាតវតោ ភយំ ។

យោ ជាតវោ ច សតិមា សម្មជាតោ

សមាហិតោ មុទិតោ វិប្បសន្នោ ច

កាលេន សោ សម្មា ធម្មំ បរិវិម៌សមាតោ

ឯកោទិក្ខតោ វិហានេ តមំ សោ ។

តស្មា ហវេ ជាតវិយំ ភជេថ

អាតាបី ភិក្ខុ និបកោ ឈានលាភី

សំយោជនំ ជាតិជវាយ ឆេត្វា

ឥដេវ សម្ពោធិមនុត្តរំ ផុសេតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទសម៌^(១) ។

១ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ១០

អរហត្ត ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ពុំនោះសោត បើមានឧបាទានក្នុងសេសសល់នៅ
ក៏គង់បានសម្រេចភាពជាអនាគាមី ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
អ្នកទាំងឡាយ ចូរភ្ញាក់រឭកឡើង ចាំស្តាប់ពាក្យនុះ ជនទាំងឡាយ
ណា ជាអ្នកដេកលក់ហើយ ជនទាំងឡាយនោះ ចូរភ្ញាក់ឡើង
កិរិយាភ្ញាក់ចាកការលក់ ជាការប្រសើរ ព្រោះភ័យមិនមានដល់
បុគ្គលអ្នកភ្ញាក់ឡើយ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកភ្ញាក់រឭក មានសតិ
មានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តទន់ មានចិត្តជ្រះថ្លា
បុគ្គលនោះ កាលពិចារណាឃើញធម៌ដ៏ប្រពៃ តាមកាលគួរហើយ
បុគ្គលនោះ ជាបុគ្គលប្រសើរឯក កម្ចាត់បង់នូវឯងធីតគឺអវិជ្ជាបាន ។
ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គួរសេពគប់នូវជាគិរិយធម៌
ភិក្ខុអ្នកមានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស មានបញ្ញា
បានឈាន ផ្តាច់បង់ នូវសំយោជនៈ នៃជាតិ និងជរាហើយ
រមែងបានសម្តោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ ក្នុងលោកនេះឯង។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រទី ១០ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៤៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ អាចាយិកា នេរយិកា
 ឥទមប្បហាយ ។ កតមេ ទ្វេ ។ យោ អព្រហ្មចារី
 ព្រហ្មចារិប្បដិញ្ញោ យោ ច បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តំ អមូលកេន អព្រហ្មចរិយេន អនុទ្ធីសេតិ ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ទ្វេ អាចាយិកា នេរយិកា
 ឥទមប្បហាយាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ
 ឥតិ វុច្ចតិ

អភូតវាទី និរយំ ឧបេតិ
 យោ ចារិ^(១) កត្វា ន កកោមិច្ចាហ
 ឧកោមិ តេ បេច្ច សមា ភវន្តិ
 និហីនកម្មា មនុជា បវត្ត ។

កាសាវកណ្ណា ពហាវោ ចាបធម្មា អសញ្ញតា
 ចាចា ចាបេហិ កម្មេហិ និរយំ តេ ឧបបដ្ឋវេ
 សេយ្យោ អយោគុណោ ភុត្តោ តត្តោ អត្តិសិខុបមោ
 យញ្ចេ ភុញ្ចេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ណំ អសញ្ញតោតិ ។

១. ឱ. វាបិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៤៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ២ ពួកនេះ បើមិនទាន់លះបង់ នូវបាបសមាចារៈនេះទេ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងអបាយ កើតក្នុងនរកមិនខាន ។ បុគ្គល ២ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលដែល មិនមែនជាព្រហ្មចារីហើយ ប្តេជ្ញាខ្លួនជាព្រហ្មចារី ១ បុគ្គលដែលកម្ចាត់បង់ អ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ ដោយអព្រហ្មចរិយធម៌ មិន មានមូល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ២ ពួកនេះឯង បើមិនលះបង់ នូវបាបសមាចារៈនេះទេ មុខជានឹងទៅកើតក្នុងអបាយ កើតក្នុងនរក មិនខាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលអ្នកនិយាយកុហក និងបុគ្គលដែលធ្វើបាប ហើយពោលថាខ្ញុំ មិនធ្វើទេ រមែងទៅកើតក្នុងនរក បុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ ជាសត្វ មានកម្មលាមក លះលោកនេះហើយ រមែងមានទោសស្មើគ្នាក្នុង បរលោក ។ បុគ្គលទាំងឡាយច្រើននាក់ មានកព័ន្ធព័ន្ធដោយសំពត់ កាសាវៈ ប៉ុន្តែជាបុគ្គលមានធម៌លាមក មិនសង្រួម បុគ្គលបាបទាំង នោះនឹងទៅកើតក្នុងនរក ដោយកម្មទាំងឡាយលាមក បុគ្គលបរិភោគ ដុំដែកក្តៅ មានរង្វើកភ្លើងជាឧបមា ប្រសើរជាង បុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនសង្រួម បរិភោគដុំបាយ របស់អ្នកដែន មិនប្រសើរឡើយ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ទ្វាទសមសុត្តំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ឯកាទសម័^(១) ។

[៤៩] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ ដ្ឋីហិ ភិក្ខុវេ ទិដ្ឋិតតេហិ បរិយុដ្ឋិតា
 ទេវមនុស្សា ឱសិយន្តិ ឯកេ អតិដារន្តិ ឯកេ
 ចក្កមន្តោ ច បស្សន្តិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ឱសិយន្តិ
 ឯកេ ។ ភវាវាមា ភិក្ខុវេ ទេវមនុស្សា ភវតា
 ភវសម្មទិតា តេសំ ភវនិរោធាយ ធម្មេ ទេសិយមាទេ
 ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន សម្មសីទតិ ន សន្តិដ្ឋតិ
 នាទិមុច្ចតិ ឯវំ^(២) ភិក្ខុវេ ឱសិយន្តិ ឯកេ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ អតិដារន្តិ ឯកេ ។ ភវនេវ ខោ
 បទេកេ អន្តិយមាណា ហារាយមាណា ទិតុច្ឆមាណា វិភវំ
 អភិទន្ធន្តិ យតោ កិវ កោ អយំ អត្តា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ
 បរម្មរណា ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ្ឌិតំ ឯតំ យថាវន្តិ^(៣)

១ ឱ. ម. ឯកាទសមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ឯវំ ខោ ។ ៣ ម. យាថាវន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ១២

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១១ ។

[៤៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្ស ទាំងឡាយ ត្រូវទិដ្ឋិទាំង ២ រូបវិតហើយ ពួក ១ រមែងជាប់នៅ ពួក ១ រមែងស្ទុះទៅ ចំណែកឯពួកបុគ្គលមានចក្ខុ រមែងឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលពួក ១ រមែងជាប់នៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ជាអ្នករីករាយ ក្នុងភព ត្រេកអរ ក្នុងភព ស្រីបស្រាលក្នុងភព កាលតថាគតសម្តែងធម៌ ដើម្បីរំលត់ ភព ចិត្តរបស់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយនោះ ក៏មិនស្ទុះទៅ មិន ជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនចុះស៊ប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្ស ទាំងឡាយពួក ១ រមែងជាប់នៅ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ពួក ១ រមែងស្ទុះទៅ តើដូចម្តេច ។ ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយពួក ១ កាលជិនឆ្នួន នឿយណាយ ស្អប់ខ្ពើមភព រមែងត្រេកអរចំពោះការប្រោសចាកភពថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន បានឮថា អត្តភាពនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងជាប់សូន្យ វិនាសទៅ មិនកើតទៅក្នុងខាងមុខទៀត ព្រោះហេតុណា នេះជាធម្មជាតិ ស្ងប់រម្ងាប់ នេះជាធម្មជាតិ ដ៏ឧត្តម នេះជាធម្មជាតិ ដ៏ពិត

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ អតិជារន្តិ ឯកេ ។ កថញ្ច

ភិក្ខុវេ ចក្កុមន្តោ ច បស្សន្តិ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ភូតំ

ភូតតោ បស្សតិ ភូតំ ភូតតោ ទិស្វា ភូតស្ស

និព្វិទាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ ចក្កុមន្តោ ច បស្សន្តិ ។

ឯតមត្ថំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យោ^(១) ភូតំ ភូតតោ ទិស្វា ភូតស្ស ច អតិក្កមំ

យថាភូតំ^(២) វិមុច្ចន្តិ ភវតណ្ហាបរិក្ខយា

សចេ^(៣) ភូតំ បរិញ្ញោ សោ វីតតណ្ហោ ភវាភវេ

ភូតស្ស វិភវា ភិក្ខុ នាគច្ចន្តិ^(៤) បុណព្ភវន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទ្វាទសមំ^(៥) ។

ទុតិយវគ្គោ ។

១ ឱ. យេ ។ ២ ឱ. ម. យថាភូតេ អដ្ឋកថាយម្បិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. ស វេ ។

៤ ឱ. ភិក្ខុ នាគច្ចតិ ។ ៥ ឱ. ម. ទ្វាទសមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយពួក ១ រមែងស្ទុះទៅយ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះចំណែកបុគ្គលអ្នកមានចក្ខុ រមែងឃើញ
 តើដូចម្តេច ។ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដោយសភាវៈ
 ពិត លុះឃើញនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដោយសភាវៈ ពិតហើយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរំលត់នូវខន្ធបញ្ចកៈ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកបុគ្គលមានចក្ខុ រមែងឃើញយ៉ាងនេះឯង ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 តាថាពន្លឺនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

អរិយសាវ័កណា ឃើញនូវខន្ធបញ្ចកៈ ដោយសភាវៈពិតផង
 នូវការប្រព្រឹត្តកន្លងខន្ធបញ្ចកៈផង រមែងចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុង
 ព្រះនិព្វាន ដោយសភាវៈពិត ព្រោះអស់តណ្ហា ក្នុងភព
 ប្រសិនបើអរិយសាវ័កនោះ កំណត់ដឹងនូវខន្ធបញ្ចកៈ ប្រាស
 ចាកតណ្ហា ក្នុងភពតូចភពធំហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ សូន្យ
 ចាកខន្ធបញ្ចកៈហើយ រមែងមិនបានមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១២ ។

ចប់ ទុតិយវគ្គ ។

ឥតិវុត្តកេ ទុកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ឧទ្ទានំ

តស្សុទ្ធានំ

ទ្វេ ឥន្ទ្រិយា ទ្វេ តបនិយា សីលេន អបរេ ទុវេ
 អនោត្តប្បី កុហនា ទ្វេ ច សំវេជនីយេន តេ ទស
 វិតក្កា ទេសនា វិជ្ជា បញ្ញា ធម្មេន បញ្ចមំ
 អជាតំ ធាតុ សល្លាដំ សិក្ខា ជាតវិយេន ច
 អចាយ ទិដ្ឋិយាយេវ^(១) ពារីសតិ បកាសិតាតិ ។

ទុកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ. ម. ទិដ្ឋិយា ចេវ ។

ឥតិវុត្តកៈ ទុកនិបាត ទុតិយវគ្គ ឧទ្ទាន

ឧទ្ទាននៃទុតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីសន្តិយមានពីរលើក តបនិយធម៌មានពីរលើក សីលនិងរឿង
ដទៃទៀត មានពីរលើក អំពីមិនមានឱត្តប្បៈ ១ រឿងកុហក មានពីរលើក
សំវេជនីយ ១ ត្រូវជា ១០ អំពីវិតក្កៈ ១ ទេសនា ១ វិជ្ជា ១ បញ្ញា ១ និង
ធម៌ ១ ត្រូវជា ៥ អំពីអជាតធម៌ ១ ធាតុ ១ ទិសម្ងំ ១ សិក្ខា ១ ជាគរិយធម៌ ១
អបាយ ១ ទិដ្ឋិ ១ ត្រូវជា ២២ ដែលលោកបានប្រកាសទុកហើយ ។

ចប់ ទុកនិបាត ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គោ

[៥០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ អកុសលមូលានិ ។
កតមាណិ តីណិ ។ លោកោ អកុសលមូលំ
នោសោ អកុសលមូលំ មោហោ អកុសលមូលំ ។
ឥមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ អកុសលមូលានីតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

លោកោ នោសោ ច មោហោ ច បុរិសំ ចាបចេតសំ
ហីសន្តិ អត្តសម្មតា តចសារវេ សម្មលន្តិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
បឋមំ^(១) ។

[៥១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ ធាតុយោ ។ កតមា
តិស្សោ ។ រូបធាតុ អរូបធាតុ និរោធិធាតុ ។ ឥមា
ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ ធាតុយោតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

រូបធាតុបរិញ្ញាយ អរូបេសុ អសណ្ឌិតា
និរោធិ យេ វិមុច្ចន្តិ តេ ជនា មច្ចុហាយិណោ ។

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បឋមវគ្គ

[៥០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលមូលនេះ
មាន ៣ ។ អកុសលមូល ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺលោភៈ ជាអកុសលមូល ១
ទោសៈ ជាអកុសលមូល ១ មោហៈ ជាអកុសលមូល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អកុសលមូលមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
លោភៈទោសៈមោហៈ ដែលកើតអំពីខ្លួន តែងបៀតបៀននូវបុរស
មានចិត្តលាមក ដូចជាបូស្សីមានផ្លែ តែងបៀតបៀននូវដើមរបស់វា ។
ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៥១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុនេះ មាន ៣ ។
ធាតុ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺរូបធាតុ ១ អរូបធាតុ ១ និរោធិធាតុ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
ជនទាំងឡាយណា កំណត់ដឹងក្នុងរូបធាតុ មិនតាំងនៅក្នុងអរូបធាតុ
ចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងនិរោធិ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថាញ៉ាំងមច្ចុឲ្យសាបសូន្យ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

កាយេន អមតំ ជាតំ	ដុស្សយិត្វា និរូបដី
ឧបទិប្បដិនិស្សត្តំ	សច្ចិកត្វា អនាសវោ
ទេសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា	អសោកំ វិវដំ បទន្តិ ។

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 ទុតិយំ^(១) ។

[៥២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ វេទនា ។ កតមា
 តិស្សោ ។ សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខម-
 សុខា វេទនា ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ វេទនាតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សមាហិតោ សម្បជានោ	សតោ ពុទ្ធស្ស សារកោ
វេទនា ច បដានាតិ	វេទនានព្វា សម្បំ
យត្ត ចេតា និរុជ្ឈន្តិ	មក្កញ្ច ខយតាមិទំ
វេទនាទំ ខយា ភិក្ខុ	និច្ឆាតោ បរិនិព្វតោតិ ។

អយម្បិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 តតិយំ^(២) ។

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៣

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលមិនមានអាសវៈ បានពាល់ត្រូវ
នូវអមតជាតុ ដែលមិនមានឧបធំ ដោយនាមកាយ
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វានដែលជាទីលះបង់ឧបធំ ទ្រង់
សម្តែងព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសោក មិនមានតម្រេក ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[៥២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនានេះមាន ៣ ។
វេទនា ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាមាន ៣ នេះ ឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
សារីកនៃព្រះពុទ្ធ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ
ដឹងច្បាស់នូវវេទនាទាំងឡាយផង នូវទីកើតនៃវេទនាទាំងឡាយ
ផង វេទនាទាំងនោះ រលត់ទៅ ក្នុងទីណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវ
ទីនោះផង នូវមគ្គជាដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទៅ នៃវេទនាផង
ភិក្ខុអស់តណ្ហា តែងបរិនិព្វាន ព្រោះអស់វេទនាទាំងឡាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៥៣] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហោតាតិ មេ
 សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ វេទនា ។ កតមា
 តិស្សោ ។ សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អទុក្ខមសុខា
 វេទនា ។ សុខា ភិក្ខុវេ វេទនា ទុក្ខតោ ទដ្ឋព្វា
 ទុក្ខា វេទនា សលូតោ ទដ្ឋព្វា អទុក្ខមសុខា វេទនា
 អនិច្ចតោ ទដ្ឋព្វា ។ យតោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 សុខា វេទនា ទុក្ខតោ ទិដ្ឋា ហោតិ ទុក្ខា វេទនា
 សលូតោ ទិដ្ឋា ហោតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា
 អនិច្ចតោ ទិដ្ឋា ហោតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អរិយោ សម្មទ្ធសោ អច្ឆេដ្ឋិ^(១) តណ្ហំ វិត្តយិ សំយោជនំ
 សម្មា មាណកិសមយា អន្តមកាសិ ទុក្ខស្សាតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យោ សុខំ ទុក្ខតោ ទក្ខិ ទុក្ខមទ្ធក្ខិ សលូតោ
 អទុក្ខមសុខំ សន្តំ អទក្ខិ នំ អនិច្ចតោ
 ស វេ សម្មទ្ធសោ ភិក្ខុ យតោ តត្ថ វិមុច្ចតិ
 អភិញ្ញាវោសិតោ សន្តោ សវេ យោកាតិកោ មុដិតិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្តិ^(២) ។

១ ឱ. អច្ឆេដ្ឋិ ។ ម. អច្ឆិដ្ឋិ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្តិ នតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៥៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនានេះ មាន ៣ ។ វេទនា ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ ។ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីឃើញនូវសុខវេទនា ថាជាទុក្ខ គប្បីឃើញនូវទុក្ខវេទនា ថាជាព្រួញ គប្បីឃើញនូវអទុក្ខមសុខវេទនា ថាជារបស់មិនទៀង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុ ឃើញសុខវេទនា ថាជាទុក្ខ ឃើញទុក្ខវេទនា ថាជាព្រួញ ឃើញអទុក្ខមសុខវេទនា ថាជារបស់មិនទៀងហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុប្រសើរ ឃើញត្រូវ ផ្តាច់បង់តណ្ហា ដោះស្រាយសំយោជនៈ ធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ បាន ព្រោះយល់ច្បាស់នូវមានៈ ដោយប្រពៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា ភិក្ខុណា បានឃើញសុខវេទនា ថាជាទុក្ខ បានឃើញទុក្ខវេទនាថា ជាព្រួញ បានឃើញអទុក្ខមសុខវេទនា ជាទីស្ងប់នោះ ថាជារបស់មិនទៀង ភិក្ខុ នោះឯង ឃើញ (វេទនាទាំង ៣) ដោយប្រពៃ រមែងរួចស្រឡះក្នុងវេទនា ដោយការសង្រួមកាយ វាចា ចិត្ត ភិក្ខុនោះឯង មានព្រហ្មចរិយៈប្រព្រឹត្ត រួចហើយព្រោះត្រាស់ដឹង ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ជាមុនីកន្លងផុតនូវយោគៈ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

[៥៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ ឯសនា ។ កតមា
តិស្សោ ។ កាមេសនា ភវេសនា ព្រហ្មចរិយេសនា ។
ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ ឯសនាតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សមាហិតោ សម្មជាដោ សតោ ពុទ្ធស្ស សារកោ
ឯសនា ច បជាដាតិ ឯសនានញ្ច សម្ភវំ
យត្ថ ចេតា និវុជ្ឈន្តិ មក្កញ្ច ខយកាមិនំ
ឯសនានំ ខយា ភិក្ខុ និច្ឆាតោ បរិនិព្វតោតិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចមំ^(១) ។

[៥៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ ឯសនា ។ កតមា
តិស្សោ ។ កាមេសនា ភវេសនា ព្រហ្មចរិយេសនា ។

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៥

[៥៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែង
 រកនេះ មាន ៣ ។ ការស្វែងរក ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺការស្វែងរកកាម ១
 ការស្វែងរកភព ១ ការស្វែងរកព្រហ្មចរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការស្វែងរក មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 សេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
 សាវ័កនៃព្រះពុទ្ធ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានសម្បជញ្ញៈ មាន
 សតិ ដឹងច្បាស់នូវការស្វែងរកទាំងឡាយផង នូវទីកើតនៃ
 ការស្វែងរកទាំងឡាយផង ការស្វែងរកទាំងនុ៎ះ រលត់ទៅ
 ក្នុងទីណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះផង នូវមគ្គជាដំណើរទៅ
 កាន់ទីអស់ទៅ នៃការស្វែងរកផង ភិក្ខុអស់ទៅនៃតណ្ហា
 តែងបរិនិព្វាន ព្រោះអស់ទៅនៃការស្វែងរកទាំងឡាយ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[៥៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 ស្វែងរកនេះ មាន ៣ ។ ការស្វែងរក ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺ
 ការស្វែងរកកាម ១ ការស្វែងរកភព ១ ការស្វែងរកព្រហ្មចរិយៈ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ ឯសនាតិ ។ ឯតមត្ថំ

ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាមេសនា ភវេសនា ព្រហ្មចរិយេសនា សហ

ឥតិ សច្ចបរាមាសោ ទិដ្ឋិជ្ជាណា សមុស្សយា

សព្វរាគរិត្តស្ស តណ្ហាក្ខយវិមុត្តិណេ^(១)

ឯសនា បដិនិស្សដ្ឋា ទិដ្ឋិជ្ជាណា^(២) សមូហតា

ឯសនានំ ខយា ភិក្ខុ ជិវាសោ អកាមច្ច្រឹតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភក្កវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ធម្មំ ^(៣) ។

[៥៥] វុត្តំ ហេតំ ភក្កវតា វុត្តមហាតាតិ មេ

សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ អាសវា ។ កតមេ

តយោ ។ កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ។

ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អាសវាតិ ។ ឯតមត្ថំ

ភក្កវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ម. តណ្ហាក្ខយវិមុត្តិយា ។ ២ ម. ទិដ្ឋេសនា ។ ៣ ឱ. ម. ធម្មន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ការស្វែងរកកាម ការស្វែងរកភព និងការស្វែងរកព្រហ្មចរិយៈ

ដែលជាទីស្នាមអង្កែល ថាជារបស់ពិត ជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិ

ជាទីដុះដាលនៃកិលេស ការស្វែងរករបស់ភិក្ខុ អ្នកប្រាស

ចាកសេចក្តីត្រេកអរទាំងពួង ផុតស្រឡះ ព្រោះអស់តណ្ហា

បានលះបង់ហើយ ទាំងហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិ ក៏បានដក

ចោលហើយ ភិក្ខុមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មិនមានសេចក្តី

ជឿងឆ្ងល់ ព្រោះអស់ទៅនៃការស្វែងរកទាំងឡាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៥៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ

ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈនេះ មាន ៣ ។

អាសវៈ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១ អវិជ្ជាសវៈ ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់

សម្តែងសេចក្តីនេះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

សមាហិតោ សម្បជានោ សតោ ពុទ្ធស្ស សារកោ
 អាសវេ ច បដានាតិ អាសវានព្វា សម្ភវំ
 យត្ត ចេតា^(១) និរុដ្ឋនិ មគ្គព្វា ខយកាមិនំ
 អាសវានំ ខយា ភិក្ខុ និច្ឆាតោ បរិនិព្វតោតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 សត្តម៍^(២) ។

[៥៧] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ អាសវា ។ កតមេ
 តយោ ។ កាមាសវោ ភវាសវោ អវិជ្ជាសវោ ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អាសវាតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ
 យស្ស កាមាសវោ ខីណោ អវិជ្ជា ច វិវាទិតា
 ភវាសវោ បរិក្ខិណោ វិប្បមុត្តោ និរូបទិ
 ធាវេតិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហានន្តិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 អដ្ឋម៍^(៣) ។

១ ចេតោតិ យុត្តតរំ ។ ២ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ៨

សារីកនៃព្រះពុទ្ធ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានសម្បជញ្ញៈ មានសតិ
ដឹងច្បាស់នូវអាសវៈទាំងឡាយផងនូវទីកើតនៃអាសវៈទាំងឡាយ
ផង អាសវៈទាំងនោះ រលត់ទៅក្នុងទីណា ក៏ដឹងច្បាស់នូវទីនោះ
ផង នូវមគ្គជាដំណើរទៅកាន់ទីអស់ទៅ នៃអាសវៈផងកិក្ខុមិន
មានសេចក្តីប្រាថ្នា តែងបរិនិព្វាន ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៥៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ
ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈនេះមាន ៣ ។
អាសវៈ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១ អវិជ្ជាសវៈ ១ ។
ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
បុគ្គលណា មានកាមាសវៈអស់ហើយ មានអវិជ្ជាសវៈអស់ហើយ
មានភវាសវៈអស់ហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ មិនមានឧបធិ
បុគ្គលនោះ ឈ្នះមារព្រមទាំងវាហនៈ ទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៥៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ តណ្ហា ។ កតមា
 តិស្សោ ។ កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា ។
 ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ តណ្ហាតិ ។ ឯតមត្ថំ
 ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

តណ្ហាយោគេន សំយុត្តា វត្តចិត្តា ភវាភវេ
 តេ យោកយុត្តា មារស្ស អយោកក្លេមិដោ ជនា
 សត្តា កច្ឆន្តិ សំសារំ ជាតិមរណាកាមិដោ

យេ ច តណ្ហា បហាឆ្ងាន វីតតណ្ហា^(១) ភវាភវេ

តេ វេ ចារកតា^(២) លោកេ យេ បត្តា អាសវក្ខយន្តិ ។

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

នវមំ^(៣) ។

១ ម. និក្ខណ្ណា ច ។ ២ ឱ ម. ត ច បារំ គតា ។ ៣ ឱ ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៥៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហានេះ
 មាន ៣ ។ តណ្ហា ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១
 វិភវតណ្ហា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាមាន ៣ នេះឯង ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ជនទាំងឡាយប្រកបហើយ ព្រោះប្រកបដោយតណ្ហា មាន
 ចិត្តត្រេកអរ ក្នុងភពតូចនិងភពធំ ជនទាំងនោះ ឈ្មោះថា
 ប្រកបដោយយោគៈ ពោលគឺអន្ទាក់នៃមារមិនក្សេមចាកយោគៈ
 សត្វទាំងឡាយ នៅមានដំណើរ ទៅកាន់ជាតិនិងមរណៈ
 តែងទៅកាន់សង្សារ ចំណែកពួកសត្វណា លះបង់តណ្ហាបាន
 ហើយ សត្វទាំងនោះឈ្មោះថា ប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងភពតូច
 និងភពធំ ពួកសត្វណា បានដល់នូវការអស់អាសវៈក្នុងលោក
 សត្វទាំងនោះឯង ឈ្មោះថា បានដល់នូវត្រើយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

[៥៩] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ តីហិ ភិក្ខុវេ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ
អតិក្កម្ម មារធយ្យំ អាទិច្ឆាវ វិរោចតិ ។
កតមេហិ តីហិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អសេក្ខេន
សីលក្ខេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អសេក្ខេន
សមាធិក្ខេន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ អសេក្ខេន
បញ្ញាខន្ធន សមដ្ឋាកតោ ហោតិ ។ ឥមេហិ ខោ
ភិក្ខុវេ តីហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ អតិក្កម្ម
មារធយ្យំ អាទិច្ឆាវ វិរោចតីតិ ។ ឯតមត្តំ
ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សីលសមាធិបញ្ញា^(១) ច យស្ស ឯតេ សុភារិសា

អតិក្កម្ម មារធយ្យំ អាទិច្ឆាវ វិរោចតីតិ ។

អយម្មិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទសម៌^(២) ។

បឋមវគ្គោ ។

១ ឱ. ម. សីលំ សមាធិបញ្ញា ។ ២ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បឋមវគ្គ សូត្រ ទី ១០

[៦៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
 ធម៌ ៣ រមែងកន្លងនូវវិស័យនៃមារ រុងរឿង ដូចព្រះអាទិត្យ ។ ប្រកប
 ដោយធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ប្រកបដោយសីលក្ខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធ ជា
 អសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធ ជាអសេក្ខៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង រមែងកន្លងនូវវិស័យនៃមារ រុងរឿង
 ដូចព្រះអាទិត្យ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ
 ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សីល សមាធិ និងបញ្ញា ទាំងអម្បាលនុ៎ះ
 ដែលបុគ្គលណា បានអប់រំល្អហើយ បុគ្គលនោះ
 រមែងកន្លងនូវវិស័យនៃមារ រុងរឿង ដូចព្រះអាទិត្យ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បឋមវគ្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តិស្សុទ្ធានំ

មូលជាតុ អថ វេទនា ទុវេ
 ឯសនា ច ទុវេ អាសវា ទុវេ
 តណ្ហាតោ អថ^(១)មារយេយ្យតោ
 វត្តមាហុ បឋមន្តិ មុត្តមន្តិ ។

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ចសទ្វោ អត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ឧទ្ទាននៃបឋមវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីមូល ១ ធាតុ ១ វេទនាពីរលើក
ការស្វែងរក ពីរលើក អាសវៈ ពីរលើក
តណ្ហា ១ វិស័យនៃមារ ១ លោកពោល
ថា បឋមវគ្គ ជាវគ្គដ៏ឧត្តម ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គោ

[៦០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនិ ។
 កតមាណិ តីណិ ។ ទានមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ សីល-
 មយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ការាមយំ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ។
 ឥមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនីតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

បុញ្ញមេវ សោ សិក្ខេយ្យ អាយតត្តំ សុខិទ្ធិយំ
 ទានញ្ច សមចរិយញ្ច មេត្តចិត្តញ្ច ការាយេ
 ឯតេ ធម្មេ ការយិត្តា តយោ សុខសមុទ្ធយេ
 អព្យាបជ្ឈំ សុខំ លោកំ បណ្ឌិតោ ឧបបជ្ជតីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បឋម^(១) ។

[៦១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ ចក្ខុនិ ។ កតមាណិ
 តីណិ ។ មំសចក្ខុ ទិព្វចក្ខុ បញ្ញាចក្ខុ ។ ឥមាណិ

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ

[៦០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុនេះ មាន ៣ ។ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺទានមយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ សីលមយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ ការនាមយបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុញ្ញកិរិយាវត្ថុ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា កុលបុត្រអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ គួរសិក្សានូវបុណ្យ ដែល មានផលបរិបូណ៌ មានវិបាកជាសុខ គឺគួរចម្រើនទានផង ការប្រព្រឹត្តស្មើ គឺសីលផង មេត្តាចិត្តផង លុះចម្រើនធម៌ ទាំង ៣ នេះ ដែលមានអានិសង្សជាសុខហើយ រមែង ចូលទៅកាន់លោក ដែលជាសុខ ឥតមានការបៀតបៀន ។ ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៦១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុនេះ មាន ៣ ។ ចក្ខុ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺមំសចក្ខុ ១ ទិព្វចក្ខុ ១ បញ្ញាចក្ខុ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ ចក្ខុជីតិ ។ ឯតមត្ថំ ភកវា

អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

មំសចក្កុ ទិព្វចក្កុ	បញ្ញាចក្កុ អនុត្តរំ
ឯតានិ តីណិ ចក្កុជិ	អក្ខាសិ បុរិសុត្តមោ
មំសចក្កុស្ស ឧប្បាទោ	មក្កោ ទិព្វស្ស ចក្កុទោ
យតោ ញាណំ ឧទចានិ	បញ្ញាចក្កុ អនុត្តរំ
តស្ស ចក្កុស្ស បដិលាភា	សព្វទុក្ខា វិមុច្ចតីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(១) ។

[៦២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តីណិមាទិ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយានិ ។ កតមាទិ
 តីណិ ។ អនញ្ញតញ្ញស្សាមីតិទ្រិយំ អញ្ញិទ្រិយំ អញ្ញា-
 តាវិទ្រិយំ ។ ឥមាទិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ ឥន្ទ្រិយានីតិ ។
 ឯតមត្ថំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុំហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុរសឧត្តម បានពោលនូវចក្ខុ ៣ នេះ គឺមំសចក្ខុ ១ ទិព្វចក្ខុ ១ បញ្ញាចក្ខុ ដ៏ប្រសើរមុត ១ ការកើតឡើងនៃមំសចក្ខុ ជាឧបាយនៃទិព្វចក្ខុ កាលដែលញាណគឺបញ្ញាចក្ខុដ៏ឧត្តម កើតឡើងហើយ បុគ្គល រមែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខទាំងពួង ព្រោះបាននូវចក្ខុនោះ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[៦២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុំ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយនេះ មាន ៣ ។ ឥន្ទ្រិយ ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺអនញ្ញតញ្ញស្សាមីឥន្ទ្រិយ^(១) ១ អញ្ញិន្ទ្រិយ^(២) ១ អញ្ញាតារិន្ទ្រិយ^(៣) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥន្ទ្រិយ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុំហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

១ ឥន្ទ្រិយដែលកើតឡើង ដល់អ្នកប្រតិបត្តិថា អាត្មាអញនឹងដឹងនូវចតុស្សច្ចធម៌ ដែលអាត្មាអញមិនទាន់ដឹង មិនទាន់សម្រេច ក្នុងសំសារវដ្ត បានដល់សោតាបត្តិមគ្គបុញ្ញា ។
២ ឥន្ទ្រិយរបស់អរិយបុគ្គលតាំងអំពីសោតាបត្តិផលដល់អរហត្តមគ្គ ។ ៣ ឥន្ទ្រិយរបស់ព្រះខីណាស្រព ដែលមានញាណកិច្ច សម្រេចហើយក្នុងសច្ចៈទាំង ៤ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សេក្ខស្ស សិក្ខាមាណស្ស	ឧដុមក្កានុសារិទោ
ខយស្មី បបមំ ញ្ញាណំ	តតោ អញ្ញា អនន្តរា
តតោ អញ្ញា វិមុត្តស្ស	ញ្ញាណំ វេ ^(១) ហោតិ តាទិទោ
អកុប្បា មេ វិមុត្តិតិ	កវសំយោជនក្ខយា
សចេ ^(២) ឥន្ទ្រិយសម្បជ្ជោ	សន្តោ សន្តិបទេ រតោ
ធាវេតិ អន្តិមំ ទេហំ	ទេត្វា មារំ សវាហានន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
 តតិយំ^(៣) ។

[៦៣] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ អន្ធា ។ កតមេ តយោ ។
 អតីតោ អន្ធា អនាគតោ អន្ធា បច្ចុប្បន្នោ អន្ធា ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អន្ធាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
 អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ម. ចេ ។ ២ ឱ. ម.សវេ ។ ៣ឱ.ម. តតិយន្តិ នន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៤

ញាណជាបឋម ក្នុងកិរិយាអស់ទៅ កើតឡើងដល់សេក្ខបុគ្គល
 អ្នកកំពុងសិក្សា អ្នករលឹករឿយៗ នូវផ្លូវដ៏ត្រង់ លំដាប់
 ពីនោះមក អរហត្តក៏កើតឡើង លំដាប់អំពីអរហត្តផលនោះមក
 បច្ចុវេក្ខណញាណ ក៏កើតឡើង ដល់ព្រះខ្លីណាស្រេច ដែលដល់
 នូវតាទិលក្ខណៈ រួចស្រឡះហើយ ព្រោះអស់ទៅនៃកវសំយោជនៈ
 ថា វិមុត្តិរបស់អាត្មាអញ មិនកម្រើក បើបុគ្គលប្រកបដោយឥន្ទ្រិយ
 ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ត្រេកអរ ក្នុងព្រះនិព្វានជាទីស្ងប់ ឈ្នះនូវមារ
 ព្រមទាំងវាហនៈហើយ រមែងទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

[៦៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលនេះ
 មាន ៣ ។ កាល ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺ អតីតកាល ១ អនាគតកាល ១
 បច្ចុប្បន្នកាល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមាន ៣ នេះឯង ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អក្ខេយ្យសញ្ញិនោ សត្តា អក្ខេយ្យស្មី បតិដ្ឋិតា
 អក្ខេយ្យំ អបរិញ្ញាយ យោកមាយន្តិ មច្ចុនោ
 អក្ខេយ្យំ^(១) បរិញ្ញាយ អក្ខាតារំ ន មញ្ញតិ
 ដុដ្ឋោ វិមោក្ខោ មនសា សន្តិបទមនុត្តរំ
 ស វេ^(២) អក្ខេយ្យសម្បន្នោ សន្តោ សន្តិបទេ វតោ
 សដ្ឋាយ សេវី ធម្មដ្ឋោ សដ្ឋិយំ នោបេតិ វេទក្ខតិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្ថំ ។

[៦៤] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ ទុច្ចរិតានិ ។ កតមាណិ
 តីណិ ។ កាយទុច្ចរិតំ វេទីទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ ។
 ឥមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ ទុច្ចរិតានីតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. អក្ខេយ្យញ្ច ។ ម. អក្ខេយ្យ ច ។ ២ ម. សចេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

សត្វទាំងឡាយ មានសេចក្តីសម្គាល់ ក្នុងកិរិយាពោលថាសត្វ
 ថាបុគ្គលជាដើម តាំងនៅក្នុងកិរិយាពោល ដោយអំណាច
 នៃតណ្ហានិងទិដ្ឋិ លុះមិនកំណត់ដឹងនូវកិរិយាពោល ដោយ
 បរិញ្ញាទាំង ៣ យ៉ាង ក្នុងធម៌ដែលប្រកបដោយភូមិ ៣ ហើយ
 រមែងមកកាន់ទីប្រកបដោយមរណៈ ព្រះខីណាស្រេត រមែង
 មិនសម្គាល់ គឺមិនជឿ នូវបុគ្គលអ្នកប្រាប់ ព្រោះកំណត់ដឹងនូវ
 ពាក្យពោល វិមោក្ខ គឺព្រះនិព្វានជាទីរម្ងាប់ដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះថា
 លោកបានសម្រេចហើយដោយចិត្ត ព្រះខីណាស្រេតនោះឯង
 ដល់ព្រមដោយការពោល ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន
 ជាទីស្ងប់ ពិចារណាហើយទើបសេព តាំងនៅក្នុងនិព្វានធម៌
 ដល់នូវវេទ រមែងមិនដល់នូវការរាប់ថា (ជាមនុស្សឬទេវតា) ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៦៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុច្ចរិតនេះមាន ៣ ។
 ទុច្ចរិត ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺកាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុច្ចរិតមាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

កាយទុច្ចរិតំ កត្វា វចីទុច្ចរិតានិ ច
 មនោទុច្ចរិតំ កត្វា យញ្ញញ្ញំ ទោសសញ្ញិតំ
 អកត្វា កុសលំ កម្មំ កត្វានកុសលំ ពហំ
 កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ និរយំ សោ ឧបបន្នតីតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចមំ^(១) ។

[៦៥] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ សុចរិតានិ ។ កតមាណិ
 តីណិ ។ កាយសុចរិតំ វចីសុចរិតំ មនោសុចរិតំ ។
 ឥមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ សុចរិតានីតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាយទុច្ចរិតំ ហិត្វា វចីទុច្ចរិតានិ ច
 មនោទុច្ចរិតំ ហិត្វា យញ្ញញ្ញំ ទោសសញ្ញិតំ
 អកត្វា កុសលំ កម្មំ កត្វាន កុសលំ ពហំ
 កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សក្កំ សោ ឧបបន្នតីតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ឆដ្ឋំ^(២) ។

១ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៦

បុគ្គលធ្វើកាយទុច្ចរិតផង វចីទុច្ចរិតផង ធ្វើមនោទុច្ចរិតផង
នូវអំពើណាមួយដែលប្រកបដោយទោសផង មិនធ្វើនូវអំពើ
ជាកុសល ធ្វើតែអំពើជាអកុសលដ៏ច្រើន បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា
នោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។
ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[៦៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុចរិតនេះ
មាន ៣ ។ សុចរិត ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ កាយសុចរិត ១ វចីសុចរិត ១
មនោសុចរិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុចរិតមាន ៣ នេះឯង ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណា លះនូវកាយទុច្ចរិតផង នូវវចីទុច្ចរិតផង លះនូវ
មនោទុច្ចរិតផង នូវអំពើណាមួយ ដែលប្រកបដោយទោសផង
មិនធ្វើអកុសលកម្ម ធ្វើតែកុសលកម្មដ៏ច្រើន បុគ្គលប្រកបដោយ
ប្រាជ្ញានោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ។
ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៦៦] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហាតាតិ មេ សុតំ ។
 តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ សោចេយ្យានិ ។ កតមាណិ តីណិ ។
 កាយសោចេយ្យំ វចីសោចេយ្យំ មនោសោចេយ្យំ ។
 ឥមាណិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ សោចេយ្យានីតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាយសុចី^(១) វាចាសុចី^(២) ចេតោសុចិមនាសរំ

សុចី^(៣) សោចេយ្យសម្បជ្ជំ អាហុ សព្វបហាយិនន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

សត្តមំ^(៤) ។

[៦៧] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហាតាតិ មេ សុតំ ។
 តីណិមាណិ ភិក្ខុវេ មោនេយ្យានិ ។ កតមាណិ តីណិ ។

១-២-៣ ម. សុចិ ។ ៤ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៦៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោចេយ្យៈ
 (សេចក្តីស្អាត) នេះ មាន ៣ ។ សោចេយ្យៈ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ
 កាយសោចេយ្យៈ ១ វចីសោចេយ្យៈ ១ មនោសោចេយ្យៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សោចេយ្យៈ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
 (ពួកព្រះអរិយៈមានព្រះពុទ្ធជាដើម) តែងហៅ នូវបុគ្គលអ្នក
 ស្អាតកាយ ស្អាតវាចា ស្អាតចិត្ត មិនមានអាសវៈ លះបង់នូវ
 ទុច្ចរិតទាំងពួង ថាជាអ្នកស្អាត បរិបូណ៌ដោយសេចក្តីស្អាត ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៦៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោនេយ្យៈ
 (ការស្ងប់ស្ងៀម) នេះ មាន ៣ ។ មោនេយ្យៈ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

កាយមោនេយ្យំ វេទីមោនេយ្យំ មនោមោនេយ្យំ ។

ឥមាជិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ មោនេយ្យានីតិ ។ ឯតមត្តំ

ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាយមុនី^(១) វាចាមុនី^(២) មនោមុនិមនាសវំ

មុនី^(៣) មោនេយ្យសម្បជ្ជំ អាហុ និព្វាតចាបកន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋម^(៤) ។

១-២-៣ ឱ. ម. មុនិ ។ ៤ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៨

គឺកាយមោនេយ្យៈ^(១) ១ វចីមោនេយ្យៈ^(២) ១ មនោមោនេយ្យៈ^(៣) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មោនេយ្យៈ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សម្តែងសេចក្តីនុំហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

(ពួកព្រះអរិយៈមានព្រះពុទ្ធជាដើម) តែងហៅនូវបុគ្គល

អ្នកស្ងប់ស្ងៀមកាយ ស្ងប់ស្ងៀមវាចា ស្ងប់ស្ងៀមចិត្ត

មិនមានអាសវៈ អ្នកលាងមន្ទិលដ៏លាមក ចោលហើយ

ថាជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម បរិបូណ៌ដោយការស្ងប់ស្ងៀម ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់

ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

១ ការលះនូវកាយទុច្ចរិត ៣ ហៅថា កាយមោនេយ្យៈ កាយសុចរិត ៣ យ៉ាង ក៏ហៅថា កាយមោនេយ្យៈ ការដឹងអារម្មណ៍ដោយកាយ ហៅថា កាយមោនេយ្យៈ ការកំណត់ដឹងដោយ កាយ ហៅថា កាយមោនេយ្យៈ មគ្គប្រកបដោយការកំណត់ដឹងដោយកាយ ហៅថា កាយ- មោនេយ្យៈ ការលះនូវឆន្ទាគក្កងកាយ ហៅថា កាយមោនេយ្យៈ ចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិ ដែល រលត់កាយសង្ខារ ហៅថា កាយមោនេយ្យ ។ ២-៣ វចីមោនេយ្យ មនោមោនេយ្យ សេចក្តីដូចគ្នានឹងកាយមោនេយ្យ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៦៨] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ រាគោ អប្បហីនោ
នោសោ អប្បហីនោ មោហោ អប្បហីនោ អយំ
វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ពន្លោ មារស្ស បធិមុក្កស្ស មារ-
ចាសោ យថាកាមករណីយោ ច ចាបិមតោ ។ យស្ស
កស្សចិ ភិក្ខុវេ រាគោ បហីនោ នោសោ បហីនោ
មោហោ បហីនោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ អពន្លោ មារស្ស
ធិមុក្កស្ស មារចាសោ ន យថាកាមករណីយោ
ច ចាបិមតោតិ ។ ឯតមត្ថំ ភកវា អរោច ។
តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

យស្ស រាគោ ច នោសោ ច អវិជ្ជា ច វិរាជិតា
តំ ភាវិតត្តញ្ញតវំ ព្រហ្មក្ខតំ តថាគតំ
ពុទ្ធិ វេកយាតីតំ អាហុ សព្វបហាយិនន្តិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

នវមំ^(១) ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៦៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ
 មិនបានលះរាគៈ មិនបានលះទោសៈ មិនបានលះមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា ជាអ្នកត្រូវមារចង់បានផង ត្រូវអន្ទាក់
 មារបញ្ចូលហើយផង ជាអ្នកត្រូវមារមានចិត្តបាបធ្វើបានតាមប្រាថ្នាផង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ បានលះរាគៈ លះទោសៈ លះ
 មោហៈ ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា ជាអ្នកមិន
 ត្រូវមារចង់បានផង អន្ទាក់របស់មារក៏ថ្លោះចេញផង មារមានចិត្តបាបធ្វើ
 មិនបានតាមប្រាថ្នាផង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ
 ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណា ឃ្នាតចេញចាករាគៈផង ទោសៈផង អវិជ្ជាផង
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើម តែងហៅ នូវ
 បុគ្គល អ្នកមានខ្លួនចម្រើនហើយ លះបង់នូវកិលេស
 ទាំងពួងនោះថា ជាអរហន្ត ជាព្រហ្ម ជាព្រះតថាគត
 ជាព្រះពុទ្ធ អ្នកកន្លងបង់ នូវពៀរនិងភ័យ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

[៦៩] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុ-
និយា វា វាកោ អប្បហីនោ ទោសោ អប្បហីនោ
មោហោ អប្បហីនោ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ន អតិ
សមុទ្ធំ សឌមី សវីចី សាវដ្ឋំ សកហំ សរក្ខុសំ ។
យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា
វាកោ បហីនោ ទោសោ បហីនោ មោហោ បហីនោ
អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ^(១) អតិ សមុទ្ធំ សឌមី សវីចី
សាវដ្ឋំ សកហំ សរក្ខុសំ តិណ្ណោ ចារកតោ ថលេ
តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណេតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។
តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ម. ភិក្ខុវេ តិណ្ណោ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ១០

[៦៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ
 ទោះជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី មិនបានលះរាគៈ មិនបានលះទោសៈមិនបានលះ
 មោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា មិនបានឆ្លងនូវសមុទ្រ
 (គឺសំសារ) ដែលប្រកបដោយរលកធំ ប្រកបដោយរលកតូច (គឺសេចក្តី
 ក្រោធនិងឧបាយាសៈ) ប្រកបដោយអារវដ្តៈ (គឺកាមគុណ ៥) ប្រកប
 ដោយការចាប់ ទាំងប្រកបដោយអារក្ខទឹក (គឺវិសភាគបុគ្គលដែលប្រាកដ
 ស្មើដោយមករកាចនិងត្រីកាច) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ
 ទោះជាភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី បានលះរាគៈ លះទោសៈ លះមោហៈហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា បានឆ្លងសមុទ្រ ដែលប្រកប
 ដោយរលកធំ ប្រកបដោយរលកតូច ប្រកបដោយអារវដ្តៈ ប្រកបដោយ
 ការចាប់ ទាំងប្រកបដោយអារក្ខទឹក បានឈ្មោះថា ខ្លីណាសវព្រាហ្មណ៍
 បានឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ ហើយបិតនៅលើគោក (គឺព្រះនិព្វាន) ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
 គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យស្ស រាតោ ច ទោសោ ច អវិជ្ជា ច វិរាជិតា

សោមំ សមុទ្ធិំ សកហំ សរក្ខុសំ

សឧមិភយំ^(១) ទុក្ខំ អច្ចតារិ^(២)

សង្កាតិកោ មច្ចុជយោ និរូបជិ

បហាសិ ទុក្ខំ អបុនព្ពវាយ

អត្ថង្គតោ សោ ន សមាណមេតិ ។

អមោហាយិ មច្ចរាជន្តិ ព្រមីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទសមំ^(៣) ។

ទុតិយវគ្គោ ។

តស្សុទ្ធានំ

បុញ្ញំ ចក្កុ អចិន្ធិយា

អន្ធា ចរិតំ ទុវេ សុចិ

មុនេ អថ រាគ ទុវេ

បុន វក្កមាហុ ទុតិយមុត្តមន្តិ ។

១ ឱ. ឧមិភយំ ។ ម. សុមិភយំ ។ ២ ឱ. ទុក្ខរមច្ចតារិ ។ ម. ទុក្ខរមច្ចចារិ ។

៣ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

បុគ្គលណា ឃ្នាតចាករាគៈផង ទោសៈផង អវិជ្ជាផង បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថា បានច្នៃនូវសមុទ្រនេះ ដែលប្រកបដោយ
 ការចាប់ ប្រកបដោយអារក្ខទឹក ទាំងប្រកបដោយរលកជំគួរខ្លាច
 ដែលច្នៃបានដោយកម្រ ជាអ្នកកន្លងនូវកិលេសជាគ្រឿង
 ជាប់ចំពាក់ លះបង់មច្ចុ មិនមានឧបធិ បានលះបង់ទុក្ខ
 ដើម្បីមិនទៅកើត ក្នុងភពថ្មីទៀត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 សម្រេចប្រយោជន៍ គឺព្រះនិព្វាន រមែងមិនដល់ នូវការ
 រាប់ដោយ (នាមនិងគោត្ត) ឡើយ តថាគតពោលថា
 បុគ្គលនោះ បានញ៉ាំងមច្ចុរាជឲ្យរង្វេង ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ វគ្គ ទី ២ ។

ឧទ្ទាននៃទុតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ១ ចក្ខុ ១
 ឥន្ទ្រិយ ១ កាល ១ ចរិត ២ លើក
 សេចក្តីស្អាត ១ ការស្ងប់ស្ងៀម ១ រាគៈ ២ លើក
 លោកពោលនូវវគ្គទីពីរ ថាជាវគ្គដ៏ឧត្តម ។

តតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គោ

[៧០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន
សមន្នាកតា វេចិទុច្ចរិតេន សមន្នាកតា មនោទុច្ចរិតេន
សមន្នាកតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា
មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណ តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា តំ ខេ បនាហំ
ភិក្ខុវេ ធាញ្ញស្ស សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា
សុត្វា វនាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន
សមន្នាកតា វេចិទុច្ចរិតេន សមន្នាកតា មនោទុច្ចរិ-
តេន សមន្នាកតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា
មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណ តេ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា អបិ
ច ភិក្ខុវេ យទេវ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិនិតំ
តទេវហំ វនាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា កាយទុច្ច-
រិតេន សមន្នាកតា វេចិទុច្ចរិតេន សមន្នាកតា មនោទុច្ច-
រិតេន សមន្នាកតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆា-
ទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណ តេ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នាតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ

[៧០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបាន
ឃើញពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត
ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ
សមាទាននូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់
ទៅ តែងកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
មិនមែនឮសេចក្តីនោះ (អំពីសំណាក់) នៃសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ
ហើយពោលទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានឃើញ ពួកសត្វ
ដែលប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
មនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សមាទាន
នូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះលុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងកើត
ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែហេតុណា
ដែលតថាគត ដឹងដោយខ្លួនឯង ឃើញដោយខ្លួនឯង ជ្រាបច្បាស់
ដោយខ្លួនឯង ទើបតថាគតពោល នូវហេតុនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត បានឃើញពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកប
ដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ
ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សមាទាននូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ តែងកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

មិច្ឆាមនំ បណិទាយ	មិច្ឆាវាចំ អភាសិយ
មិច្ឆាកម្មានិ កត្វាន	កាយេន ឥទ បុគ្គលោ
អប្បស្សតោ អបុញ្ញករោ	អប្បស្មី ឥទ ដីវិតេ
កាយស្ស ភេទា ទុប្បញ្ញោ	និរយំ សោ ឧបបដ្ឋតីតិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

បឋមំ^(១) ។

[៧១] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ សុតំ ។
 ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា កាយសុចរិតេន សមដ្ឋា-
 កតា វេចិសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា មនោសុចរិតេន
 សមដ្ឋាកតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា
 សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ កាយស្ស ភេទា
 បម្មរណា សុតតី សក្កំ លោកំ ឧបបដ្ឋា តំ ខោ
 បនាហំ ភិក្ខុវេ ឆាញ្ញស្ស សមណស្ស វា
 ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា វនាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា វេចិសុចរិតេន
 សមដ្ឋាកតា មនោសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្តាប់តិច មិនបានធ្វើបុណ្យ
តម្កល់ចិត្តខុស ពោលវាចាខុស ធ្វើការងារខុសដោយកាយ
បុគ្គលនោះ ជាអ្នកឥតប្រាជ្ញា លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
ព្រោះជីវិតក្នុងមនុស្សលោកនេះតិចណាស់ រមែងកើតក្នុងនរក ។
ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៧១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបាន
ឃើញពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត
ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
សមាទាននូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់
ទៅ តែងកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
មិនមែនឮសេចក្តីនោះ(អំពីសំណាក់) នៃសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ហើយ
ពោលទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានឃើញពួកសត្វ ដែលប្រកប
ដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជា
អ្នកមិនតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ សមាទាននូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ទុតិយវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុតតី សក្កំ លោកំ
 ឧបបន្នា អបិ ច យនេវ ភិក្ខុវេ សាមំ ញាតំ សាមំ
 ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តនេវាហំ វនាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមន្នាគតា វចីសុចរិតេន
 សមន្នាគតា មនោសុចរិតេន សមន្នាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា
 តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុតតី សក្កំ
 លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា អវោច ។
 តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សម្មាមនំ បណីធាយ សម្មាវាចំ អកាសិយ
 សម្មាកម្មានិ កត្វាន កាយេន ឥធិ បុគ្គលោ
 ពហុស្សតោ បុញ្ញករោ អប្បស្មី ឥធិ ជីវិតេ

កាយស្ស ភេទា សប្បញ្ញោ សក្កំ សោ ឧបបន្នតីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភក្កវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ទុតិយំ^(១) ។

១ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ទុតិយវគ្គ សូត្រ ទី ២

សត្វទាំងនោះលុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ តែងកើតក្នុងសុគតិ ស្នាក់
 ទេវលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែហេតុណាដែលតថាគត បានដឹង
 ដោយខ្លួនឯង បានឃើញដោយខ្លួនឯង ជ្រាបច្បាស់ដោយខ្លួនឯងពិតមែន
 ទើបតថាគត ពោលនូវហេតុនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបាន
 ឃើញពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយកាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត
 ប្រកបដោយមនោសុចរិត ជាអ្នកមិនតិះដៀលពួកព្រះអរិយៈ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
 សមាទាននូវអំពើជាសម្មាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ តែងកើតក្នុងសុគតិ ស្នាក់ ទេវលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាពហុស្សូត បានធ្វើបុណ្យ តម្កល់ចិត្តត្រូវ
 ពោលវាចាត្រូវ ធ្វើការងារត្រូវដោយកាយ បុគ្គលនោះប្រកប
 ដោយបញ្ញា លុះបែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ព្រោះជីវិត
 ក្នុងមនុស្សលោកនេះតិចណាស់ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៧២] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ និស្សរណិយា
 ធាតុយោ ។ កតមា តិស្សោ ។ កាមាណមេតំ
 និស្សរណំ យទិទំ នេក្ខម្មំ រូបាណមេតំ និស្សរណំ
 យទិទំ អារុប្បំ យំ ខោ បន កិញ្ចំ ភូតំ សង្ខតំ
 បដិច្ចសមុប្បន្នំ និរោធា តស្ស និស្សរណំ^(១) ។
 ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ និស្សរណិយា ធាតុយោតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កាមនិស្សរណំ ញត្វា រូបាណញ អតិក្កម្ម^(២)
 សព្វសង្ខារសមចំ ផុសំ អាតាបិ សព្វទា
 ស វេ សម្មទ្ធសោ ភិក្ខុ យតោ តត្ថ វិមុច្ចតិ
 អភិញ្ញា វោសិតោ សន្តោ ស វេ យោកាតិកោ មុជីតិ ។

១ ម. និរោធស្ស និស្សរណន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អតិក្កមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៧២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុជាគ្រឿងរលាស់ចេញនេះ មាន ៣ ។ ធាតុ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ ការរលាស់ចេញចាកកាមទាំងឡាយនេះ បានដល់នេក្ខម្មៈ គឺបឋមជ្ឈាន ១ ការរលាស់ចេញចាករូបធម៌ទាំងឡាយនេះ បានដល់អរូបជ្ឈាន ១ ធម្មជាតិណាមួយ ដែលកើតហើយ ដែលបច្ច័យតាក់តែងហើយ ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យហេតុ ការរលត់គឺព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកធម្មជាតិនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុជាគ្រឿងរលាស់ចេញ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

(ភិក្ខុណា) ដឹងនូវការរលាស់ចេញចាកកាមផង ដឹងនូវ
 ឧបាយជាគ្រឿងកន្លងរូបធម៌ទាំងឡាយផង កាលពាល់ត្រូវ
 ព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ជាអ្នកមានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស សព្វៗ កាល ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា
 ជាអ្នកឃើញដោយប្រពៃ ជាអ្នកសង្រួម រមែងចុះចិត្តស៊ប់
 ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួងនោះ ភិក្ខុនោះ ជា
 អ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ ជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ព្រោះ
 ដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថា អ្នកប្រាជ្ញ អ្នកប្រព្រឹត្តកន្លងនូវយោគៈ ។

៨៣

សុត្តន្តបិដកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
តតិយំ^(១) ។

[៧៣] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ រូបេហិ ភិក្ខុវេ អរូបា សន្តតវា អរូបេហិ
និរោធា សន្តតរោតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។
តត្រេតំ ឥតិ វុច្ឆតិ

យេ ច រូបុបកា សត្តា យេ ច អរូបដ្ឋាយិណោ
និរោធំ អប្បជានន្តា អាកន្តារោ បុនព្ពវំ ។
យេ ច រូបេ បរិញ្ញាយ អរូបេសុ អសណ្ឌិតា
និរោធលោ យេ វិមុច្ឆន្តិ តេ ជនា មច្ចុហាយិណោ ។
កាយេន អមតំ ជាតុំ ដុស្សយិត្វា និរូបធិ^(២)
ឧបទិប្បទិនិស្សត្តំ សច្ចិកត្វា អនាសវោ
នេសេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធា អសោកំ វិវដំ បទន្តិ^(៣) ។
អយម្យិ អត្ថោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

ចតុត្ថំ^(៤) ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. និរូបធិ ។ ៣ ម. បដន្តិ ។ ៤ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៤

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរូបជ្ឈាន
ជាធម្មជាតិល្អិតជាងរូបជ្ឈានទាំងឡាយ និរោធជាសភាពល្អិតលើសជាង
អរូបជ្ឈានទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះ
ហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ពួកសត្វណា ដែលទៅកាន់រូបភពក្តី ពួកសត្វណា ដែលតាំង
នៅក្នុងអរូបភពក្តី (សត្វទាំងនោះ) មិនដឹងច្បាស់នូវនិរោធ ជា
អ្នកមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ពួកជនណា កំណត់ដឹងនូវរូបភព
ទាំងឡាយក្តី មិនតាំងនៅក្នុងអរូបភពទាំងឡាយក្តី ហើយចុះ
ចិត្តស៊ប់ ក្នុងនិរោធ ពួកជននោះ ឈ្មោះថា អ្នកមានមច្ចុសាប-
សូន្យហើយ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គបាននូវអមតជាតុ
ដោយនាមកាយ ព្រះអង្គមិនមានឧបធិ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
នូវធម៌ ជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកឧបធិ ព្រះអង្គមិនមាន
អាសវៈ ទ្រង់សម្តែងនូវបទដែលមិនមានសោក មិនមានធូលី។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានទ្រង់
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៧៤] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ បុត្តា សន្តោ សំវិជ្ជមានា
លោកស្មី ។ កតមេ តយោ ។ អតិជាតោ អនុជាតោ
អវជាតោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុត្តោ អតិជាតោ
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ បុត្តស្ស មាតាបិតរោ ហោន្តិ
ន ពុទ្ធិំ សរណំ ភតា ន ធម្មំ សរណំ ភតា ន សង្ឃំ
សរណំ ភតា ចាលោតិចាតា អប្បជីវិតោ អទិន្នាទានា
អប្បជីវិតោ កាមេសុ មិច្ឆាចារា អប្បជីវិតោ មុសាវាទា
អប្បជីវិតោ សុរាមេយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា អប្បជីវិតោ
ទុស្សីលា ចាបធម្មា បុត្តោ ច នេសំ ហោតិ ពុទ្ធិំ
សរណំ ភតោ ធម្មំ សរណំ ភតោ សង្ឃំ សរណំ
ភតោ ចាលោតិចាតា បជីវិតោ អទិន្នាទានា បជីវិតោ
កាមេសុ មិច្ឆាចារា បជីវិតោ មុសាវាទា បជីវិតោ
សុរាមេយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានា បជីវិតោ សីលវា
កល្យាណធម្មោ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ បុត្តោ អតិជាតោ
ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុត្តោ អនុជាតោ
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ បុត្តស្ស មាតាបិតរោ ហោន្តិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៧២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្ត ៣ នេះ
 រមែងមានប្រាកដ ក្នុងលោក ។ បុត្ត ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអតិជាតបុត្ត ១
 អនុជាតបុត្ត ១ អវជាតបុត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អតិជាតបុត្តតើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាបិតារបស់បុត្ត ក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកមិនដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរព្យក មិនដល់ព្រះធម៌ជាទីរព្យក មិនដល់ព្រះ
 សង្ឃជាទីរព្យក មិនវៀរចាកបាណាតិបាត មិនវៀរចាកអទិន្នាទាន មិនវៀរ
 ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ មិនវៀរចាកមុសាវាទ មិនវៀរចាកសុរាមេរយ-
 មជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ជាបុគ្គលទ្រុស្តសីល ជាអ្នកមានធម៌ដ៏លាមក ទើប
 ឯកូនរបស់មាតាបិតាទាំងនោះ ជាអ្នកដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរព្យក ដល់ព្រះធម៌
 ជាទីរព្យក ដល់ព្រះសង្ឃជាទីរព្យក វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាក អទិ-
 ន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយម-
 ជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ជាអ្នកមានសីល មានកល្យាណធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កូនយ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា អតិជាតបុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុជាតបុត្ត
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាបិតារបស់បុត្ត ក្នុងលោកនេះ

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

ពុទ្ធនំ សរណំ កតា ធម្មំ សរណំ កតា សង្ឃំ សរណំ
 កតា ចារណាតិចាតា បដិវិរតា អទិន្នាទាណា បដិវិរតា
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតា មុសាវាទា បដិវិរតា
 សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា បដិវិរតា សីលវន្តោ
 កល្យាណធម្មា បុត្តោ ច នេសំ ហោតិ ពុទ្ធនំ សរណំ
 កតោ ធម្មំ សរណំ កតោ សង្ឃំ សរណំ កតោ
 ចារណាតិចាតា បដិវិរតោ អទិន្នាទាណា បដិវិរតោ
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ មុសាវាទា បដិវិរតោ
 សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា បដិវិរតោ សីលវា កល្យា-
 ណធម្មោ ឃំ ខោ ភិក្ខុវេ បុត្តោ អនុជាតោ ហោតិ ។
 កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុត្តោ អវជាតោ ហោតិ ។
 ឥធម ភិក្ខុវេ បុត្តស្ស មាតាបិតរោ ហោន្តិ ពុទ្ធនំ
 សរណំ កតា ធម្មំ សរណំ កតា សង្ឃំ សរណំ
 កតា ចារណាតិចាតា បដិវិរតា អទិន្នាទាណា បដិវិរតា
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតា មុសាវាទា បដិវិរតា
 សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា បដិវិរតា សីលវន្តោ ក-
 ល្យាណធម្មា បុត្តោ ច នេសំ ហោតិ ន ពុទ្ធនំ សរណំ
 កតោ ន ធម្មំ សរណំ កតោ ន សង្ឃំ សរណំ កតោ

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៥

ដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរព្វក ដល់ព្រះធម៌ជាទីរព្វក ដល់ព្រះសង្ឃជាទីរព្វក
 វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ
 វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ជាអ្នកមានសីល
 មានកល្យាណធម៌ ទើបឯកូនរបស់មាតាបិតាទាំងនោះ ដល់ព្រះពុទ្ធ
 ជាទីរព្វក ដល់ព្រះធម៌ជាទីរព្វក ដល់ព្រះសង្ឃជាទីរព្វក វៀរចាក
 បាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ
 វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ជាអ្នកមាន
 សីល មានកល្យាណធម៌ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនយ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា អនុជាតបុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវជាតបុត្ត តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាបិតារបស់បុត្ត ក្នុងលោកនេះ
 ដល់ព្រះពុទ្ធជាទីរព្វក ដល់ព្រះធម៌ជាទីរព្វក ដល់ព្រះសង្ឃជាទីរព្វក
 វៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ
 វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ជាអ្នកមាន
 សីល មានកល្យាណធម៌ ទើបឯកូនរបស់មាតាបិតាទាំងនោះ មិនដល់
 ព្រះពុទ្ធជាទីរព្វកមិនដល់ព្រះធម៌ជាទីរព្វក មិនដល់ព្រះសង្ឃជាទីរព្វក

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ចាលាភិចាតា អប្បជិវិតោ អទិន្នាទាណា អប្បជិវិតោ
 កាមេសុ មិច្ឆាចារា អប្បជិវិតោ មុសារាទា អប្ប-
 ជិវិតោ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាណា អប្បជិវិតោ
 ទុស្សីលោ ចាបធម្មោ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុត្តោ
 អវជាតោ ហោតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ
 បុត្តា សន្តោ សំវិជ្ជមាណា លោកស្មិន្ធិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

អតិជាតំ អនុជាតំ បុត្តមិច្ឆន្តិ បណ្ឌិតា
 អវជាតំ ន ឥច្ឆន្តិ យោ ហោតិ កុលកន្ធនោ^(១) ។
 ឯតេ ខោ បុត្តា លោកស្មី យេ ច^(២) ភវន្តិ ឧចាសកា
 សទ្ធាសីលេន សម្បជ្ជា វេទញ្ញ វីតមច្ឆរា
 ចន្ទោ អព្ពយនា មុត្តោ បរិសាសុ វិរោចវេតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បញ្ចមំ^(៣) ។

១ កុលកន្ធនោតិបិ បាវោ ។ ២ ឱ. ម. ចសទ្វោ នត្ថិ ។ ៣ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

មិនវៀរចាកបាណាតិបាត មិនវៀរចាកអទិន្នាទាន មិនវៀរចាកកាមេសុ-
 មិច្ឆាចារ មិនវៀរចាកមុសាវាទ មិនវៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន
 ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនយ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា អវជាតបុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូន ៣ នេះ រមែងមាន
 ប្រាកដក្នុងលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ
 ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បណ្ឌិតទាំងឡាយ តែងប្រាថ្នាអតិជាតបុត្ត និងអនុជាតបុត្ត
 មិនប្រាថ្នាអវជាតបុត្ត ដែលជាកូនផ្តាច់បង់ត្រកូលឡើយ ។
 កូនទាំងនេះឯង តែងមានក្នុងលោក ម្យ៉ាងទៀតកូនទាំងឡាយ
 ណា ជាឧបាសក (កូនទាំងនោះ) ឈ្មោះថាជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសទ្ធា និងសីល ជាអ្នកដឹងពាក្យពេចន៍ ជាអ្នកប្រាស
 ចាកសេចក្តីកំណាញ់ រមែងរុងរឿងក្នុងពួកបរិស័ទ ដូចជា
 ព្រះចន្ទ្រ ដែលផុតស្រឡះហើយ ចាកដុំនៃពពក ដូច្នោះ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

[៧៥] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សន្តោ សំវិជ្ជមាណ
លោកស្មី ។ កតមេ តយោ ។ អវុដ្ឋិកសមោ
បទេសវស្សី សព្វត្តាភិវស្សី ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
បុគ្គលា អវុដ្ឋិកសមោ ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ
ឯកច្ចោ បុគ្គលា សព្វេសញ្ញាវ ន ទាតា ហោតិ
សមណាព្រាហ្មណកបណាទ្ធិកវនិព្វកយាចកានំ អន្ទំ
ចានំ វុត្តំ យានំ មាលាកន្ធ�ំ វិលេបនំ សេយ្យាវសមំ
បទីមេយ្យំ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា អវុដ្ឋិកសមោ
ហោតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលា បទេសវស្សី
ហោតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ បុគ្គលា ឯកច្ចានំ
ទាតា ហោតិ ឯកច្ចានំ ន ទាតា^(១) សមណាព្រាហ្មណ-
កបណាទ្ធិកវនិព្វកយាចកានំ អន្ទំ ចានំ វុត្តំ
យានំ មាលាកន្ធ�ំ វិលេបនំ សេយ្យាវសមំ បទីមេយ្យំ

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ហោតីតិ អត្ថិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ឥតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៦

[៧៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួក នេះ រមែងមានប្រាកដ ក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៣ ពួកតើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ បុគ្គលស្មើដោយមេឃមិនបង្ករភ្លៀងចុះ ១ បុគ្គលស្មើដោយមេឃដែល បង្ករភ្លៀងចុះត្រង់ប្រទេសមួយ ។ ១ បុគ្គលស្មើដោយមេឃដែលបង្ករភ្លៀង ចុះសព្វប្រទេស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃមិន បង្ករភ្លៀងចុះ តើដូចម្តេច។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនដែលឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងសម្រាប់ប្រទីប ដល់ពួកសមណៈ ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំព្រា អ្នកដំណើរ និងអ្នកពណ៌នាហើយសូម និងយាចក ទាំងពួង ដល់ម្តងឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃ មិនបង្ករភ្លៀងចុះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃ បង្ករភ្លៀងចុះ ត្រង់ប្រទេសមួយៗ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងសម្រាប់ ប្រទីប ដល់ពួកសមណៈ ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំព្រា អ្នកដំណើរ អ្នកពណ៌នា ហើយសូម និងយាចកពួកខ្លះ មិនឲ្យទានដល់សមណៈ ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បទេសវស្សី ហោតិ ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ សព្វត្តាភិវស្សី ហោតិ ។

ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកាច្ឆោ បុគ្គលោ សព្វេសំ ទេតិ

សមណព្រាហ្មណកបណាទ្ធិកវនិព្វកយាចកានំ អន្ទំ

ចានំ វត្ថំ យានំ មាលាភន្ទំ វិលេបនំ សេយ្យវសមំ

បដិបេយ្យំ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ សព្វត្តាភិវស្សី

ហោតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ បុគ្គលោ សន្តោ

សំវិជ្ជមាណ លោកស្មិន្តិ ។ ឯតមត្ថំ ភក្កវា អវោច ។

តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ន សមណោ ន ព្រាហ្មណោ ន កបណាទ្ធិកេ ន វនិព្វកេ

លទ្ធាន សំវិកាទេតិ អន្ទចានញ្ច កោជនំ

តំ វេ អវដ្ឋិកសមោតិ អាហុ នំ បុរិសាធម៌^(១) ។

ឯកាច្ឆានំ ន ទទាតិ ឯកាច្ឆានំ បវេច្ចតិ

តំ វេ បទេសវស្សីតិ អាហុ មេធាវិទោ ជនា ។

១ ម. បរិសាធម៌ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃ បង្កុរភ្លៀងចុះត្រង់ប្រទេស
 មួយ ។ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃ
 បង្កុរភ្លៀងចុះសព្វប្រទេស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងឲ្យបាយ ទឹក សំពត់ យានជំនិះ ផ្កាកម្រង
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងសម្រាប់ប្រទីប ដល់
 សមណៈ ព្រាហ្មណ៍ អ្នកកំព្រា អ្នកដំណើរ អ្នកពណ៌នាហើយសូម និង
 យាចកទាំងពួង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលស្មើដោយមេឃ បង្កុរភ្លៀង
 ចុះសព្វប្រទេស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ
 ឯង តែងមានប្រាកដ ក្នុងលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 សេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណា បាននូវសមណៈ បាននូវព្រាហ្មណ៍ បាននូវអ្នក
 កំព្រា អ្នកដំណើរ ទាំងបាននូវជនអ្នកពណ៌នាហើយសូម
 ទាំងឡាយ ហើយមិនចាត់ចែងនូវបាយ ទឹក ភោជន បណ្ឌិត
 ទាំងឡាយ តែងហៅ នូវបុគ្គល ដ៏លាមកនោះឯងថា ដូចជា
 មេឃ ដែលមិនបង្កុរភ្លៀងចុះ ដូច្នោះ ។ បុគ្គលណា មិន
 ឲ្យទាន ដល់សមណៈពួកខ្លះ ឲ្យទាន ដល់សមណៈពួកខ្លះ
 ពួកជនអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងហៅ បុគ្គលនោះឯងថា ដូចជា
 មេឃដែលបង្កុរភ្លៀងចុះ ក្នុងប្រទេសមួយ ។ ដូច្នោះ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

សុភិក្ខុវាចោ បុរិសោ	សព្វភូតានុកម្មកោ
អាមោទមាដោ បកិរេតិ	ទេថ ទេថាតិ ភាសតិ
យថាបិ មេឃោ ថនយិត្វា	កដ្ឋយិត្វា បវស្សតិ
ថលំ និទ្ទញ្ច បូរេតិ	អភិសន្នុន្តោ ច ^(១) វារិណា
ឯវមេវ ឥដេកច្ចោ	បុគ្គលោ ហោតិ តាទិសោ
ធម្មេន សំហារិត្វាន	ឧដ្ឋាណាទិកតំ ធនំ
តប្បេតិ អន្ធិចានេន	សម្មា បត្តេ វនិព្វកេតិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

ធន្តិ^(២) ។

[៧៦] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ តីណិមាទិ ភិក្ខុវេ សុខាទិ បត្តយមាដោ
សីលំ រក្ខេយ្យ បណ្ឌិតោ ។ កតមាទិ តីណិ ។
បសំសា មេ អាភច្ចត្វតិ សីលំ រក្ខេយ្យ បណ្ឌិតោ
កោតា មេ ឧប្បជ្ជន្តតិ សីលំ រក្ខេយ្យ បណ្ឌិតោ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុកតី សក្កំ លោកំ
ឧបបដ្ឋិស្សាមីតិ សីលំ រក្ខេយ្យ បណ្ឌិតោ ។

១ ម. វ ។ ២ ឱ. ម. ធន្តិ នតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៧

បុរស មានវាចានាំឲ្យបានបាយដោយងាយ មានសេចក្តីអនុគ្រោះ
 សព្វសត្វ មានចិត្តរីករាយ តែងចាត់ចែង(ទេយ្យធម៌) ពោលថា
 អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យ អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យ ប្រៀបដូច មហាមេឃ
 គ្រហឹម គម្រាមហើយបង្ករភ្លៀងចុះ ធ្វើទីទួល និងទីទាប បង្ហូរឲ្យ
 ពេញដោយទឹក យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 មានសភាពដូច្នោះ បានប្រមូលមក នូវទ្រព្យដែលកើតដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមតាមផ្លូវធម៌ ក៏ដប់លៀង ពួកជនអ្នកពណ៌នាហើយ
 សូម ដែលមកដល់ដោយល្អ ដោយបាយ ទឹក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៧៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិត
 កាលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាងនេះ គួរតែរក្សាសីល ។ សេចក្តីសុខ
 ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបណ្ឌិតគប្បីរក្សាសីល ដោយបំណងថា
 សូមឲ្យសេចក្តីសរសើរ មកដល់អាត្មាអញ ១ បណ្ឌិតគប្បីរក្សាសីល
 ដោយបំណងថា សូមឲ្យភោគៈទាំងឡាយ កើតឡើងដល់អាត្មាអញ ១
 បណ្ឌិតគប្បីរក្សាសីល ដោយបំណងថា អាត្មាអញលុះដល់បែកធ្លាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតឯសុគតិ ស្នាក់ ទេវលោក ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឥមាធិ ខោ ភិក្ខុវេ តីណិ សុខាធិ បត្តយមាណោ
 សីលំ រក្ខេយ្យ បណ្ឌិតោតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា
 អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សីលំ រក្ខេយ្យ មេធាវី	បត្តយាណោ តយោ សុខេ
បសំសំ វិត្តលាភញ្ច	មេច្ច សក្កេ បមោទនំ ។
អកកោឆោបិ ចេ ចាបំ	កកោឆមុបសេវតិ
សង្កិយោ ហោតិ ចាបស្មី	អវណ្ណោ ចស្ស រូហាតិ ។
យាទិសំ កុរុតេ មិត្តំ	យាទិសំ ចុបសេវតិ
ស វេ តាទិសកោ ហោតិ	សហាវាសោ ហិ តាទិសោ ។
សេវមាណោ សេវមាណំ	សម្ពុជ្ជោ សម្ពុសំ បរំ
សរោ ទុដ្ឋោ កលាបំវ	អលិត្តមុបលិម្បតិ ។
ឧបលេបកយា ដីរោ	នេវ ចាបសខា សិយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតកាលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាង នេះឯង គួរតែរក្សាសីល ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បណ្ឌិតកាលប្រាថ្នា នូវសេចក្តីសុខ ៣ យ៉ាង គឺសេចក្តី សរសើរ ១ ការបានទ្រព្យ ១ ការលះលោកនេះហើយរីករាយ ក្នុងស្ថានសួគ៌ ១ គួរតែរក្សាសីល ។ កាលបើបុគ្គលមិនធ្វើ បាបទេ តែទៅសេពគប់នឹងបុគ្គលធ្វើបាប បុគ្គលនោះត្រូវ អ្នកផងរង្វៀសព្រោះអំពើអាក្រក់ផង តំណិះដំនៀលរមែង ចម្រើនឡើងដល់បុគ្គលនោះផង ។ បុគ្គលយកបុគ្គលបែបណា ជាមិត្តផង សេពគប់នូវមិត្តបែបណាផង បុគ្គលនោះឯង នឹង ប្រាកដស្មើដោយមិត្តនោះ ។ ព្រោះការនៅរួម នឹងក្លាយទៅ ជាបែបគ្នានោះពិត ។ បុគ្គលបាប កាលបើបុគ្គលស្អាតដទៃ មកសេពគប់ហើយ បុគ្គលបាបត្រូវបុគ្គលស្អាត (នោះ) មកភប់ ប្រសព្វហើយ រមែងប្រឡាក់ នូវបុគ្គលអ្នកមកភប់ប្រសព្វ (នោះ) ដែលគេមិនបានប្រឡាក់ (ដោយបាបធម៌) ផង ដូចព្រួញ ដែលគេលាបថ្នាំពិស កាលប្រឡាក់នូវបំពង់ព្រួញ ដូច្នោះឯង ។ អ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះខ្លាចការប្រឡាក់ (ដោយបាប) ទើបមិនយកបុគ្គលបាបជាសំឡាញ់ឡើយ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

បូតិមច្ចំ កុសក្កេន	យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
កុសាបិ បូតិ វាយន្តិ	ឯវំ ពាលូបសេវេនា ។
តក្កវញ្ច បលាសេន	យោ នរោ ឧបនយ្ហតិ
បត្តាបិ សុរកិ វាយន្តិ	ឯវំ ធីរូបសេវេនា ។
តស្មា បត្តបុជស្សេវ ^(១)	ញត្វា សម្មាកមត្តនោ
អសន្តេ នុបសេវេយ្យ	សន្តេ សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ ។
អសន្តោ និរយំ នេន្តិ	សន្តោ ចាបេន្តិ សុត្តតិណ្ឌិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុត្តន្តិ ។	

សត្តម៍^(២) ។

[៧៧] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ភិទ្ធព្ពាយំ^(៣) ភិក្ខុវេ កាយោ វិញ្ញាណំ វិរាគ-
 ធម្មំ សព្វេ ឧបដី អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មាតិ ។
 ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

១ ឱ. ម. បលាសបុជស្សេវ ។ ២ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។ ៣ អដ្ឋកថាយំបិ ភិទុរាយន្តិ
 ទិស្សតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ខុទ្ទកនិកាយ តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៨

នរជនណាខ្ញុំប្រតិស្តុយ ដោយចុងស្បូវ ស្បូវក៏មានក្លិនស្តុយ
 ផ្សាយចេញទៅ យ៉ាងណាមិញ ការសេពគប់នឹងបុគ្គលពាល
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ នរជនណា ខ្ញុំប្រតិស្តុយ ដោយស្លឹក
 ឈើ ស្លឹកឈើ ក៏មានក្លិនក្រអូបផ្សាយទៅ យ៉ាងណាមិញ
 ការសេពនឹងអ្នកប្រាជ្ញក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ហេតុនោះ បណ្ឌិត ដឹង
 នូវការសម្រេចនៃផលរបស់ខ្លួន ដូចជាកញ្ចប់នៃស្លឹកឈើហើយ
 មិនគប្បីសេពគប់ នឹងពួកអសប្បុរសឡើយ គួរសេពគប់
 តែនឹងពួកសប្បុរស ។ (ព្រោះ) ពួកអសប្បុរស តែងនាំទៅ
 កាន់នរក ពួកសប្បុរស តែងញ៉ាំងសត្វឲ្យទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

[៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហើយ
 ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបកាយនេះ មានសេចក្តី
 បែកធ្លាយជាធម្មតា វិញ្ញាណមានការទៅប្រាសជាធម្មតា ឧបទាំងពួង
 ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់តាថាព័ន្ធនេះ
 ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

កាយញូ ភិទ្ធព្ពំ ញត្វា វិញ្ញាណញូ បកដ្កុលំ^(១)
 ឧបដីសុ ភយំ ទិស្វា ជាតិមរណាមច្ចកា
 សម្មត្វា បរមំ សន្តិ^(២) កាលំ កដ្ឋតិ ភារិតត្តោតិ ។
 អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

អដ្ឋមំ^(៣) ។

[៧៨] វុត្តំ ហោតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
 សុតំ ។ ធាតុសោវ ភិក្ខុវេ សត្តា សត្តេហិ សន្តិ
 សំសន្តិ មេន្តិ ហីនាទិមុត្តិកា សត្តា ហីនាទិមុត្តិ-
 កេហិ សត្តេហិ សន្តិ សំសន្តិ មេន្តិ កល្យា-
 ណាទិមុត្តិកា សត្តា កល្យាណាទិមុត្តិកេហិ សត្តេហិ
 សន្តិ សំសន្តិ មេន្តិ ។ អតីតម្យិ ភិក្ខុវេ អន្ទានំ
 ធាតុសោវ សត្តា សត្តេហិ សន្តិ សំសន្តិសុ សមីសុ
 ហីនាទិមុត្តិកា សត្តា ហីនាទិមុត្តិកេហិ សត្តេហិ សន្តិ
 សំសន្តិសុ សមីសុ កល្យាណាទិមុត្តិកា សត្តា កល្យា-
 ណាទិមុត្តិកេហិ សត្តេហិ សន្តិ សំសន្តិសុ សមីសុ ។

១ ឱ. ម. វិរាគុណំ ។ ២ ម. សន្តិ ។ ៣ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

អ្នកប្រាជ្ញមានខ្លួនអប់រំហើយ ដឹងច្បាស់ នូវកាយដែលបែកធ្លាយផង
ដឹងច្បាស់ នូវវិញ្ញាណដែលពុកផុយផង ឃើញភ័យ ក្នុងឧបទិ
ទាំងឡាយផង ហើយកន្លងជាតិនិងមរណៈ បានដល់និព្វានជាទីរម្ងាប់
សង្ខារទាំងពួង ដ៏ឧត្តម រមែងទន្ទឹង រង់ចាំតែកាល(បរិនិព្វាននៃខ្លួន) ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៨ ។

[៧៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ
រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដោយធាតុដូចគ្នា គឺសត្វ
ដែលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹង
ពួកសត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប សត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ
រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ ប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹង
ពួកសត្វ ដោយធាតុដូចគ្នា ក្នុងអតីតកាល គឺពួកសត្វ ដែលមាន
អធ្យាស្រ័យថោកទាប ប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែល
មានអធ្យាស្រ័យថោកទាប សត្វទាំងឡាយ ដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ
ប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

អនាគតម្បិ ភិក្ខុវេ អន្ទានំ ធាតុសោវ សត្តា សត្តេហិ
 សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ សមេស្សន្តិ ហីនាធិមុត្តិកា សត្តា
 ហីនាធិមុត្តិកេហិ សត្តេហិ សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ សមេ-
 ស្សន្តិ កល្យាណាធិមុត្តិកា សត្តា កល្យាណាធិមុត្តិ-
 កេហិ សត្តេហិ សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ សមេស្សន្តិ ។

ឯតរហិ ភិក្ខុវេ បច្ចុប្បន្នំ អន្ទានំ ធាតុសោវ សត្តា
 សត្តេហិ សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ សមេន្តិ ហីនាធិមុត្តិកា
 សត្តា ហីនាធិមុត្តិកេហិ សត្តេហិ សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ
 សមេន្តិ កល្យាណាធិមុត្តិកា សត្តា កល្យាណាធិ-
 មុត្តិកេហិ សត្តេហិ សទ្ធិ សំសន្និស្សន្តិ សមេន្តិតិ ។

ឯតមត្តំ ភក្កវា អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សំសត្តា វនថោ^(១) ជាតោ អសំសក្កេន ធិជ្ជតិ
 បរិត្តំ ទារុមារុយ្ហ យថា សីនេ មហន្ត្រាវេ
 ឯវំ កុសីតមាគម្ម សាជុដីវីមិ សីនតិ ។

១ ម. បនតោ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ៩

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយ គង់នឹងប្រហែលគ្នា នឹងស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដោយធាតុដូចគ្នា ក្នុងអនាគតកាល គឺពួកសត្វ ដែលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប នឹងប្រហែលគ្នា នឹងស្មើគ្នា ជាមួយ នឹងពួកសត្វ ដែលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប ពួកសត្វដែលមាន អធ្យាស្រ័យល្អ នឹងប្រហែលគ្នា នឹងស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វដែល មានអធ្យាស្រ័យល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ សត្វ ទាំងឡាយ រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដោយធាតុ ដូចគ្នា ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល គឺពួកសត្វ ដែលមានអធ្យាស្រ័យថោកទាប រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យថោក ទាប ពួកសត្វដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ រមែងប្រហែលគ្នា ស្មើគ្នា ជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលមានអធ្យាស្រ័យល្អ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ព្រៃគឺកិលេសកើតឡើងហើយ ព្រោះតែការជាប់ចំពាក់ ដែល បុគ្គលនឹងកាត់ផ្តាច់បាន ដោយការមិនជាប់ចំពាក់ បុគ្គលអ្នក មានប្រាថ្នានឹងឆ្លងមហាសមុទ្រ ហើយលិចទៅក្នុងមហាសមុទ្រ វិញ ព្រោះតែឡើងកាន់កូនឈើដ៏តូច យ៉ាងណាមិញ ឯបុគ្គល អ្នកចិញ្ចឹមដីវិតដោយប្រពៃ រមែងលិចចុះ ក្នុងមហាសមុទ្រគឺ សង្សារ ព្រោះតែអាស្រ័យនឹងបុគ្គលខ្ជិលច្រអូស យ៉ាងនោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តស្មា តំ បរិវេជ្ជេយ្យ កុសីតំ ហីនរិយំ
 បរិវិត្តេហិ អរិយេហិ បហិតត្តេហិ ណាយិកិ
 និច្ចំ អារទ្ធវិយេហិ បណ្ឌិតេហិ សហាវសេតិ ។
 អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

នវមំ^(១) ។

[៧៩] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា សេក្ខស្ស ភិក្ខុនោ
 បរិហានាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ តយោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុវេ សេក្ខោ ភិក្ខុ កម្មារាមោ ហោតិ
 កម្មរតោ កម្មារាមតមនុយុត្តោ ភស្សារាមោ ហោតិ
 ភស្សរតោ ភស្សារាមតមនុយុត្តោ និទ្ធារាមោ ហោតិ
 និទ្ធារតោ និទ្ធារាមតមនុយុត្តោ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 តយោ ធម្មា សេក្ខស្ស ភិក្ខុនោ បរិហានាយ សំវត្តន្តិ ។
 តយោមេ ភិក្ខុវេ ធម្មា សេក្ខស្ស ភិក្ខុនោ
 អបរិហានាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ តយោ ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួររៀនរូបបុគ្គលខ្លួននោះ ដែលមាន
ព្យាយាមថោកទាប ហើយគួរនៅរួមដោយបណ្ឌិតទាំងឡាយ
ដែលជាអ្នកស្ងាត់ ជាអ្នកត្រាយចាកកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ជាអ្នកមានឈាន អ្នកប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ច ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[៧៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ នេះ
រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យដល់សេក្ខភិក្ខុ ។ ធម៌ ៣ តើ
ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេក្ខភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
មានការងារ^(១) ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងការងារ ប្រកបរឿយៗ នូវការងារ
ជាទីត្រេកអរ ១ ជាអ្នកមានតិរច្ឆានកថាជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថា
ប្រកបរឿយៗ នូវតិរច្ឆានកថាជាទីត្រេកអរ ១ ជាអ្នកមានការដេកលក់ជាទី
ត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ប្រកបរឿយ ។ នូវការដេកលក់ជាទី
ត្រេកអរ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ នេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីសាបសូន្យដល់សេក្ខភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ នេះ រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនសាបសូន្យដល់សេក្ខភិក្ខុ ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេច ។

១ សំដៅយកការវាស់ ដេរចើរ ស្លោកបាត្រជាដើម ។ អដ្ឋកថា ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស តតិយវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

ឥធិ ភិក្ខុវេ សេក្ខោ ភិក្ខុ ន កម្មារាមោ ហោតិ
 ន កម្មរតោ ន កម្មារាមតមនុយុត្តោ ន ភស្សារាមោ
 ហោតិ ន ភស្សរតោ ន ភស្សារាមតមនុយុត្តោ
 ន ជិទ្ធារាមោ ហោតិ ន ជិទ្ធារតោ ន ជិទ្ធារាមតម-
 នុយុត្តោ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ យតោ ធម្មា សេក្ខស្ស
 ភិក្ខុនោ អបរិហានាយ សំវត្តន្តីតិ ។ ឯតមត្តំ
 ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

កម្មារាមោ ភស្សរតោ	ជិទ្ធារាមោ ច ឧទ្ធតោ
អកញ្ចោ តាទិសោ ភិក្ខុ	ដុដ្ឋំ សម្មោធិមុត្តមំ ។
តស្មា ហិ អប្បកិច្ចស្ស ^(១)	អប្បមិទ្ធោ អនុទ្ធតោ
កញ្ចោ សោ តាទិសោ ភិក្ខុ	ដុដ្ឋំ សម្មោធិមុត្តមន្តិ ។
អយម្បិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

ទសម^(២) ។

តតិយវគ្គោ ។

១ ម. អនកិច្ចស្ស ។ ២ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត តតិយវគ្គ សូត្រ ទី ១០

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេក្ខភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានការងារ
 ជាទីត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុងការងារ មិនប្រកបរបៀយ ។ នូវការងារ
 ជាទីត្រេកអរ ១ ជាអ្នកមិនមានតិរច្ឆានកថាជាទីត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុង
 តិរច្ឆានកថា មិនប្រកបរបៀយ។នូវតិរច្ឆានកថា ជាទីត្រេកអរ ១ ជាអ្នកមិនមាន
 ការដេកលក់ជាទីត្រេកអរ មិនត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ មិនប្រកបរបៀយ។
 នូវការដេកលក់ជាទីត្រេកអរ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ៣ នេះឯង
 រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនសាបសូន្យដល់សេក្ខភិក្ខុ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

ភិក្ខុអ្នកមានការងារជាទីត្រេកអរផង ត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថាផង
 មានការដេកលក់ជាទីត្រេកអរផងមានចិត្តរវើរវាយប្រាកដដូច្នោះ
 មិនគួរដើម្បីបានសម្តោធិដ៏ប្រសើរឡើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ
 នោះ គួរជាអ្នកមានកិច្ចការតិច មានការដេកលក់តិច មានចិត្តមិន
 រវើរវាយប្រាកដដូច្នោះ ទើបគួរនឹងបានសម្តោធិដ៏ប្រសើរ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ តតិយវគ្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តិស្សុទ្ធានំ

ទ្វេ ទិដ្ឋី ទិស្សរណំ រូបំ

បុត្តោ អរុដ្ឋិកោន ច

សុខា ច ភិទ្ធពា ជាតុ

បរិហារោនេន តេ ទសាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ឧទ្ទាននៃតតិយវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីទិដ្ឋិ ២ លើក និស្សរណីយធាតុ ១ រូបជ្ឈាននិង
អរូបជ្ឈាន ១ បុត្ត ១ បុគ្គលប្រៀបដោយមេឃ មិនបង្កុវ
ភ្លៀង ១ សេចក្តីសុខ ១ ការបែកធ្លាយ ១ ធាតុ ១
សេចក្តីសាបសូន្យ ១ រួមទាំងអស់ ត្រូវជា ១០ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គោ

[៨០] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
 សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ អកុសលា វិតក្កោ ។
 កតមេ តយោ ។ អនវញ្ញត្តិប្បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ
 លាកសក្ការសិលោកប្បដិសំយុត្តោ វិតក្កោ បរាណុទ្ធ-
 យតាបដិសំយុត្តោ វិតក្កោ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 តយោ អកុសលា វិតក្កាតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា
 អរោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

អនវញ្ញត្តិសញ្ញត្តោ	លាកសក្ការការវោ
សហនន្ទិ អមច្ចេហិ	អារា សំយោជនក្ខយា ។
យោធា ^(១) បុត្តេ បសុំ ^(២) ហិត្វា	វិវាហេ ^(៣) សង្កហានិ ច
កញ្ចោ សោ តាទិសោ ភិក្ខុ	ដុដ្ឋំ សម្ពោធិមុត្តមន្តិ ។

បឋមំ^(៤) ។

[៨១] ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា សក្ការេន
 អភិក្ខតា បរិយាទិន្ទចិត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មា-
 ណា អចាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបដ្ឋា

១ ឱ. ម. យោ ច ។ ២ ម. បុត្តបសុំ ។ ៣ ម. វិវាហេ សំហានិ ច ។ អដ្ឋកថាយំបិ វិវាហេតិ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ

[៨០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលវិតក្កៈ
នេះមាន ៣ ។ អកុសលវិតក្កៈ ៣ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺវិតក្កៈដែលប្រកប
ដោយសេចក្តីប្រាថ្នា មិនឲ្យអ្នកដទៃមើលងាយខ្លួន ១ វិតក្កៈដែលប្រកប
ដោយលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរ ១ វិតក្កៈដែលប្រកបដោយសេចក្តី
អាណិតបុគ្គលដទៃ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលវិតក្កៈ មាន ៣
នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់
ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

បុគ្គលណាមួយ ប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នា មិនឲ្យអ្នកដទៃមើលងាយ
ខ្លួន ជាអ្នកធ្ងន់ក្នុងលាភ និងសក្ការៈ មានសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងពួក
អមាត្យ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ឆ្ងាយអំពីការអស់ទៅ នៃសំយោជនៈ ។
បុគ្គលណាមួយ ក្នុងលោកនេះ លះបង់បុត្តនិងភរិយាផង លះបង់
សត្វចិញ្ចឹមផង លះបង់សេចក្តីសង្រ្គោះ ក្នុងវិវាហៈផង ភិក្ខុប្រាកដ
ដូច្នោះនោះ គួរដើម្បីបាននូវសម្តោជិដ៏ឧត្តម ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៨១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកសត្វដែល
ត្រូវសក្ការៈ គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយ
រាងកាយ ស្លាប់ទៅ បានទៅកើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា អសក្ការេន អភិក្ខតា
 បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចា-
 យំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា ទិដ្ឋា មយា
 ភិក្ខុវេ សត្តា សក្ការេន ច អសក្ការេន ច តទុ-
 កយេន អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា ។
 តំ ខោ បនាហំ ភិក្ខុវេ នាញ្ញស្ស សមណស្ស វា
 ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា រោមិ^(១) ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ
 សត្តា សក្ការេន អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយ-
 ស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ
 ឧបបន្នា ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា អសក្ការេន
 អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា ទិដ្ឋា មយា
 ភិក្ខុវេ សត្តា សក្ការេន ច អសក្ការេន ច
 តទុកយេន អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតី វិនិចាតំ និរយំ ឧបបន្នា ។

១ ម. ឯក្កន្តេ អបិច ភិក្ខុវេ យទេវ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តមេវាហំ
 វេទាមីតិ បាហំ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកសត្វ ដែលអសក្ការៈគ្រប
សង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ
បានទៅកើតហើយ ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគត បានឃើញពួកសត្វ ដែលសក្ការៈនិងអសក្ការៈ ទាំងពីរយ៉ាងនោះ
គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយ រាងកាយស្លាប់ទៅ
បានទៅកើតហើយ ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ តថាគត មិនមែនឮសេចក្តីនោះ(អំពីសំណាក់) នៃសមណៈ
ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃ ហើយពោលទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បាន
ឃើញពួកសត្វ ដែលសក្ការៈគ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់
បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ បានទៅកើតហើយ ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត
នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកសត្វ ដែលអសក្ការៈ
គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ
បានទៅកើតហើយ ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ តថាគតបានឃើញពួកសត្វ ដែលសក្ការៈនិងអសក្ការៈ ទាំងពីរ
យ៉ាងនោះ គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ
ស្លាប់ទៅ បានទៅកើតហើយ ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

អបិច ភិក្ខុវេ យទេវេ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ
 សាមំ វិទិតំ តទេវាហំ វទាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ
 សត្តា សក្ការេន អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មណា អបាយំ ទុក្ខតី វិទិតាតំ និរយំ
 ឧបបន្នា ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា អសក្ការេន
 អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មណា
 អបាយំ ទុក្ខតី វិទិតាតំ និរយំ ឧបបន្នា ទិដ្ឋា មយា
 ភិក្ខុវេ សត្តា សក្ការេន ច អសក្ការេន ច តទុក្ខយេន
 អភិក្ខតា បរិយាទិន្នចិត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មណា
 អបាយំ ទុក្ខតី វិទិតាតំ និរយំ ឧបបន្នាតិ^(១) ។

យស្ស សក្ការិយមាណស្ស	អសក្ការេន ច្ចកយំ
សមាធិ ន វិកម្មតិ	អប្បមាទវិហារិនោ
តំ ឈាយិទំ សាតតិកំ	សុខុមទិដ្ឋិវិបស្សកំ
ឧទាទានក្ខយារាមំ	អាហុ សប្បរិសោ ឥតីតិ ។

ទុតិយំ^(២) ។

១ ម. អបិ ច ភិក្ខុវេ យទេវេ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ សាមំ វិទិតំ តទេវាហំ វទាមិ ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ សត្តា ។ ល ។ កាយស្ស ភេទា បរម្មណា អបាយំ ទុក្ខតី វិនិបាតំ និរយំ ឧបបន្នាតីតិ ឥមេ បាហំ ន ទិស្សន្តិ ។ ២ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែហេតុណា ដែលតថាគតដឹងខ្លួនឯង ឃើញ
 ខ្លួនឯង ជ្រាបច្បាស់ខ្លួនឯង ពិតមែន ទើបតថាគតពោលនូវហេតុនោះថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកសត្វ ដែលសក្ការៈគ្របសង្កត់
 ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ លុះដល់បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ បានទៅ
 កើត ក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 បានឃើញពួកសត្វ ដែលអសក្ការៈ គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ
 លុះដល់បែកធ្លាយ រាងកាយ ស្លាប់ទៅ បានទៅកើត ក្នុងអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បានឃើញពួកសត្វ
 ដែលសក្ការៈនិងអសក្ការៈ ទាំងពីរនោះ គ្របសង្កត់ហើយ រូបវិតចិត្តហើយ
 លុះដល់បែកធ្លាយ រាងកាយ ស្លាប់ទៅ បានទៅកើត ក្នុងអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

បុគ្គលណា ដែលគេធ្វើសក្ការៈនិងអសក្ការៈទាំងពីរយ៉ាង ជាអ្នក
 នៅដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ មានសមាធិមិនញាប់ញ័រ អ្នកប្រាជ្ញ
 តែងហៅ បុគ្គល អ្នកមានឈាន មានព្យាយាមជាប់មិនដាច់
 បានឃើញច្បាស់ ដោយទិដ្ឋិដ៏ល្អិត មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុង
 ការអស់ទៅនៃឧបាទាននោះ ថាជាសប្បុរស ។ សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៨២] តយោមេ ភិក្ខុវេ ទេវេសុ ទេវេសន្ទា
 និច្ឆរន្តិ សមយា សមយំ ឧបាទាយ ។ កតមេ
 តយោ ។ យស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ អរិយសារកោ
 កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ចា-
 ទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជ្ជាយ ចេតេតិ
 តស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ ទេវេសុ ទេវេសន្ទា និច្ឆរតិ
 ឯសោ អរិយសារកោ មារេន សទ្ធិ សង្កាមាយ
 ចេតេតីតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ បឋមោ ទេវេសុ
 ទេវេសន្ទា និច្ឆរតិ សមយា សមយំ ឧបាទាយ ។
 បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ យស្មី សមយេ អរិយសារកោ
 សត្តន្តំ ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ ការណនុយោក-
 មនុយុត្តោ វិហារតិ តស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ ទេវេសុ
 ទេវេសន្ទា និច្ឆរតិ ឯសោ អរិយសារកោ មារេន
 សទ្ធិ សង្កាមេតីតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ ទុតិយោ ទេវេសុ
 ទេវេសន្ទា និច្ឆរតិ សមយា សមយំ ឧបាទាយ ។
 បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ យស្មី សមយេ អរិយសារកោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេងទេវតា^(១) ពា យ៉ាងនេះ តែងលាន់ឮ ក្នុងទេវលោក^(២) ព្រោះអាស្រ័យសម័យនោះ ។ ។ សំឡេង ពា យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក គិតដើម្បីការសក់ ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈទាំងឡាយ ហើយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះ សំឡេងទេវតា ក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើងថា អរិយសាវ័ក នុ៎ះ គិតដើម្បីច្បាំងនឹងកិលេសមារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជា សំឡេងទេវតា ទី ១ ក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើង ព្រោះ អាស្រ័យសម័យនោះ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សម័យណា អរិយសាវ័ក ប្រកបរឿយៗនូវព្យាយាម ដើម្បីចម្រើននូវពោធិបក្ខិយធម៌ ៧ ពួក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះ សំឡេងទេវតាក្នុងទេវលោក ទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើងថា អរិយសាវ័កនុ៎ះ កំពុងច្បាំងនឹង កិលេសមារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសំឡេងទេវតាទី ២ ក្នុង ទេវលោកទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើង ព្រោះអាស្រ័យសម័យនោះ ។ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សម័យណា អរិយសាវ័ក

១ សំឡេងស្រែកហៅដោយសេចក្តីត្រេកអរនៃពួកទេវតា ។ ២ ក្នុងឧបបត្តិទេព ទាំងពួង រៀបលែងតែអរិយសាវ័កនិងអសញ្ញិទេវតា ។ អដ្ឋកថា ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ តស្មី ភិក្ខុវេ សមយេ ទេវេសុ ទេវេសទ្វា
 ទិច្ឆរតិ ឯសោ អរិយសារកោ វិទិតសង្កាមោ តមេវ
 សង្កាមសីសំ អភិវិទិយ អជ្ឈាវសតីតិ ។ អយំ
 ភិក្ខុវេ តតិយោ ទេវេសុ ទេវេសទ្វា ទិច្ឆរតិ
 សមយា សមយំ ឧទាទាយ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 តយោ ទេវេសុ ទេវេសទ្វា ទិច្ឆរតិ សមយា សមយំ
 ឧទាទាយាតិ ។

ទិស្វា វិទិតសង្កាមំ	សម្មាសម្ពុទ្ធសារកំ
ទេវតាបិ នមស្សន្តិ	មហាន្តំ វីតសារទំ
នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ	យោ តំ ទុដ្ឋយមជ្ឈភ្ន
ជេត្វាន មច្ចុនោ សេនំ	វិមោក្ខេន អនារំ
ឥតិហោតំ នមស្សន្តិ	ទេវតា បត្តមានសំ
តញ្ញា តស្ស ន បស្សន្តិ	យេន មច្ចុវសំ វជេតិ ។

តតិយំ^(១) ។

១ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៣

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមាន
 អាសវៈព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សម័យនោះសំឡេងទេវតាក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើងថា
 អរិយសាវ័កនុ៎ះ ឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ឈ្នះរាប គ្របសង្កត់នូវកំពូលនៃ
 សង្គ្រាមនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាសំឡេងទេវតាទី ៣ ក្នុង
 ទេវលោកទាំងឡាយ តែងលាន់ឮឡើង ព្រោះអាស្រ័យសម័យនោះ ។ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សំឡេងនៃទេវតាក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ មាន ៣
 យ៉ាងនេះឯង តែងលាន់ឮឡើង ព្រោះអាស្រ័យសម័យនោះ ។ ។

ពួកទេវតា បានឃើញសាវ័កនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដែលឈ្នះសង្គ្រាម
 ហើយ លោកមានគុណដ៏ធំ ប្រាសចាកសេចក្តីកោតញញើត ទើប
 នមស្តារថា បពិត្របុរសអាជានេយ្យ អ្នកណា បានបង្រៀមសង្គ្រាម
 ដែលគេឈ្នះបានដោយកម្រ បានឈ្នះសេនានៃមច្ចុ ដែលបុគ្គលដទៃ
 មិនអាចឃាត់ខ្លាំងបាន ដោយវិមោក្ខ ខ្ញុំសូមនមស្តារអ្នកនោះ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ពួកទេវតា តែងនមស្តារនូវសាវ័កនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 នុ៎ះដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាសម្រេចហើយ សាវ័កនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 គប្បីដល់នូវអំណាចនៃមច្ចុទៀតដោយហេតុណា ពួកទេវតាមិនឃើញ
 ហេតុនោះរបស់សាវ័កនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឡើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៨៣] យទា ភិក្ខុវេ ទេវោ ទេវកាយា
 ចវនធម្មោ ហោតិ បញ្ចស្ស បុព្វនិមិត្តានិ ចាតុភវន្តិ
 មាលា មិលាយន្តិ វត្តានិ កិលិស្សន្តិ កក្ខេហិ
 សេនា មុច្ឆន្តិ កាយេ^(១) ទុព្វណ្ណិយំ ឱក្កមតិ សកេ
 ទេវោ ទេវាសនេ នាភិវមតីតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ
 ទេវា ចវនធម្មោ អយំ ទេវបុត្តោតិ ឥតិ វិទិត្វា
 តីហិ វាចាហិ អនុមោទន្តិ ឥតោ កោ សុភតី កច្ច
 សុភតី កច្ចា សុលទ្ធលាភំ លភ សុលទ្ធលាភំ
 លភិត្វា សុប្បតិដ្ឋិតោ ភវាហីតិ ។

[៨៤] ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯត-
 ទរោច កិណ្ណុ ខោ ភន្តេ ទេវានំ សុភតិកមនសដ្ឋានំ
 កិញ្ច ភន្តេ ទេវានំ សុលទ្ធលាភសដ្ឋានំ កី បន
 ភន្តេ ទេវានំ សុប្បតិដ្ឋិតសដ្ឋានន្តិ ។ មនុស្សត្ថំ ខោ
 ភិក្ខុវេ^(២) ទេវានំ សុភតិកមនសដ្ឋានំ យំ មនុស្សភូតោ
 សមាដោ តថាកតប្បវេទិតេ ធម្មវិទយេ សទ្ធិំ បដិល-
 ភតិ ឥនំ ខោ ភិក្ខុវេ ទេវានំ សុលទ្ធលាភសដ្ឋានំ

១ ម. កាយេន ។ ២ ម. ភិក្ខុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាមានការច្យុតជាធម្មតា ចាកពួក
 ទេវតា ក្នុងកាលណា បុព្វនិមិត្ត ៥ យ៉ាងតែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ទេវតា
 នោះ (ក្នុងកាលនោះ) គឺកម្រងផ្កាទាំងឡាយ ស្វិតស្រពោន ១ សំពត់ទាំង
 ឡាយសៅហ្មង ១ ញើសទាំងឡាយ តែងហូរចេញអំពីភ្លើង ១ សម្បុរ
 មិនល្អតាំងឡើងក្នុងកាយ ១ ទេវតាមិនត្រេកអរក្នុងទេវាសនៈរបស់ខ្លួន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ តែងដឹងនូវបុព្វនិមិត្តនោះថា
 ទេវបុគ្គលនេះ មានការច្យុតជាធម្មតា ហើយក៏អនុមោទនាដោយវាចា ៣
 បទថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន សូមអ្នកច្យុតអំពីទេវលោកនេះ ទៅកាន់សុគតិចុះ
 លុះអ្នកទៅកាន់សុគតិហើយ សូមឲ្យមានលាភ ដែលបានដោយងាយចុះ
 លុះមានលាភដែលបានដោយងាយហើយ សូមតាំងនៅដោយប្រពៃចុះ ។

[៨៤] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះអ្វី
 ហៅថា ដំណើរទៅកាន់សុគតិរបស់ទេវតាទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន អ្វីហៅថាលាភដែលបានដោយងាយរបស់ទេវតាទាំងឡាយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហៅថា ការតាំងនៅដោយប្រពៃនៃទេវតាទាំងឡាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃមនុស្ស (នេះ) ឯង ដែលហៅថា ដំណើរ
 ទៅកាន់សុគតិ របស់ទេវតាទាំងឡាយ លុះបានកើតជាមនុស្សហើយ
 បានចំពោះនូវសទ្ធា ក្នុងធម្មវិន័យណា ដែលតថាគត សម្តែងហើយ

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

សា ខោ បនស្ស សទ្ធា និវិជ្ជា ហោតិ មូលជាតា
បតិដ្ឋិតា ទទ្ធកា អសំហារិយា សមណោ ន ព្រា-
ហ្មណោ ន ទេវេន ន មារេន ន ព្រហ្មណា ន
កេនចិ ន លោកស្មី^(១) ឥទំ ខោ ភិក្ខុវេ ទេវានំ
សុប្បតិដ្ឋិតសទ្ធាតន្តិ ។

យទា ទេវោ ទេវកាយា	ចរតិ អាយុសដ្ឋយា
តយោ សទ្ធា និច្ឆរន្តិ	ទេវានំ អនុមោទតំ ^(២)
ឥតោ កោ សុកតី កច្ច	មនុស្សានំ សហព្យតំ
មនុស្សភូតោ សទ្ធម្មេ	លភ សទ្ធិ អនុត្តរំ
សា តេ សទ្ធា និវិជ្ជស្ស	មូលជាតា បតិដ្ឋិតា
យារដីរំ អសំហារ	សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ ។
កាយទុច្ឆរិតំ ហិត្វា	វចីទុច្ឆរិតានិ ច
មនោទុច្ឆរិតំ ហិត្វា	យញ្ញញ្ញំ ទោសសញ្ញិតំ
កាយេន កុសលំ កត្វា	វចាយ កុសលំ ពហុំ
មនសា កុសលំ កត្វា	អប្បមាលំ និរុបដី ។

១ ម. លោកស្មីន្តិ ។ ២ ម. អនុមោទយំ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៤

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននូវសទ្ធានេះឯង ហៅថា លោកដែលបាន
 ដោយងាយរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ឯសទ្ធារបស់គេនោះ ជាសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន
 កើតជាប្រសគល់តាំងនៅមាំមួន ដែលបុគ្គលណាមួយ ទោះជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ ឬទេវតា ឬមារ ឬព្រហ្ម ក្នុងលោក មិនអាចនឹងនាំយក
 ទៅបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការតាំងនៅមាំ នៃសទ្ធានេះឯង ហៅថា
 ការតាំងនៅដោយប្រពៃ របស់ទេវតាទាំងឡាយ ។

ទេវតាច្យុតចាកពួកទេវតា ព្រោះអស់ទៅនៃអាយុ ក្នុងកាលណា
 សំឡេង ៣ យ៉ាង របស់ពួកទេវតា កាលអនុមោទនា តែងលាន់
 ឮឡើង (ក្នុងកាលនោះ) ថា ម្នាលអ្នកដ៏ចម្រើន សូមអ្នកច្យុតអំពី
 ទេវលោកនេះ ទៅកាន់សុគតិ ជាមួយនឹងពួកមនុស្សចុះ លុះអ្នក
 បានកើតជាមនុស្សហើយ សូមឲ្យបាននូវសទ្ធាដ៏ប្រសើរ ក្នុង
 ព្រះសទ្ធម្មចុះ ក៏សទ្ធារបស់អ្នកនោះ ជាសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន ដែលបាន
 ជាប្រសគល់ តាំងនៅមាំមួន ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលតថាគតសម្តែង
 ហើយដោយប្រពៃ ដែលបុគ្គលណាមួយ មិនអាចនាំយកទៅ
 បាន ដរាបអស់ជីវិត ។ អ្នកត្រូវលះកាយទុច្ចរិតផង លះវចីទុច្ចរិត
 ផង លះមនោទុច្ចរិតផង លះអំពើដទៃ ដែលប្រកបដោយទោស
 ផង ធ្វើកុសលដោយកាយ ធ្វើកុសលដោយវាចា ធ្វើកុសលដោយ
 ចិត្តឲ្យច្រើន ប្រមាណមិនបាន បរិសុទ្ធ មិនមានគ្រឿងសៅហ្មង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តតោ ឱបទិកំ បុញ្ញំ	កត្វា ទានេន តំ ពហំ
អញ្ញេបិ មច្ចេ សទ្ធម្មេ	ព្រហ្មចរិយេ និវេសយេ ^(១)
ឥមាយ អនុកម្មាយ	ទេវា ទេវំ យទា វិទូ
ចរន្តំ អនុមោទន្តិ	ឯហិ ទេវ បុនប្បនន្តិ ។

ចតុត្ថំ^(២) ។

[៨៥] តយោមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា លោកេ
 ឧប្បជ្ជមាណា ឧប្បជ្ជន្តិ ពហុជនហិតាយ ពហុជន-
 សុខាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ កតមេ តយោ ។
 ឥធិ ភិក្ខុវេ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បន្នោ សុគតោ លោកេ-
 វិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្តា ទេវមនុស្សានំ
 ពុទ្ធា ភក្កវា សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ
 មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ញនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេតិ អយំ ភិក្ខុវេ បឋមោ បុគ្គលោ

១ ឱ. និវេសយេ ។ ២ ឱ. ម. ចតុត្ថន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

លំដាប់នោះ អ្នកប្រាជ្ញត្រូវធ្វើបុណ្យ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
នោះ ឲ្យច្រើនដោយទាន ហើយញ៉ាំងពួកសត្វដទៃ ឲ្យតាំងនៅក្នុង
ព្រះសទ្ធម្ម ដែលជាព្រហ្មចរិយៈ ទេវតាទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវ
ទេវតាកាលច្យុត ក្នុងកាលណា ក៏អនុមោទនា (ក្នុងកាលនោះ) ដោយ
សេចក្តីអនុគ្រោះនេះថា ម្ចាស់ទេវតាចូរអ្នកមកឲ្យរឿយៗ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៨៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៣ ពួកនេះ កាលកើតឡើង
ក្នុងលោក តែងកើតឡើង ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីចម្រើន
សុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីចម្រើន
ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។
បុគ្គល ៣ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជា
អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិងចរណៈ មានដំណើរល្អ
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ជានាយ
សារថីទូន្មាននូវបុរស ជាសាស្ត្រានៃទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់
ដឹងនូវចតុរារិយសច្ចធម៌ ទ្រង់ខ្ជាក់ចោលនូវត្រៃភព ព្រះអង្គបានត្រាស់
ឡើងក្នុងលោកនេះ ទ្រង់សម្តែងធម៌ មានលម្អបទដើម លម្អបទកណ្តាល
លម្អបទចុង ប្រកបដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ទ្រង់ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌
ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាបុគ្គលទី ១

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

លោកេ ឧប្បជ្ជមាណោ ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ តស្សេវ
 សត្តនោ សាវកោ អរហំ ហោតិ ខីណាសវោ រុសិ-
 តវា កតករណីយោ ឱហិតភាវោ អនុប្បត្តសទត្តោ
 បរិក្ខិណាភវសំយោជនោ សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ សោ
 ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិ-
 យោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធ�ំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ អយម្យិ ភិក្ខុវេ
 ទុតិយោ បុត្តលោ លោកេ ឧប្បជ្ជមាណោ ឧប្បជ្ជតិ
 ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ
 អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។ បុន
 ចបរំ ភិក្ខុវេ តស្សេវ សត្តនោ សាវកោ សេក្ខោ
 ហោតិ ចាដិបទោ ពហុស្សុតោ សីលវត្ថុបបន្នោ
 សោមិ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេក-
 ល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធ�ំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៥

កាលកើតឡើងក្នុងលោក តែងកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បី
 សេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា
 នោះ ជាអរហន្តខ្លីណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តរួចហើយ មាន
 សោឡសកិច្ច ធ្វើស្រេចហើយ មានភារៈ គឺខន្ធ ៥ ដាក់ចុះហើយ មាន
 ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានកិលេសជាគ្រឿងប្រកបសត្វទុក
 ក្នុងភពអស់រលីងហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ
 សាវ័កនោះ តែងសម្តែងធម៌ មានលម្អបទដើម មានលម្អបទកណ្តាល
 មានលម្អបទចុង ប្រកបដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌
 បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបុគ្គលទី ២ កាលកើត
 ឡើងក្នុងលោកតែងកើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 សុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះជាសេក្ខបុគ្គល
 កំពុងប្រតិបត្តិ ជាពហុស្សត បរិបូណ៌ដោយសីលនិងវត្ថុ សាវ័កនោះតែង
 សម្តែងធម៌ មានលម្អបទដើម មានលម្អបទកណ្តាល មានលម្អបទចុង ប្រកប
 ដោយអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយម្យិ ភិក្ខុវេ តតិយោ បុគ្គលោ លោកេ ឧប្បជ្ជ-
 មាណោ ឧប្បជ្ជតិ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ
 លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ
 ទេវមនុស្សានំ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ បុគ្គលា
 លោកេ ឧប្បជ្ជមាណោ ឧប្បជ្ជន្តិ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

សត្តា ហិ លោកេ បឋមោ មហេសី
 តស្សន្ធយោ សារកោ ការិតតោ
 អថាបរោ ចាដិបទោមិ សេក្ខោ
 ពហុស្សុតោ សីលវត្ថុបបន្នោ
 ឯតេ តយោ ទេវមនុស្សសេដ្ឋា
 បកង្ករ^(១) ធម្មមុទីរិយន្តា^(២)
 អចាបុរន្តិ^(៣) អមតស្ស ទ្វារំ
 យោតា បមោចន្តិ^(៤) ពហុជនំ តេ ។

១ ម. បកង្កា ។ ២ ឱ. ម. ធម្មមុទីរិយន្តា ។ ៣. ឱ. អបារុណន្តិ ។ ម. អបារុណន្តិ ។
 ៤ ឱ. បមោចន្តិ ។ ម. បមុជ្ជន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបុគ្គលទី ៣ កាលកើតឡើង ក្នុងលោក
 ក៏កើតឡើង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
 ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គល ៣ ពួកនេះឯង កាលកើតឡើង ក្នុងលោក តែងកើតឡើង ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ
 ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ
 ដល់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គស្វែងរកគុណដ៏ធំ ជាបុគ្គលទី ១ ក្នុងលោក
 សាវ័កអ្នកប្រព្រឹត្តតាមព្រះសាស្តានោះ មានខ្លួនអប់រំហើយ (ជា
 បុគ្គលទី ២) មួយទៀត សាវ័កដទៃជាសេក្ខបុគ្គល កំពុងប្រតិបត្តិ
 ជាពហុស្សូត បរិបូណ៌ដោយសីលនិងវត្ត (ជាបុគ្គលទី ៣) ។ បុគ្គល
 ៣ ពួកនេះប្រសើរជាងទេវតានិងមនុស្ស លោកជាអ្នកធ្វើពន្លឺគឺធម៌
 សម្តែងឡើងនូវធម៌គឺចតុរារិយសច្ច បានបើកទ្វារនៃព្រះអមតនិព្វាន
 លោកទាំងនោះ តែងញ៉ាំងជនច្រើននាក់ឲ្យរួចចាកយោគៈបាន ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស ឆដ្ឋសុត្តំ

យេ សត្តវាហោន អនុត្តវេន

សុទេសិតំ មគ្គមនុក្ខមន្តិ^(១)

ឥនេវ ទុក្ខស្ស ករោន្តិ អន្តំ

យេ អប្បមត្តា សុភតស្ស សាសនេតិ ។

បញ្ចម៍^(២) ។

[៨៦] អសុកានុបស្សី ភិក្ខុវេ កាយស្មី វិហារថ
អាណាចានស្សតិ ច វោ អជ្ឈត្តំ បរិមុខំ សុប្បតិដ្ឋិតា
ហោតុ^(៣) សព្វសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សិដោ វិហារថ ។
អសុកានុបស្សីនំ ភិក្ខុវេ កាយស្មី វិហារតំ យោ
សុកាយ ធាតុយា វាកានុស្សយោ សោ បហីយតិ ។
អាណាចានស្សតិយា អជ្ឈត្តំ បរិមុខំ សុប្បតិដ្ឋិតាយ
យេ ពាហិវា វិតក្កាសយា វិហាតបក្ខិកា តេ ន
ហោន្តិ ។ សព្វសង្ខារេសុ អនិច្ចានុបស្សីនំ វិហារតំ
យា អវិជ្ជា សា បហីយតិ យា វិជ្ជា សា ឧប្បជ្ជតីតិ ។

១ ម. មគ្គមនុក្ខមន្តិ ។ ២ ឱ. ម បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ម. ហោតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៦

ពួកជនណា ឈានឡើងកាន់អរិយមគ្គ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូចជានាយឈ្មួញដ៏ប្រសើរដោយសីលាទិគុណ ទ្រង់សម្តែងហើយ
 ដោយប្រពៃ ពួកជនណា មិនប្រមាទក្នុងសាសនារបស់ព្រះសុគត
 ពួកជននោះៗ តែងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ក្នុងអត្តភាពនេះបាន ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរពិចារណាលើញ
 រឿយ ។ នូវអាការមិនស្អាតក្នុងកាយ ឯអាណាបានស្សតិកម្មដ្ឋាន ក៏អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរតាំងឡើងប្រាកដ ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅកាន់អារម្មណ៍ខាងក្នុង
 អ្នកទាំងឡាយចូរពិចារណាលើញរឿយៗ ក្នុងសង្ខារទាំងពួងថាមិនទៀង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាលើញរឿយ ។
 នូវអាការមិនស្អាតក្នុងកាយហើយ រាគានុស្ស័យណា គួរដល់កិរិយាកើត
 ឡើងក្នុងសុភធាតុ (កាន់យកនូវអារម្មណ៍ថាស្អាត) រាគានុស្ស័យនោះអ្នក
 ទាំងឡាយ រមែងលះបង់បាន ។ កាលអាណាបានស្សតិកម្មដ្ឋាន តាំងឡើង
 ប្រាកដ មានមុខឆ្ពោះទៅកាន់ អារម្មណ៍ខាងក្នុងហើយ អាសយវិតក្កៈទាំង-
 ឡាយណាជាខាងក្រៅ ដែលជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ អាសយ-
 វិតក្កៈទាំងនោះ មិនមានតទៅទៀតឡើយ ។ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ
 ពិចារណាលើញរឿយ ។ ក្នុងសង្ខារទាំងពួងថា មិនទៀងហើយ អរិដ្ឋា
 អ្នកទាំងឡាយ ក៏រមែងលះបង់បាន វិជ្ជាសោត ក៏រមែងកើតឡើង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អសុកានុបស្សី កាយស្មី	អាណាថានេ បដិស្សតោ
សព្វសង្ខារសមមំ	បស្សំ អាតាបិ សព្វទា ។
ស វេ សម្មទ្ធសោ ភិក្ខុ	យតោ តត្ថ វិមុច្ចតិ
អភិញ្ញា វោសិតោ សន្តោ	ស វេ យោកាតិកោ មុជិតិ ។

ឆដ្ឋំ^(១) ។

[៨៧] ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នស្ស ភិក្ខុនោ អយមនុ-
 ធម្មោ ហោតិ វេយ្យាករណាយ ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ
 យន្តិ ភាសមាណោ ធម្មញ្ញោ ភាសតិ នោ អធម្មំ
 វិតក្កយមាណោ បន^(២) ធម្មវិតក្កញ្ញោ វិតក្កេតិ នោ
 អធម្មវិតក្កំ តទុកយំ អភិនិវេដ្ឋត្វា ឧបេក្ខកោ វិហារតិ
 សតោ សម្បជានោតិ ។

ធម្មារាមោ ធម្មរតោ	ធម្មំ អនុវិចិណ្ណយំ
ធម្មំ អនុស្សវំ ភិក្ខុ	សទ្ធម្មា ន បរិហាយតិ ។
ចរំ វា យទិ វា តិដ្ឋំ	និសិន្នោ ឧទ វា សយំ
អជ្ឈត្តំ សមយំ ចិត្តំ	សន្តិមេវាជិតច្ចតិតិ ។

សត្តមំ^(៣) ។

១ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. វា ។ ៣ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ភិក្ខុជាអ្នកពិចារណាឃើញរឿយ ។ ក្នុងកាយថាមិនស្អាត មានសតិសម្បជញ្ញា
 ខ្ជាប់ក្នុងអាណាបានស្សតិកម្មដ្ឋាន ពិចារណាឃើញព្រះនិព្វានជាទីរម្ងាប់
 សង្ខារទាំងពួងហើយ ជាអ្នកមានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកម្តៅកិលេស
 សព្វ ។ កាល ។ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថា ឃើញដោយប្រពៃ ជាអ្នក
 សង្រួម រមែងចុះចិត្តស៊ប់ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់សង្ខារទាំងពួងនោះ
 ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តរួចហើយ ជាអ្នកស្ងប់
 ព្រោះដឹងច្បាស់ ឈ្មោះថា អ្នកប្រាជ្ញប្រព្រឹត្តកន្លងយោគៈ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[៨៧] កាលបុគ្គលនិយាយថា ភិក្ខុអ្នកប្រតិបត្តិនូវធម៌សមគួរ ដល់ធម៌
 ដោយសភាពដ៏សមគួរណា សភាពដ៏សមគួរនេះ ជារបស់ភិក្ខុអ្នកប្រតិ-
 បត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ដោយសេចក្តីអធិប្បាយ ដូច្នោះឈ្មោះថា និយាយ
 ធម៌មែនពិត មិនឈ្មោះថា និយាយអធម៌ ឬឈ្មោះថា ត្រិះរិះធម៌មែនពិត
 មិនឈ្មោះថា ត្រិះរិះអធម៌ឡើយ លុះរៀនទាំងពីរនោះចេញ ទើបជាអ្នក
 ព្រងើយ មានសតិសម្បជញ្ញា ។

ភិក្ខុមានធម៌ជាទីត្រេកអរ ត្រេកអរក្នុងធម៌ ត្រិះរិះរឿយ ។
 នូវធម៌ រព្យករឿយ ។ នូវធម៌ រមែងមិនសាបសូន្យចាកព្រះ
 សទ្ធម្មឡើយ ។ (ភិក្ខុនោះ) ទោះបីដើរ ឬឈរ ឬអង្គុយឬដេក
 ក៏រម្ងាប់ចិត្ត (របស់ខ្លួន) ក្នុងកម្មដ្ឋានខាងក្នុង រមែងបានដល់
 ព្រះនិព្វានជាទីស្ងប់រម្ងាប់ ពុំខានឡើយ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

[៨៨] តយោមេ ភិក្ខុវេ អកុសលវិតក្កា អន្ធករ-
 ណា អចក្កុករណា អញ្ញាណាករណា បញ្ញាណិហេតិកា
 វិយាតបក្ខិកា អនិព្វានសំវត្តនិកា ។ កតមេ
 តយោ ។ កាមវិតក្កា ភិក្ខុវេ អន្ធករណោ
 អចក្កុករណោ អញ្ញាណាករណោ បញ្ញាណិហេតិកោ
 វិយាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ ។ ព្យាមាទ-
 វិតក្កោ ភិក្ខុវេ អន្ធករណោ អចក្កុករណោ
 អញ្ញាណាករណោ បញ្ញាណិហេតិកោ វិយាតបក្ខិកោ
 អនិព្វានសំវត្តនិកោ ។ វិហឹសាវិតក្កោ ភិក្ខុវេ
 អន្ធករណោ អចក្កុករណោ អញ្ញាណាករណោ
 បញ្ញាណិហេតិកោ វិយាតបក្ខិកោ អនិព្វានសំវត្តនិកោ ។
 ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អកុសលា វិតក្កា^(១)
 អន្ធករណា អចក្កុករណា អញ្ញាណាករណា បញ្ញា-
 និហេតិកា វិយាតបក្ខិកា អនិព្វានសំវត្តនិកា ។

១ ឱ. ម. អកុសលវិតក្កា ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៨

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលវិតក្កៈ ៣ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើមិនឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើមិនឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជា ចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ ។

អកុសលវិតក្កៈ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺកាមវិតក្កៈ (សេចក្តី ត្រិះរិះប្រកបដោយកាម) ធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើមិនឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើមិនឲ្យ មានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិន ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្យាបាទវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយព្យាបាទ) ធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើមិនឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើមិនឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀត ចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិហឹសាវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការបៀតបៀន) ធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើមិនឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើមិនឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំណែក នៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលវិតក្កៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង ធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើមិនឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើមិនឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យរលត់ ជាចំ ណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៨៩] តយោមេ ភិក្ខុវេ កុសលា វិតក្កា
 អនន្ទករណា ចក្កុករណា ញាណាករណា បញ្ញាវុទ្ធិ-
 កា អរិយាតបក្ខិកា និព្វានសំវត្តនិកា ។ កតមេ
 តយោ ។ នេក្ខម្មវិតក្កា ភិក្ខុវេ អនន្ទករណោ
 ចក្កុករណោ ញាណាករណោ បញ្ញាវុទ្ធិកោ អរិយា-
 តបក្ខិកោ និព្វានសំវត្តនិកោ ។ អព្យាចាទវិតក្កា
 ភិក្ខុវេ អនន្ទករណោ ចក្កុករណោ ញាណាករណោ
 បញ្ញាវុទ្ធិកោ អរិយាតបក្ខិកោ និព្វានសំវត្តនិកោ ។
 អរិហិសាវិតក្កា ភិក្ខុវេ អនន្ទករណោ ចក្កុករណោ
 ញាណាករណោ បញ្ញាវុទ្ធិកោ អរិយាតបក្ខិកោ និព្វា-
 នសំវត្តនិកោ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ កុសលា
 វិតក្កា អនន្ទករណោ ចក្កុករណោ ញាណាករណោ
 បញ្ញាវុទ្ធិកា អរិយាតបក្ខិកា និព្វានសំវត្តនិកាតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៨៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុសលវិតក្កៈ ៣ យ៉ាងនេះ មិនធ្វើឲ្យ
 ងងឹត ធ្វើឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន មិនមែន
 ជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។
 កុសលវិតក្កៈ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺ នេក្ខម្មវិតក្កៈ
 (សេចក្តីត្រិះរិះប្រកបដោយការចេញចាកកាម) មិនធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យ
 មានបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន មិនមែនជា
 ចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អព្យាបាទវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះមិនប្រកបដោយ
 ព្យាបាទ) មិនធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យមានបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យមានញាណ
 ធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន មិនមែនជាចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិហឹសាវិតក្កៈ
 (សេចក្តីត្រិះរិះមិនប្រកបដោយការបៀតបៀន) មិនធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យមាន
 បញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន មិនមែនជាចំណែក
 នៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កុសលវិតក្កៈ ៣ យ៉ាងនេះឯង មិនធ្វើឲ្យងងឹត ធ្វើឲ្យ
 មានបញ្ញាចក្ក ធ្វើឲ្យមានញាណ ធ្វើបញ្ញាឲ្យចម្រើន មិនមែនជា
 ចំណែកនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស នវមសុត្តំ

តយោ វិតក្កេ កុសលេ វិតក្កយេ

តយោ បន អកុសលេ និរាគរេ

ស វេ វិតក្កានិ វិចារិកានិ

សមេតិ វុដ្ឋីវ វជំ សម្មហតំ

ស វេ វិតក្កុបសមេន ចេតសា

ឥយេវ សោ សន្តិបទំ សមជ្ជកាតិ ។

អដ្ឋម៍^(១) ។

[៩០] តយោមេ ភិក្ខុវេ អន្តរា មលា អន្តរា អមិត្តា
អន្តរា សបត្តា អន្តរា វេណា អន្តរា បច្ចត្តិកា ។
កតមេ តយោ ។ លោកោ ភិក្ខុវេ អន្តរា មលោ
អន្តរា អមិត្តោ អន្តរា សបត្តោ អន្តរា វេណោ អន្តរា
បច្ចត្តិកោ ។ ទោសោ ភិក្ខុវេ អន្តរា មលោ អន្តរា
អមិត្តោ អន្តរា សបត្តោ អន្តរា វេណោ អន្តរា បច្ចត្តិ-
កោ ។ មោហោ ភិក្ខុវេ អន្តរា មលោ អន្តរា អមិត្តោ
អន្តរា សបត្តោ អន្តរា វេណោ អន្តរា បច្ចត្តិកោ ។
ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ អន្តរា មលា អន្តរា អមិត្តា
អន្តរា សបត្តា អន្តរា វេណា អន្តរា បច្ចត្តិកាតិ ។

១ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ៩

បុគ្គលគប្បីត្រិះរិះនូវកុសលវិតក្កៈទាំង ៣ ម្យ៉ាងទៀត គប្បី
លះបង់នូវអកុសលវិតក្កៈទាំង ៣ ចេញ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា
រម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈបាន ដូចទឹកភ្លៀង កាលរម្ងាប់ធ្នូលី
ដែលតាំងឡើងដូច្នោះដែរ បុគ្គលនោះមានចិត្តជាគ្រឿងរម្ងាប់
វិតក្កៈ ឈ្មោះថា បានដល់ដោយប្រពៃនូវសន្តិបទគឺព្រះនិព្វាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ សូត្រ ទី ៨ ។

[៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ជាមន្ទិលខាងក្នុង មិនមែនជាមិត្ត
ខាងក្នុង ជាខ្មាំងខាងក្នុង ជាអ្នកសម្លាប់ខាងក្នុង ជាសឹកសត្រូវខាងក្នុង
នេះមាន ៣ យ៉ាង ។ ធម៌ ៣ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លោភៈ ជាមន្ទិលខាងក្នុង មិនមែនជាមិត្តខាងក្នុង ជាខ្មាំងខាងក្នុង ជា
អ្នកសម្លាប់ខាងក្នុង ជាសឹកសត្រូវខាងក្នុង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទោសៈ ជាមន្ទិលខាងក្នុង មិនមែនជាមិត្តខាងក្នុង ជាខ្មាំងខាងក្នុង ជា
អ្នកសម្លាប់ខាងក្នុង ជាសឹកសត្រូវខាងក្នុង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មោហៈ ជាមន្ទិលខាងក្នុង មិនមែនជាមិត្តខាងក្នុង ជាខ្មាំងខាងក្នុង ជា
អ្នកសម្លាប់ខាងក្នុង ជាសឹកសត្រូវខាងក្នុង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌ជាមន្ទិលខាងក្នុង មិនមែនជាមិត្តខាងក្នុង ជាអ្នកសម្លាប់ខាងក្នុង ជា
សឹកសត្រូវខាងក្នុង មាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អនត្ថជននោ លោកោ	លោកោ ចិត្តប្បកោបនោ
ភយមន្តរតោ ជាតំ	តំ ជនោ ជារពុជ្ឈតិ ។
លុទ្ធា អត្ថំ ន ជានាតិ	លុទ្ធា ធម្មំ ន បស្សតិ
អន្ធតមំ តទា ហោតិ	យំ លោកោ សហាតេ នរំ ។
យោ ច លោកំ បហាជ្ជាន	លោកនេយ្យេ ន លុព្ពតិ
លោកោ បហិយ្យតេ តម្ហា ^(១)	ឧទពិទ្ធុវ ចោក្ខរា ។
អនត្ថជននោ នោសោ	នោសោ ចិត្តប្បកោបនោ
ភយមន្តរតោ ជាតំ	តំ ជនោ ជារពុជ្ឈតិ ។
នុដ្ឋោ អត្ថំ ន ជានាតិ	នុដ្ឋោ ធម្មំ ន បស្សតិ
អន្ធតមំ តទា ហោតិ	យំ នោសោ សហាតេ នរំ ។
យោ ច នោសំ បហាជ្ជាន	នោសនេយ្យេ ន នុស្សតិ
នោសោ បហិយ្យតេ តម្ហា	តាលបក្កំវ ពន្ធនា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

លោកៈ ជាធម៌ញ៉ាំងសេចក្តីវិនាសឲ្យកើត លោកៈជាធម៌ញ៉ាំង
 ចិត្តឲ្យកម្រើក ភ័យកើតហើយក្នុងចិត្ត ជនមិនដឹងនូវភ័យ
 នោះឡើយ ។ បុគ្គលអ្នកលោក រមែងមិនស្គាល់ប្រយោជន៍
 បុគ្គលអ្នកលោក រមែងមិនឃើញធម៌ សេចក្តីលោកគ្របសង្កត់
 នរជន ក្នុងកាលណា សេចក្តីងងឹតដ៏មានកម្លាំង ក៏កើត
 ឡើងក្នុងកាលនោះ ។ លុះតែបុគ្គលណា បានលះបង់សេចក្តី
 លោកហើយ ទើបមិនជាប់ចិត្ត ក្នុងអារម្មណ៍ ដែលគួរជាប់ចិត្ត
 សេចក្តីលោក ដែលអរិយមគ្គ កម្ចាត់បង់ចាកបុគ្គលនោះ ដូច
 តំណក់ទឹកដែលរមៀលចេញ អំពីស្លឹកឈូក ដូច្នោះឯង ។

ទោសៈ ជាធម៌ញ៉ាំងសេចក្តីវិនាសឲ្យកើត ទោសៈជាធម៌ញ៉ាំង
 ចិត្តឲ្យកម្រើក ភ័យកើតហើយក្នុងចិត្ត ជនមិនដឹងនូវភ័យនោះ ។
 ជនអ្នកប្រទូស្ត រមែងមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ ជនអ្នកប្រទូស្ត
 រមែងមិនឃើញធម៌ ទោសៈគ្របសង្កត់នរជន ក្នុងកាលណា
 សេចក្តីងងឹតដ៏មានកម្លាំង ក៏កើតឡើង ក្នុងកាលនោះ ។ លុះតែ
 បុគ្គលណា បានលះបង់ទោសៈហើយ ទើបមិនប្រទូស្ត ក្នុង
 អារម្មណ៍ ដែលគួរប្រទូស្ត ទោសៈ ដែលអរិយមគ្គកម្ចាត់បង់ហើយ
 ចាកបុគ្គលនោះ ដូចជាផ្លែត្នោតទុំដែលជ្រុះចាកទង ដូច្នោះឯង ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស ទសសុត្តំ

អនត្ថជននោ មោហោ	មោហោ ចិត្តប្បកោបនោ
ភយមន្តរតោ ជាតំ	តំ ជនោ នារពុជ្ឈតិ ។
មូឡោ អត្ថំ ន ជាតាតិ	មូឡោ ធម្មំ ន បស្សតិ
អន្ធតមំ តទា ហោតិ	យំ មោហោ សហតេ នរំ ។
យោ ច មោហំ បហាដ្ឋាន	មោហានេយ្យេ ន មុយ្ហតិ
មោហំ វិហន្តិ សោ សព្វំ	អាទិច្ឆារុទយំ តមន្តិ ។

នវមំ^(១) ។

[៩១] ^(២) តីហិ ភិក្ខុវេ អសទ្ធម្មហិ អភិក្ខុតោ
 បរិយាទិន្នចិត្តោ នេវទត្តោ អាចាយិកោ នេវយិកោ
 កប្បដ្ឋោ អតេកិច្ឆោ ។ កតមេហិ តីហិ ។ ចាបិច្ច-
 តាយ ភិក្ខុវេ អភិក្ខុតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ នេវទត្តោ
 អាចាយិកោ នេវយិកោ កប្បដ្ឋោ អតេកិច្ឆោ ។ ចា-
 បមិត្តតាយ ភិក្ខុវេ អភិក្ខុតោ បរិយាទិន្នចិត្តោ នេវទត្តោ
 អាចាយិកោ នេវយិកោ កប្បដ្ឋោ អតេកិច្ឆោ ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្ត ហានេ វុត្តំ ហេតំ ភគវតា វុត្តមហាតាតិ មេ សុតន្តិ ទិស្សន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ សូត្រ ទី ១០

មោហៈជាធម៌ញ្ចាំងសេចក្តីវិនាសឲ្យកើត មោហៈជាធម៌ញ្ចាំង
 ចិត្តឲ្យកម្រើក ភ័យកើតហើយខាងក្នុងចិត្ត ជនមិនដឹងនូវភ័យ
 នោះ ។ ជនអ្នកវង្វេង រមែងមិនស្គាល់ប្រយោជន៍ ជនអ្នក
 វង្វេង រមែងមិនឃើញធម៌ មោហៈគ្របសង្កត់នរជន ក្នុងកាល
 ណា សេចក្តីងងឹតដ៏មានកម្លាំង ក៏កើតឡើងក្នុងកាលនោះ ។
 លុះតែបុគ្គលណា បានលះបង់មោហៈហើយ ទើបមិនវង្វេង
 ក្នុងអារម្មណ៍ ដែលគួរវង្វេង បុគ្គលនោះ រមែងកម្ចាត់បង់
 នូវមោហៈទាំងពួង (ដោយមគ្គទី ៤) ដូចជាព្រះអាទិត្យ
 កាលរះឡើង កម្ចាត់បង់ងងឹត ដូច្នោះឯង ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទត្ត ត្រូវអសទ្ធម្ម ៣ យ៉ាង គ្រប
 សង្កត់ រូបវិតចិត្តហើយ ជាអ្នកទៅកើតក្នុងអបាយ ទៅកើតក្នុងនរក
 បិតនៅអស់ ១ កប្ប លែងកែបាន ។ អសទ្ធម្ម ៣ គឺអ្វីខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទត្ត ត្រូវសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក គ្របសង្កត់
 រូបវិតចិត្តហើយ ជាអ្នកទៅកើតក្នុងអបាយ ទៅកើតក្នុងនរក បិត
 នៅអស់ ១ កប្ប លែងកែបាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវទត្ត
 ត្រូវភាពនៃបាបមិត្តគ្របសង្កត់ រូបវិតចិត្តហើយ ជាអ្នកទៅកើតក្នុង
 អបាយ ទៅកើតក្នុងនរក បិតនៅអស់ ១ កប្ប លែងកែបាន ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សតិ ខោ បន ឧត្តរី ករណីយេ ឱរមត្តកេន
 វិសេសាទិកមេន ច អន្តរា វោសានំ អាចាទិ ។
 ឥមេហិ ខោ ភិក្ខុវេ តីហិ អសទ្ធម្មេហិ អភិក្ខុតោ
 បរិយាទិន្ទចិត្តោ ទេវទត្តោ អាចាយិកោ ទេវយិកោ
 កប្បជ្ជោ អតេកិច្ឆោតិ ។^(១)

មា ជាតុ កោចិ លោកស្មី	ចាបិច្ឆោ ឧបបជ្ជថ ^(២)
តទិមិធាបិ ជាធាថ	ចាបិច្ឆានំ យថា ភតិ ។
បណ្ឌិតោតិ សមញ្ញាតោ	ការិតត្តោតិ សម្មតោ
ជលំវ យសសា អដ្ឋា ^(៣)	ទេវទត្តោតិ មេ សុតំ
សោ បមាទមនុចិណ្ណោ	អាសដ្ឋ ^(៤) ទំ តថាភតំ
អរិចិទិវយំ បត្តោ	ចតុទ្វារំ ភយានកំ ។
អនុដ្ឋស្ស ហិ យោ ទុព្ព	ចាបកម្មំ អកុព្វតោ
តមេវ ចាបំ ផុស្សេតិ	ទុដ្ឋចិត្តំ អនាទរំ ។

១ ឱ. ម. ឥតោ បរិ ឯតមត្តំ ភគវា អរោច តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ឆតីតិ ទិស្សន្តិ ។
 ២ ម. ឧបបជ្ជតិ ។ ៣ អដ្ឋកថាយំ អដ្ឋាតិ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. អាបជ្ជ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

មួយវិញទៀត កិច្ចដែលគួរធ្វើតទៅទៀតនៅមាន (ប៉ុន្តែ) ទេវទត្តដល់នូវ
សេចក្តីវិនាសក្នុងពាក់កណ្តាល ចាកឈាននិងអភិញ្ញាជាន់ទាបផង ចាក
ការត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសជាន់ខ្ពស់ផង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទេវទត្តដែលត្រូវអសទ្ធម្ម ៣ នេះឯង គ្របសង្កត់ រូបវិតចិត្តហើយ ជាអ្នក
ទៅកើតក្នុងអបាយ ទៅកើតក្នុងនរក បិតនៅអស់ ១ កប្ប លែងកែបាន ។

បុគ្គលនីមួយ ក្នុងលោក កុំមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមកដោយ
ដាច់ខាត គតិរបស់បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នា
ដ៏លាមក យ៉ាងណាមិញ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដឹងនូវទេវទត្តនោះ
ដោយហេតុនេះ យ៉ាងនោះចុះ ។ តថាគត ឮថាទេវទត្តនេះ
គេដឹងថាជាបណ្ឌិត គេសរសើរថាជាអ្នកមានខ្លួនអប់រំហើយ
ហាក់ដូចជារុងរឿង ដោយយសបរិវារហើយបិតនៅ ទេវទត្ត
នោះ ជាអ្នកសន្សំរឿយ ។ នូវសេចក្តីប្រមាទ បៀតបៀន
តថាគតនោះ ហើយដល់នូវអវិចិនរក មានទ្វារ ៤ ជាទី
គួរខ្លាច ។ បុគ្គលណា ប្រទូស្តចំពោះបុគ្គល ដែលមិន
ប្រទូស្ត អ្នកមិនធ្វើបាបកម្ម ផលបាប រមែងប៉ះពាល់
ត្រូវបុគ្គល អ្នកមានចិត្តប្រទូស្ត មិនអើពើ នោះឯង ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស ចតុត្ថវគ្គស្ស ឧទ្ទានំ

សមុទ្ធិំ វិសកុម្ភេន	យោ មញ្ញេយ្យ បទ្ធីសិគ្គំ
ន សោ តេន បទ្ធីសេយ្យ	តស្មា ហិ ឧទដី មហា ។
ឯវមេតំ តថាកតំ	យោ វាទេន វិហឹសតិ
សម្មត្តតំ សន្តចិត្តំ	វាទោ តម្ហិ ន រូហតិ ។
តាទិសំ មិគ្គំ កុព្វេថ ^(១)	តព្វា សេវេយ្យ បណ្ឌិតោ
យស្ស មត្តានុកោ ភិក្ខុ	ខយំ ទុក្ខស្ស ចាបុណោតិ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

ទសម៌^(២) ។

ចតុត្ថវគ្គោ ។

តស្សុទ្ធានំ

វិតក្កសក្ការសន្ទ-	ចវមាជំ លោកេ អសុកំ
ធម្មអន្ធការមលំ	ទេវទត្តេន ^(៣) តេ ទសាតិ ។

១ ម. ក្រុព្វេថ ។ ២ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ម. ទេវទត្តោតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត ចតុត្ថវគ្គ ឧទ្ទាន

បុគ្គលណា សម្គាល់ ដើម្បីនឹងប្រទូស្តនូវសមុទ្រ ដោយឆ្នាំង
 ដ៏ពេញដោយថ្នាំពិស បុគ្គលនោះ មិនគប្បីប្រទូស្ត ដោយឆ្នាំង
 ដ៏ពេញ ដោយថ្នាំពិសនោះបាន ព្រោះថា សមុទ្រ ជាសភាពធំ
 មហិមា យ៉ាងណាមិញ ។ បុគ្គលណា បៀតបៀនតថាគត
 នុ៎ះ ដែលកំពុងប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ មានព្រះហ្មធិ័យស្ងប់រម្ងាប់
 ដោយវាទៈជាទោស វាទៈ (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏មិនដុះ
 ឡើងក្នុងព្រះតថាគតនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមផ្លូវនៃបុគ្គលណា ហើយបានដល់ នូវការអស់
 ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើបុគ្គលមានសភាពដូច្នោះ
 ឲ្យជាមិត្តផង គប្បីសេពគប់ ចំពោះបុគ្គលនោះផង ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ចតុត្ថវគ្គ ។

ឧទ្ទាននៃចតុត្ថវគ្គ នោះគឺ

និយាយអំពីវិតក្កៈ ១ សក្ការៈ ១ សំឡេង ១ ទេពច្យុត ១ បុគ្គលក្នុង
 លោក ១ អសុក ១ ធម៌ ១ ងងឹត ១ មន្ទិល ១ ទេវទត្ត ១ ត្រូវជា ១០ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គោ

[៧២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមហាតាតិ មេ
សុតំ ។ តយោមេ ភិក្ខុវេ អក្កប្បសាទា ។ កតមេ
តយោ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ សត្តា អមាទា វា
ទ្ធិមាទា^(១) វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិទោ
វា អរូបិទោ វា សញ្ញិទោ វា អសញ្ញិទោ វា នេវ-
សញ្ញិទាសញ្ញិទោ វា តថាគតោ តេសំ អក្កមក្កាយតិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ។ យេ ភិក្ខុវេ ពុទ្ធវេ បសន្នា
អក្កេ តេ បសន្នា អក្កេ ខោ បន បសន្នានំ អក្កោ
វិទាកោ ហោតិ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ ធម្មា សង្ខតា
វា អសង្ខតា វា វិរាគោ តេសំ អក្កមក្កាយតិ យទិទំ
មទនិម្ពទនោ បិទាសវិទយោ អាលយសមុត្ត្យាតោ
វដ្តុបច្ឆេទោ តណ្ហាក្កយោ វិរាគោ និរោទោ និព្វានំ^(២) ។

១ ឱ. ម. អបទា វា ទ្ធិបទា វា ។ ២ ម. និព្វានន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ

[៧២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីជ្រះថ្លា
ចំពោះវត្ថុដ៏ប្រសើរនេះ មាន ៣ ។ សេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះវត្ថុដ៏ប្រសើរ ៣
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វទាំងប៉ុន្មាន ដែលជាសត្វ
មិនមានជើងក្តី មានជើងពីរក្តី មានជើងបួនក្តី មានជើងច្រើនក្តី មាន
រូបក្តី មិនមានរូបក្តី មានសញ្ញាក្តី មិនមានសញ្ញាក្តី មានសញ្ញាក្តី
មិនមែន មិនមានសញ្ញាក្តីមិនមែន គឺមានសញ្ញាយ៉ាងល្អិតក្តី ព្រះតថាគត
ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រាកដជាប្រសើរ ជាងពួកសត្វទាំងនោះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វណា ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធ ពួកសត្វនោះ
ឈ្មោះថា ជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លា ក្នុងវត្ថុដ៏
ប្រសើរហើយ មានផលក៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង
ប៉ុន្មាន ដែលជាសង្ខតធម៌ (ធម៌ដែលមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង)
ក្តី ជាអសង្ខតធម៌ (ធម៌ដែលមិនមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែង) ក្តី វិរាគៈ
(ការប្រាសចាកតម្រេក) ដែលជាគ្រឿងញាំញីនូវសេចក្តីស្រវឹង នាំ
ចេញនូវសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ដកឡើងនូវសេចក្តីអាល័យ កាត់ផ្តាច់នូវវដ្តៈ
អស់តណ្ហា ប្រាសចាកតម្រេក រលត់មិនសេសសល់ មិនមានតណ្ហានេះ
ប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស បឋមសុត្តំ

យេ ភិក្ខុវេ វិរាតេ ធម្មេ បសន្នា អក្កេ តេ បសន្នា
អក្កេ ខោ បន បសន្នាធំ អក្កោ វិចារកោ ហោតិ ។
យាវតា ភិក្ខុវេ សង្កតា ធម្មា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មក្កោ តេសំ អក្កមក្កាយតិ សេយ្យដីធំ សម្មាទិដ្ឋិ
សម្មាសង្ក័យោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ
សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាទិ ។ យេ ភិក្ខុវេ
អរិយមក្កធម្មេ បសន្នា អក្កេ តេ បសន្នា អក្កេ ខោ
បន បសន្នាធំ អក្កោ វិចារកោ ហោតិ ។ យាវតា
ភិក្ខុវេ សង្ក័យោ វា កណ្ណា វា តថាគតសាវកសង្ឃោ
តេសំ អក្កមក្កាយតិ យទិធំ ចត្តារិ បុរិសយុកានិ
អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា^(១) ។ យេ ភិក្ខុវេ សង្ឃេ បសន្នា
អក្កេ តេ បសន្នា អក្កេ ខោ បន បសន្នាធំ អក្កោ
វិចារកោ ហោតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ តយោ
អក្កប្បសាទាតិ ។ ឯតមត្តំ ភក្កវា អវោច ។

១ ឱ. ម. ឥតោ បរិ ឯស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ អាហុនេយ្យោ បាហុណេយ្យោ ទក្ខិណេយ្យោ អញ្ញលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេត្តំ លោកស្សាតិ បាហា ទិស្សន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ១

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វណា ជ្រះថ្លាក្នុងវិវាគធម៌ហើយ ពួកសត្វនោះ ឈ្មោះថា ជ្រះថ្លា ក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរហើយ មានផលក៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងប៉ុន្មាន ដែលជាសង្ខតធម៌ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ គឺការឃើញត្រូវ ១ ការត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ព្យាយាមត្រូវ ១ រលឹកត្រូវ ១ តាំងចិត្តមាំត្រូវ ១ នេះប្រាកដជាប្រសើរជាងធម៌ទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វណា ជ្រះថ្លាក្នុងធម៌ គឺមគ្គដ៏ប្រសើរហើយ ពួកសត្វនោះ ឈ្មោះថាជ្រះថ្លា ក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរហើយ មានផលក៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ឃក្តី គណៈក្តី ទាំងប៉ុន្មាន សង្ឃជាសាវ័ក របស់ព្រះតថាគត ដែលចាត់ជាគូនៃបុរសមាន ៤ គូ ចាត់ជាបុរសបុគ្គល (រៀងគ្នា) មានប្រាំបី នេះប្រាកដជាប្រសើរជាងសង្ឃ និងគណៈទាំងនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វណា ជ្រះថ្លាក្នុងសង្ឃហើយ ពួកសត្វនោះ ឈ្មោះថា ជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរហើយ មានផលក៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ មាន ៣ នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

អក្កតោ វេ បសន្នានំ	អក្កំ ធម្មំ វិជានតំ
អក្កេ ពុទ្ធិ បសន្នានំ	ទក្ខិណោយ្យេ អនុត្តរេ
អក្កេ ធម្មេ បសន្នានំ	វិភក្ខបសមេ សុខេ
អក្កេ សង្ខេ បសន្នានំ	បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
អក្កស្មី ទានំ ទទតំ	អក្កំ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
អក្កំ អាយុ ច វណ្ណោ ច	យសោ កិត្តិ សុខំ ពលំ
អក្កស្ស ទាតា មេធាវី	អក្កធម្មសមាហិតោ
ទេវក្ខតោ មនុស្សោ វា	អក្កប្បត្តោ បមោទតីតិ ។

អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភក្ខវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បឋម^(១) ។

[៩៣] អន្តមិទំ ភិក្ខុវេ ជីវិតានំ យទិទំ បិណ្ណោល្យំ
 អភិសាចាយំ ភិក្ខុវេ លោកស្មី បិណ្ណាលោ វិចរសិ
 បត្តចាណីតិ ។ តព្វា ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា ឧបេន្តិ

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទ្រង់ត្រាស់តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

កាលបើពួកសត្វជ្រះថ្លាក្នុង (ព្រះរត្នត្រ័យ) ថាជារបស់ប្រសើរ
ដឹងច្បាស់ថាជាសភាវៈប្រសើរ គឺថាជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ
ជាទក្ខិណោយ្យបុគ្គលដ៏ឧត្តម ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះធម៌ ដ៏ប្រសើរ
ជាគ្រឿងប្រាសចាកតម្រេកស្ងប់រម្ងាប់ (កិលេស) នាំមក
នូវសេចក្តីសុខ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសង្ឃដ៏ប្រសើរ ជាបុញ្ញក្ខេត្ត
យ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ ឲ្យនូវទានក្នុងវត្ថុដ៏ប្រសើរ បុណ្យដ៏ប្រសើរ
ក៏រមែងចម្រើន ទាំងអាយុ ពណ៌ យស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ
សេចក្តីសុខ និងកម្លាំងដ៏ប្រសើរ ក៏រមែងចម្រើន អ្នកប្រាជ្ញ
ជាអ្នកឲ្យ (នូវទេយ្យធម៌) ចំពោះវត្ថុដ៏ប្រសើរ ហើយជា
អ្នកមានចិត្តតាំងមាំ ក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ លុះកើតជាទេវតា ឬ
កើតជាមនុស្ស សម្រេចនូវសម្បត្តិដ៏ប្រសើរ រមែងរីករាយ ។

ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចិញ្ចឹមជីវិតដោយកិរិយាត្រាច់ទៅដើម្បី
បិណ្ឌាបាតនេះ លាមកជាងការចិញ្ចឹមជីវិតទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះថាក្នុងលោករមែងមានពាក្យផ្តាសាដូច្នោះថា អ្នកជាបុគ្គលប្រព្រឹត្តត្រាច់
ទៅដើម្បីបិណ្ឌាបាត មានតែបាត្រក្នុងដៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប៉ុន្តែពួកកុល-
បុត្រ ដែលចូលចិត្តចិញ្ចឹមជីវិតដោយកិរិយាត្រាច់ទៅ ដើម្បីបិណ្ឌាបាតនោះ

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស ទុតិយសុត្តំ

អត្តវសិកា អត្តវសំ បដិច្ច នេវ រាជាកិដីតា ន ចោរាភិ-
 ដីតា ន ឥណ្ឌាដ្ឋា ន ភយដ្ឋា ន អាជីវិកា បកតា^(១) អបិ
 ច ខេ ឱតិណ្ណាម្ហា ជាតិយា ជរាមរណោន^(២) សោកេហិ
 បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ
 ទុក្ខោតិណ្ណា^(៣) ទុក្ខបរេតា អប្បេវ នាម ឥមស្ស^(៤)
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។
 ឯវំ បព្វដិសោ ចាយំ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តោ^(៥) ហោតិ
 អភិជ្ឈាលុ កាមេសុ តិព្វសារាតោ ព្យាបន្នចិត្តោ បទុដ្ឋ-
 មនស្ក្រ្តប្បោ មុដ្ឋស្សតិ អសម្បជានោ អសមាហិតោ
 វិព្ពន្ធចិត្តោ ចាកតិច្ឆិយោ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 ឆរាលាតំ ឧភតោ បទិត្តំ មជ្ឈេ កូថកតំ នេវ កាមេ
 កដ្ឋត្តំ ជរតិ ន អរញ្ញោ តច្ចុបមាហំ ភិក្ខុវេ ឥមំ
 បុគ្គលំ វនាមិ តិហិតោតា ច បរិហីនោ សាមញ្ញត្តព្វ
 ន បរិបូរេតីតិ ។ ឯតមត្តំ ភកវា អរោច ។

១ ម. អាជីវិកបកតា ។ ២ ឱ. ម. ជរាយ មរណោន ។ ៣ ឱ. ទុក្ខាភិកិណ្ណា ។
 ៤ ម. អប្បេវ នាមស្ស ។ ៥ ឱ. ឯត្តន្តវេ សោបាតិ ទិស្សតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ២

សុទ្ធតែជាអ្នកប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាចនៃប្រយោជន៍ ព្រោះអាស្រ័យ
 ប្រយោជន៍ មិនមែនព្រោះព្រះរាជាបៀតបៀន មិនមែនព្រោះចោរ
 បៀតបៀន មិនមែនព្រោះចំពាក់បំណុល មិនមែនព្រោះភ័យគ្របសង្កត់
 មិនមែនព្រោះដុនជាប ដោយការចិញ្ចឹមជីវិតទេ ពិតជាព្រោះការត្រិះរិះថា
 ពួកយើងត្រូវជាតិ ជរា មរណៈ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ
 លំបាកចិត្ត និងចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គ្របសង្កត់ហើយ ជាអ្នកត្រូវទុក្ខរឹបជាន់
 ត្រូវទុក្ខគ្របសង្កត់ហើយ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតនៃគំនរទុក្ខ
 ទាំងអស់នេះឲ្យប្រាកដបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រនេះបានបួស
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានតម្រេកដ៏ភ្ញឺរក្សាក្នុងកាម
 មានចិត្តព្យាបាទ មានការត្រិះរិះក្នុងចិត្តដ៏អាក្រក់ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន
 មានចិត្តមិនមាំមួន មានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើល មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតីគឺមិនសង្រួម ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រៀបដូចជាអង្កត់ឧសសម្រាប់ដុតខ្មោច មានភ្លើង
 ឆេះទាំងសងខាង ប្រឡាក់លាមកត្រង់កណ្តាល រមែងមិនផ្សព្វផ្សាយ
 ទៅដើម្បីជាឧសក្នុងស្រុក ក្នុងព្រៃបានឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបុគ្គលនេះថា សាបសូន្យចាកភោគៈ របស់
 គ្រហស្ថផង មិនបានញ៉ាំងប្រយោជន៍ ជារបស់សមណៈឲ្យបរិបូណ៌ផង
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុះហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

តិហិកោតា ច បរិហិណោ សាមញ្ញត្ថញ្ច ទុព្ពកោ^(១)
 បរិដំសមាណោ បកិរេតិ ឆវាលាតំ វ នស្សតិ^(២) ។
 សេយ្យោ អយោកុដ្ឋោ ភុត្តោ តត្តោ អក្កិសិខុបមោ
 យញ្ចោ ភុញ្ចេយ្យ ទុស្សីលោ រដ្ឋបិណ្ឌំ អសញ្ញតោតិ ។

ទុតិយំ^(៣) ។

[៩៤] សដ្ឋ្យាជិកល្មោ ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 តហេត្វា បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុពន្លោ អស្ស ចាទេ
 ចានំ និក្ខិបន្តោ សោ ច ហោតិ អភិជ្ឈាលុ កា-
 មេសុ តិព្វសារាតោ ព្យាបន្នចិត្តោ បទុដ្ឋមនសដ្ឋ្តិហ្មោ
 មុដ្ឋស្សតិ អសម្បជានោ អសមាហិតោ វិព្ពន្តចិត្តោ
 ចាកតិទ្រិយោ អថខោ សោ អារកា វ មយ្ហំ អហា-
 ព្វា តស្ស ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ធម្មំ ហិ សោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ន បស្សតិ ធម្មំ អបស្សន្តោ មំ ន បស្សតិ ។
 យោជនសតេ ចេបិ សោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វិហរេយ្យ

១ ម. ទុត្តតោ ។ ២ ឱ. ម. ឆវាលាតំ វ នស្សតិ ។ ៣ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទ្រង់ត្រាស់តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

(បុគ្គលទ្រុស្តសីល) រមែងសាបសូន្យចាកកោតៈ របស់គ្រហស្ថផង
ចាកប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈផង ជាបុគ្គលមានចំណែកអាក្រក់
តែងខ្ចាត់ខ្ចាយ រោយរាយ វិនាសទៅ ដូចជាឧសដុតខ្មោច ។
បុគ្គល បរិភោគដុំដែកក្តៅ ដូចជាអណ្តាតភ្លើង ប្រសើរជាង
បុគ្គលទ្រុស្តសីល មិនសង្រួមហើយ បរិភោគ នូវបិណ្ឌបាត
របស់អ្នកដែន មិនប្រសើរ សោះឡើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[៩៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាភិក្ខុ ចាប់ជាយសង្ឃាដី
(នៃតថាគត) ហើយដើរតាមអំពីខាងក្រោយ ។ ដាក់ជើង (ខ្លួន) ត្រង់កន្លែង
ជើង (នៃតថាគត) តែថាភិក្ខុនោះ ជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មានតម្រេក
ដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងកាម មានចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តដ៏អាក្រក់
ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មានចិត្តមិនមាំមួន មានចិត្តភ្ញាក់ផ្អើល
មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីតថាគត
ដោយពិត ឯតថាគត ក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយអំពីភិក្ខុនោះដែរ ។ ដំណើរ
នោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះ មិនឃើញ
ធម៌ កាលបើមិនឃើញធម៌ហើយ ឈ្មោះថា មិនឃើញតថាគត ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាភិក្ខុនោះ នៅក្នុងទីមួយ ចំនួនរយយោជន៍

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស តតិយសុត្តំ

សោ ច ហោតិ អនភិជ្ឈាលុ កាមេសុ ន តិព្វសារាភោ
អព្យាបន្នចិត្តោ អប្បទុដ្ឋមនសដ្ឋ័យ្យោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ
សម្បជានោ សមាហិតោ ឯកត្តចិត្តោ សំរុតិទ្ធិយោ
អថ ខោ សោ សន្តិកេវ មយ្ហំ អហញ្ច តស្ស ។ តំ
កិស្ស ហេតុ ។ ធម្មំ ហិ សោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បស្សតិ
ធម្មំ បស្សន្តោ មំ បស្សតីតិ ។

អនុពន្លោមិ ចេ អស្ស	មហិទ្ធោ វ វិហាតវា
ឯជានុកោ ^(១) អនេជស្ស	និព្វតស្ស អនិព្វតោ
តិទ្ធោ សោ វីតភេជស្ស	បស្ស យាវញ្ច អារកា ។
យោ ច ធម្មមភិញ្ញាយ	ធម្មមញ្ញាយ បណ្ឌិតោ
រហនោវ និវាតោ ច ^(២)	អនេជោ រូបសម្មតិ
អនេជោ សោ អនេជស្ស	និព្វតស្ស ច និព្វតោ
អតិទ្ធោ ^(៣) វីតភេជស្ស	បស្ស យាវញ្ច សន្តិកេតិ ។

តតិយំ^(៤) ។

១ ម. ឯជានុកោ ។ ២ ម. ទហទោ រូបនិវាតោ ។ ៣ ម. ឯត្តន្តរេ សោតិ អត្ថិ ។
៤ ឱ. ម. តតិយន្តិ នត្ថិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ៣

តែភិក្ខុនោះ មិនជាអ្នកច្រើនដោយអភិជ្ឈា មិនមានតម្រេកដ៏ក្លៀវក្លា
 ក្នុងកាម មិនមានចិត្តព្យាបាទ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តដ៏អាក្រក់
 ប្រុងស្មារតី ដឹងខ្លួន មានចិត្តមាំមួន មានចិត្តមូលនឹងជឹង ក្នុងអារម្មណ៍
 តែមួយ សង្រួមឥន្ទ្រិយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា នៅជិតតថាគតដោយពិត
 ទាំងតថាគត ក៏ឈ្មោះថា នៅជិតភិក្ខុនោះដែរ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះឃើញធម៌ កាល
 បើឃើញធម៌ហើយ ឈ្មោះថា ឃើញតថាគត ។

អ្នកចូរមើលចុះ ភិក្ខុណាដែលជាអ្នកប្រាថ្នាធំ បៀតបៀនគេ
 លុះអំណាចតណ្ហាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ មានចិត្តមិនត្រជាក់ ចំពាក់
 នៅ (ក្នុងកាម) បើទុកជាភិក្ខុនោះ ជាប់កៀកនឹងព្រះពុទ្ធ ដែល
 មិនមានតណ្ហាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ មានចិត្តត្រជាក់ ឥតជាប់ចំពាក់
 ក៏ឈ្មោះថា នៅឆ្ងាយជាដរាប ។ លុះតែភិក្ខុណា ជាបណ្ឌិត
 បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ (ដោយញាតបរិញ្ញានិងតីរណបរិញ្ញា) ដឹង
 ច្បាស់នូវចតុសច្ចធម៌ (ដោយមគ្គញ្ញាណ) មិនមានតណ្ហាជាគ្រឿង
 ញាប់ញ័រ ស្ងប់រម្ងាប់ ដូចជាអន្លង់ទឹកប្រាសចាកខ្យល់ មិនកម្រើក
 មានចិត្តត្រជាក់ មិនជាប់ចំពាក់ អ្នកចូរមើលចុះ ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា នៅជិតព្រះពុទ្ធ ដែលមិនមានតណ្ហាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ
 មានចិត្តត្រជាក់ មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងកាមជាដរាប ។ សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៩៥] តយោមេ ភិក្ខុវេ អក្កិ ។ កតមេ

តយោ ។ រាគក្កិ ទោសក្កិ មោហក្កិ ។ ឥមេ ខោ

ភិក្ខុវេ តយោ អក្កិតិ ។

រាគក្កិ ទហតិ មច្ចេ

រត្តេ កាមេសុ មុច្ឆិតេ

ទោសក្កិ បន ព្យាបន្នេ

នវេ ចាណាតិចាតិទោ

មោហក្កិ បន សម្មុទ្ធោ

អរិយធម្មេ អកោវិទេ ។

ឯតេ អក្កិ អជានន្តា

សក្កាយាកិរតា បជា

តេ វឌ្ឍយន្តិ និរយំ

តិរច្ឆានញោ យោនិយោ

អសុរំ បិត្តិវិសយញោ

អមុត្តា មារពន្ធជា ។

យេ ច វត្តិទិវា យុត្តា

សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ

តេ និព្វាយេន្តិ រាគក្កិ

និច្ចំ អសុភសញ្ញាទោ

ទោសក្កិ បន មេត្តាយ

និព្វាយេន្តិ នរុត្តមា

មោហក្កិ បន បញ្ញាយ

យាយំ និព្វេជគាមិនី^(១) ។

១ ម. និព្វេជគាមិនំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្លើងនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ ភ្លើង ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ភ្លើងគឺភាគៈ ១ ភ្លើងគឺទោសៈ ១ ភ្លើងគឺមោហៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្លើងមាន ៣ យ៉ាងនេះឯង ។

ភ្លើងគឺភាគៈ រមែងដុតពួកសត្វដែលត្រេកត្រអាលជ្រប់នៅក្នុងកាម ចំណែកភ្លើងគឺទោសៈ រមែងដុតពួកជន ដែលមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ឯភ្លើងគឺមោហៈ រមែងដុតពួកសត្វដែលវង្វេង មិនឈ្លាសវៃក្នុងអរិយធម៌ ។ ពួកសត្វដែលមិនស្គាល់ភ្លើងទាំង នេះ ជាអ្នកត្រេកត្រអាលក្នុងសក្កាយ (ឧបាទានក្ខន្ធវ ៥) រមែង ញ៉ាំងភ្លើងទាំងនោះឲ្យចម្រើន ទាំងញ៉ាំងនរក តិរច្ឆានកំណើត អសុរកាយ និងបិដ្ឋវិស័យឲ្យចម្រើន មិនផុតចាកចំណង់មារបាន ឡើយ ។ លុះតែបុគ្គលទាំងឡាយណា ប្រកប (ដោយភាវនា) ក្នុងសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ បុគ្គលទាំងនោះ មានសេចក្តីសម្គាល់ថា មិនស្អាតជានិច្ច ទើបញ៉ាំងភ្លើងគឺភាគៈ ឲ្យរលត់បាន ជាសត្វខ្ពង់ខ្ពស់ជាងជន ទើបញ៉ាំងភ្លើងគឺទោសៈ ឲ្យរលត់ ដោយមេត្តាការវនាបាន ទាំងញ៉ាំងភ្លើងគឺមោហៈ ឲ្យរលត់ ដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងទម្ងន់ទម្ងាយកិលេស ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស បញ្ចមសុត្តំ

តេ និព្វាបេត្វា និបកា	វត្តិន្ទិវមតន្ទិតា
អសេសំ បរិនិព្វន្តិ	អសេសំ ទុក្ខមជ្ឈកុំ ។
អរិយទ្ធីសា វេទកុដោ	សម្មទញ្ញាយ បណ្ឌិតា
ជាតិក្ខយមភិញ្ញាយ	នាគច្ឆន្តិ បុណ្ណវន្តិ ។

ចតុត្តំ^(១) ។

[៩៦] តថា តថា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧបបរិក្ខេយ្យ
 យថា យថា^(២) ឧបបរិក្ខេតោ ពហិទ្ធា ចស្ស វិញ្ញាណំ
 អរិក្ខត្តំ អរិសដំ អជ្ឈត្តំ អសណ្ឌិតំ អនុចាទាយ^(៣)
 អបរិតស្សតោ អាយតី ជាតិជរាមរណាទុក្ខសមុទយ-
 សម្ពវោ ន ហោតីតិ ។

សត្តសង្កប្បហីនស្ស	នេត្តិច្ឆិន្ទស្ស ភិក្ខុនោ
វិក្ខិលោកា ជាតិសំសារោ	នត្តិ អស្ស បុណ្ណវោតិ ។

បញ្ចមំ^(៤) ។

១ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្តិ ។ ២ យថា យថាស្សាតិ បាវោ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ៣ អនុ-
 បាទាយ ន បរិតស្សយ្យាតិ បាវោ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ៤ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ៥

លុះភិក្ខុទាំងនោះ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន មិនខ្ជិល
ច្រអូស ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ រំលត់ភ្លើងកិលេសបានហើយ
រមែងរលត់ទាំងខន្ធ មិនមានសេសសល់ កន្លងផុតនូវទុក្ខ
មិនមានសេសសល់ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នក
ឃើញនូវអរិយធម៌ (និព្វាន និងសច្ចៈ ៤) ដល់នូវវេទ
ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ ជាគ្រឿងអស់ជាតិ
រមែងមិនរិលមកកាន់ភព ទៀតឡើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុពិចារណាយ៉ាងណា ៗ ហើយ
វិញ្ញាណ មិនរាយមាយ មិនរើរវាយទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនបិតនៅខាង
ក្នុង មិនតក់ស្លុត ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ភិក្ខុគួរពិចារណា យ៉ាងនោះ ។
ទើបហេតុជាគ្រឿងបង្កឲ្យកើត នៃជាតិទុក្ខ ជរាទុក្ខ និងមរណទុក្ខ
មិនមានតទៅ ។

ភិក្ខុដែលបានលះបង់ នូវគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ៧ យ៉ាង កាត់ផ្តាច់
នូវតណ្ហាសម្រាប់នាំទៅកាន់ភព រមែងអស់ការត្រាច់រង្គាត់ទៅកាន់
ជាតិ ភពថ្មីរបស់ភិក្ខុនោះ មិនមានទៀតឡើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៩៧] តិស្សោ ឥមា ភិក្ខុវេ កាម្មបបត្តិយោ ។

កតមា តិស្សោ ។ បច្ចុបដ្ឋិតកាមា និម្មានតិណោ
បរនិម្មិតវសវត្តិណោ ។ ឥមា ខោ ភិក្ខុវេ តិស្សោ
កាម្មបបត្តិយោតិ ។

បច្ចុបដ្ឋិតកាមា ច	យេ ទេវា វសវត្តិណោ
និម្មានតិណោ ទេវា	យេ ចញ្ញោ កាមកោតិណោ
ឥត្តការញ្ញាថាការំ	កាមកោតេសុ បណ្ឌិតា
សព្វេ បរិច្ចដេ កាមេ	យេ ទិព្វា យេ ច មាណុសា
បិយ្យុបសាតកទិតំ	ឆេត្វា សោតំ ទុរច្ចយំ ^(១)
អសេសំ បរិនិព្វន្តិ	អសេសំ ទុក្ខមជ្ឈកុំ
អរិយទ្ធុសា វេទតុណោ	សម្មទញ្ញាយ បណ្ឌិតា
ជាតិក្ខយមភិញ្ញាយ	នាកច្ឆន្តិ បុណព្ភរន្តិ ។

ឆន្ទំ^(២) ។

១ ម. ទុរច្ចយំ ។ ២ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃកាមនេះ មាន ៣ ។
 ការកើតឡើងនៃកាម ៣ តើដូចម្តេច ។ គឺពួកសត្វដែលមានកាម
 តាំងឡើងចំពោះ ១ ពួកសត្វដែលកើត ក្នុងឋាននិម្មានរតី (ព្រឹកអរ
 ចំពោះកាមដែលនិម្មិតដោយខ្លួនឯង) ១ ពួកសត្វដែលកើតក្នុងឋានបរ-
 និម្មិតវសវត្តិ (ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចនៃកាមដែលអ្នកដទៃនិម្មិតឲ្យ) ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃកាម មាន ៣ នេះឯង ។

ពួកសត្វដែលមានកាមតាំងឡើងចំពោះក្តី ពួកទេវតាណាដែល
 កើតក្នុងឋានបរនិម្មិតវសវត្តិក្តី ពួកទេវតាណា ដែលកើតក្នុងឋាន
 និម្មានរតីក្តី និងពួកសត្វណាដទៃក្រៅអំពីនេះ ដែលជាអ្នកបរិភោគ
 នូវកាមក្តី (ពួកសត្វទាំងអស់នោះ) មិនធ្លុងនូវការបានបែបនេះហើយ
 ប្រែទៅជាដទៃ ព្រោះការបរិភោគកាមបានឡើយ (ព្រោះហេតុនោះ)
 កាមទាំងឡាយណា ជារបស់ទិព្វក្តី កាមទាំងឡាយណា ជារបស់
 មនុស្សក្តី អ្នកប្រាជ្ញលះបង់នូវកាមទាំងអស់នោះ កាត់ផ្តាច់នូវខ្សែគឺ
 តណ្ហាជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ដោយសេចក្តីរីករាយក្នុងរូបជាទីស្រឡាញ់
 ដែលពួកសត្វធ្លុងបានដោយក្រ ហើយរលត់ មិនមានសេសសល់
 កន្លងនូវទុក្ខ មិនមានសេសសល់ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកឃើញនូវ
 អរិយធម៌ ដល់នូវវេទ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃដឹងច្បាស់នូវធម៌ជាគ្រឿង
 អស់ជាតិ រមែងមិនវិលមកកាន់ភពថ្មី ទៀតឡើយ ។ សូត្រ ទី ៦ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស សត្តមសុត្តំ

[៩៨] កាមយោគយុត្តោ ភិក្ខុវេ កវយោគយុត្តោ
 អាតាមី ហោតិ អាគន្ធា^(១) ឥត្តត្តំ ។ កាមយោគ-
 វិសំយុត្តោ ភិក្ខុវេ កវយោគយុត្តោ អនាតាមី ហោតិ
 អនាគន្ធា^(២) ឥត្តត្តំ ។ កាមយោគវិសំយុត្តោ ភិក្ខុវេ
 កវយោគវិសំយុត្តោ អរហំ^(៣) ហោតិ ខីណាសវោតិ ។

កាមយោគេន សំយុត្តោ	កវយោគេន ចូកយំ
សត្តា កច្ឆន្តិ សំសារំ	ជាតិមរណាតាមិដោ ។
យេ ច កាមេ បហាជ្ជាន	អប្បត្វា អាសវក្ខយំ
កវយោគេន សំយុត្តោ	អនាតាមីតិ វុច្ចេ ។
យេ ច ខោ ឆិន្ទសំសយា ^(៤)	ខីណាមាណបុណព្ពវា
តេ វេ ចារកតា លោកេ	យេ បត្តា អាសវក្ខយន្តិ ។

សត្តមំ^(៥) ។

១ ឱ. អាគន្ធា ។ ២ ឱ. អនាគន្ធា ។ ៣ ឱ. ម. អរហា ។ ៤ ម. ឆិន្ទសំសារា ។
 ៥ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្តិ ។ តតិយភាណាវន្តិ ទិស្សតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ៧

[៩៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រកបដោយកាមយោគៈ (កិលេសជាគ្រឿងប្រកបគឺតម្រេកក្នុងបញ្ញាកាមគុណ) ប្រកបដោយភវយោគៈ (កិលេសជាគ្រឿងប្រកប គឺតម្រេកក្នុងរូបភពនិងអរូបភព) ឈ្មោះថាអនាគាមិ-បុគ្គល ព្រោះនៅមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រាសចាកកាមយោគៈ តែប្រកបដោយភវយោគៈ ឈ្មោះថា អនាគាមិបុគ្គល ព្រោះមិនមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រាសចាកកាមយោគៈ ប្រាសចាកភវយោគៈ ឈ្មោះថា អរហន្ត អស់អាសវៈហើយ ។

ពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយកាមយោគៈ និងភវយោគៈទាំងពីរ ជាសត្វប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាតិ និងមរណៈ រមែងអន្ទោលទៅកាន់សង្សារ ។ ចំណែកពួកសត្វណា បានលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ តែមិនទាន់ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ នៅប្រកបដោយភវយោគៈនៅឡើយ ពួកសត្វនោះហៅថា អនាគាមិ-បុគ្គល ។ លុះតែពួកសត្វណា បានកាត់នូវសេចក្តីសង្ស័យ អស់សេចក្តីប្រកាន់ក្នុងភពថ្មីហើយ ឬពួកសត្វណា ដែលបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈក្នុងលោក ពួកសត្វនោះឯង ឈ្មោះថា បានដល់នូវត្រើយគឺព្រះនិព្វាន ។ សូត្រ ទី ៧ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[៩៩] កល្យាណាសីលោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កល្យាណាធម្មោ កល្យាណាប្បញ្ញោ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ កេវលី វុសិតវា ឧត្តមបុរិសោតិ វុច្ចតិ ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កល្យាណាសីលោ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សីលវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវរសំវុតោ វិហារតិ អាចារកោចរសម្បន្នោ អនុមត្តេសុ វរដ្ឋេសុ ភយទស្សារី សមាទាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កល្យាណាសីលោ ហោតិ ។ ឥតិ កល្យាណាសីលោ ។ កល្យាណាធម្មោ ច កថំ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សត្តត្តិសពោធិបក្ខិកានំ^(១) ធម្មានំ ការណុយោកមនុយុត្តោ វិហារតិ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កល្យាណាធម្មោ ហោតិ ។ ឥតិ កល្យាណាសីលោ កល្យាណាធម្មោ ។ កល្យាណាប្បញ្ញោ ច កថំ ហោតិ ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វរំ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កល្យាណាប្បញ្ញោ ហោតិ ។

១ ឱ. ម. សត្តន្តំ ពោធិបក្ខិកានំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[៩៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីលល្អ មានធម៌ល្អ មាន
 ប្រាជ្ញាល្អ បានប្រព្រឹត្តមគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចប់សព្វគ្រប់ហើយ ហៅថាជា
 បុរសដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមាន
 សីលល្អ តើ ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជា
 អ្នកមានសីល បានសង្រួម ដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយ
 អាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងទោសបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុង
 សិក្ខាបទទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីលល្អ យ៉ាងនេះឯង ។
 ដូច្នោះ ហៅថា ភិក្ខុមានសីលល្អ ។ ភិក្ខុមានធម៌ល្អ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការចម្រើន
 នូវពោធិបក្ខិយធម៌ ៣៧ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានធម៌ល្អយ៉ាងនេះឯង ។
 ដូច្នោះ ហៅថា ភិក្ខុមានសីលល្អ មានធម៌ល្អ ។ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាល្អ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 នូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាល្អ យ៉ាងនេះឯង ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

ឥតិ កល្យាណសីលោ កល្យាណធម្មោ កល្យាណ-
ប្បញ្ញោ ឥមស្មី ធម្មវិជយេ កេវលី វុសិតវា ឧត្តម-
បុរិសោតិ វុច្ចតីតិ ។

យស្ស កាយេន វាចាយ	មនសា នត្ថិ ទុក្ខដំ
តំ វេ កល្យាណសីលោតិ	អាហុ ភិក្ខុំ ហិរិមនំ ^(១) ។
យស្ស ធម្មា សុភារិតា	បត្តសម្មោធិតាមិណោ
តំ វេ កល្យាណធម្មោតិ	អាហុ ភិក្ខុំ អនុស្សនំ ។
យោ ទុក្ខស្ស បជាណតិ	ឥដេវ ខយមត្តនោ
តំ វេ កល្យាណបញ្ញោតិ	អាហុ ភិក្ខុំ អនាសវំ
តេហិ ធម្មេហិ សម្មន្នំ	អនីយំ ធិន្ទសំសយំ
អសិតំ សព្វលោកស្ស	អាហុ សព្វប្បហាយិនន្តិ ។

អដ្ឋម^(២) ។

១ ម. ហិរិមនំ ។ ២ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នត្ថិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ៨

ភិក្ខុដែលមានសីលល្អ មានធម៌ល្អ មានប្រាជ្ញាល្អ បានប្រព្រឹត្ត
មគ្គព្រហ្មចរិយៈ ចប់សព្វគ្រប់ហើយ ហៅថាជាឧត្តមបុរស ក្នុងធម៌វិន័យ
នេះ ដូច្នោះឯង ។

ភិក្ខុណា មិនមានអំពើអាក្រក់ ដោយកាយ ដោយវាចា
ដោយចិត្ត អ្នកប្រាជ្ញ ហៅភិក្ខុនោះ ដែលមានសេចក្តីខ្មាស
បាប ថាជាអ្នកមានសីលល្អ ដោយពិត ។ ធម៌ទាំងឡាយ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសម្រេចសម្តោធិញ្ញាណ ដែលភិក្ខុណា
បានចម្រើន ដោយល្អហើយ អ្នកប្រាជ្ញហៅភិក្ខុនោះ ដែលមិន
មានកិលេសក្រាស់ ថាជាអ្នកមានធម៌ល្អដោយពិត ភិក្ខុណា
ដឹងច្បាស់នូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុក្ខរបស់ខ្លួន ក្នុងលោក
នេះ អ្នកប្រាជ្ញ ហៅភិក្ខុនោះ ដែលមិនមានអាសវៈ ថាជាអ្នក
មានប្រាជ្ញាល្អ ដោយពិត អ្នកប្រាជ្ញ ពោលនូវភិក្ខុដែល
បរិបូណ៌ ដោយធម៌ទាំងឡាយនោះ ជាអ្នកមិនមានទុក្ខ អស់
សេចក្តីសង្ស័យ លះបង់នូវកិលេសទាំងពួង ថាជាអ្នកមិន
អាស្រ័យដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ ក្នុងលោកទាំងពួង ។ សូត្រ ទី ៨ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

[១០០] ទ្វេមាណិ ភិក្ខុវេ ទាណាណិ អាមិសទានំ ច
 ធម្មទានំ ច ឯតទក្កំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ ទាណាណំ
 យទិទំ ធម្មទានំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ សំវិភាតា អាមិស-
 សំវិភាតោ ច ធម្មសំវិភាតោ ច ឯតទក្កំ ភិក្ខុវេ
 ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ សំវិភាតានំ យទិទំ ធម្មសំវិភាតោ ។
 ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ អនុត្តហា អាមិសានុត្តហោ ច
 ធម្មានុត្តហោ ច ឯតទក្កំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ
 អនុត្តហានំ យទិទំ ធម្មានុត្តហោតិ ។

យមាហុ ទានំ បរមំ អនុត្តរំ
 យំ សំវិភាតំ ភក្កវា អវណ្ណាយិ
 អក្កម្ហិ ខេត្តម្ហិ បសន្នចិត្តោ
 វិញ្ញំ បដានំ កោ ន យដេថ កាលេ ។
 យេ ចេវ ភាសន្តិ សុណាន្តិ ចូកយំ
 បសន្នចិត្តោ សុកតស្ស សាសនេ
 តេសំ សោ អត្តោ បរមោ វិសុជ្ឈតិ
 យេ អប្បមត្តា សុកតស្ស សាសនេតិ ។

នវមំ^(១) ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

[១០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាននេះមាន ២ យ៉ាង គឺអាមិសទាន ១ ធម្មទាន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាទានទាំង ២ យ៉ាងនេះ ធម្មទាន ប្រសើរជាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចែកនេះ មាន ២ យ៉ាង គឺការ ចែកអាមិសៈ ១ ការចែកធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាការចែក ទាំង ២ នេះ ការចែកធម៌ ប្រសើរជាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី អនុគ្រោះនេះ មាន ២ យ៉ាង គឺសេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយអាមិសៈ ១ សេចក្តី អនុគ្រោះ ដោយធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសេចក្តីអនុគ្រោះ ទាំង ២ យ៉ាងនេះ សេចក្តីអនុគ្រោះ ដោយធម៌ ប្រសើរជាង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ពោលសរសើរ នូវទានណា ថាជាទាន ឧត្តម ប្រសើរលើស ត្រាស់សរសើរ នូវការចែកណា (ថាជារបស់ឧត្តម ប្រសើរលើស) អ្នកប្រាជ្ញ មានចិត្ត ជ្រះថ្លា ចំពោះបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ កាលបើដឹងច្បាស់ហើយ នរណា នឹងមិនបូជា ក្នុងកាលដែលគួរ ។ ពួកសត្វណា សម្តែងផង ស្តាប់ផង ទាំងពីរពួក មានចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុង សាសនាព្រះសុគត (មួយទៀត) ពួកសត្វណា មិនធ្វេស ប្រហែសក្នុងសាសនាព្រះសុគត ប្រយោជន៍ដ៏សំខាន់នោះ របស់ពួកទាំងនោះ រមែងបរិសុទ្ធ ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[១០១]^(១) ធម្មេនាហំ ភិក្ខុវេ តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ
 បញ្ញាបេមិ ជាញ្ញំ លបិតលាបនមត្តេន ។ កថញ្ចាហំ
 ភិក្ខុវេ ធម្មេន តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ បញ្ញាបេមិ ជាញ្ញំ
 លបិតលាបនមត្តេន ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្មិ ជាតិ
 ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សោបិ ជាតិយោ ចតស្សោបិ
 ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ទសបិ ជាតិយោ វីសម្មិ
 ជាតិយោ តីសម្មិ ជាតិយោ ចត្តាជ្ឈីសម្មិ ជាតិយោ
 បញ្ញាសម្មិ ជាតិយោ ជាតិសតម្មិ ជាតិសហស្សម្មិ
 ជាតិសតសហស្សម្មិ អនេកេបិ សំវដ្តកប្ប អនេកេ-
 បិ វិវដ្តកប្ប អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តកប្ប អមុត្រាសី
 ឯវំនាមោ ឯវំកោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហាពោ ឯវំសុខ-
 ទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ
 អមុត្រ ឧទទាទី តត្រាចាសី ឯវំនាមោ ឯវំកោត្តោ
 ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហាពោ ឯវំសុខទុក្ខប្បដិសំវេទី ឯវំមាយុ-
 បរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ ឥធិបបន្នោតិ ឥតិ សាការំ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។

១ ឱ. ម. ឯត្ថ ហានេ វុត្តំ ហេតំ ភគវតា វុត្តមហោតាតិ មេ សុតន្តិ ឥមេ បាហំ ទិស្សន្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ១០

[១០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបញ្ញត្តនូវបុគ្គលអ្នកបានត្រូវវិជ្ជា ដោយធម៌ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ញត្តនូវបុគ្គលដទៃថាជាព្រាហ្មណ៍ ដោយគ្រាន់តែពាក្យពោលនិងបង្ហាញនូវមន្តប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបញ្ញត្តនូវបុគ្គលអ្នកបានត្រូវវិជ្ជា ដោយធម៌ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ញត្តនូវបុគ្គលដទៃ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ដោយគ្រាន់តែពាក្យពោល និងបង្ហាញនូវមន្តប៉ុណ្ណោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រលឹកជាតិដែលបានអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនប្រការ គឺ រលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១០០០ ជាតិខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ រលឹកបានច្រើនសំវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើនវិវដ្តកប្បខ្លះ ច្រើនសំវដ្តវិវដ្តកប្បខ្លះ ថាអាត្មាអញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្យុតចាកអត្តភាពនោះហើយ ក៏បានមកកើតក្នុងភពនេះ ភិក្ខុនោះរលឹកតាមនូវជាតិដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនបានជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេសយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយមស្ស បឋមា វិជ្ជា អធិតតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា
វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាណោកោ ឧប្បន្នោ
យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។
បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ
អតិក្កន្តមាណុសកោន សត្តេ បស្សតិ ចវមាណេ ឧបបដ្ឋ-
មាណេ ហីណេ បណីតេ សុវណ្ណោ ទុព្វណ្ណោ សុភតេ
ទុក្កតេ យថាកម្មបកេ សត្តេ បដាណតិ ឥមេ វត
កោន្តោ សត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមដ្ឋាកតា វេចិទុច្ចរិ-
តេន សមដ្ឋាកតា មនោទុច្ចរិតេន សមដ្ឋាកតា អរិយានំ
ឧបវាទកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ ទុក្កតី វិនិចាតំ
និរយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន កោន្តោ សត្តា កាយ-
សុចរិតេន សមដ្ឋាកតា វេចិសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា
មនោសុចរិតេន សមដ្ឋាកតា អរិយានំ អនុបវាទកា
សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្មសមាទាណា តេ កាយស្ស
ភេទា បរម្មរណា សុភតី សក្កំ លោកំ ឧបបន្នាតិ
ឥតិ ទិព្វេន ចក្កុនា វិសុទ្ធលោ អតិក្កន្តមាណុស-
កោន ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ សត្តេ បដាណតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

នេះ ជាវិជ្ជាទី ១ ដែលភិក្ខុនោះបានហើយ អវិជ្ជាខ្ចាត់បាត់ទៅ វិជ្ជា
ក៏កើតឡើង ឯដឹងខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់ភិក្ខុនោះ ដែលមិន
ប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តមូលស្ងួត (ឥតមាន
នឹកនា ដល់កាយនិងជីវិតឡើយ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
មានចក្ខុទិព្វ បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្ស ពិចារណា ឃើញនូវសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលកំពុងច្យុត កំពុងកើត ទាបថោកនិងឧត្តម មានសម្បុរ
ល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវ
សត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មថា អើហ្ន៎ សត្វទាំងអម្បាល
នេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
មនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់មាំ
នូវកម្មជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ
បានទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ចំណែកសត្វ
ទាំងអម្បាលនេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត
ប្រកបដោយមនោសុច្ចរិត មិនតិះដៀលព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ
ប្រកាន់មាំនូវកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយ
ស្លាប់ទៅ បានទៅកើត ឯសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ភិក្ខុនោះ មាន
ចក្ខុទិព្វ បរិសុទ្ធ កន្លងបង់ចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់
នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ដោយបការៈ ដូច្នោះ ។

ឥតិវុត្តកេ តិកនិបាតស្ស បញ្ចមវគ្គស្ស ទសមសុត្តំ

អយមស្ស ទុតិយា វិជ្ជា អធិកតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា
 វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាណោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ
 អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ។
 បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសវានំ ខយា អនាសវំ
 ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ អយមស្ស តតិយា
 វិជ្ជា អធិកតា ហោតិ អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា
 តមោ វិហតោ អាណោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បម-
 ត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ ។ ឯវំ ខោ
 អហំ ភិក្ខុវេ ធម្មេន តេវិជ្ជំ ព្រាហ្មណំ បញ្ញាបេមិ
 ណញ្ញំ លបិតលាបនមត្តេនាតិ ។^(១)

បុព្វេនិវាសំ យោ វេទិ^(២) សក្កាចាយព្វា បស្សតិ
 អថ ជាតិក្ខយំ បត្តោ អភិញ្ញាវោសិតោ មុនិ ។
 ឯតាហិ តីហិ វិជ្ជាហិ តេវិជ្ជោ ហោតិ ព្រាហ្មណោ

១ ឱ. ម. ឥតោ បំ ឯតមត្តំ ភគវា អនោច ។ តត្ថតំ ឥតិ វុច្ចតីតិ ឥមេ បាហា ទិស្សន្តិ ។
 ២ ឱ. ឯត្ត ហានេ បុព្វេនិវាសំ យោ វេទិ សក្កាចាយព្វា ព្រាហ្មណំ បញ្ញាបេមិ ន ច អញ្ញំ
 លបិតលាបនមត្តេនាតិ អយមេវ គាថា ទិស្សតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ តិកនិបាត បញ្ចមវគ្គ សូត្រ ទី ១០

នេះជាវិជ្ជា ទី ២ ដែលភិក្ខុនោះបានហើយ អវិជ្ជា ខ្ចាត់បាត់ទៅ វិជ្ជា
 ក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់ភិក្ខុនោះ ដែល
 មិនប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តមូលស្អុង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវចេតោវិមុត្តិ និង
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។

នេះ ជាវិជ្ជាទី ៣ ដែលភិក្ខុនោះបានហើយ អវិជ្ជាខ្ចាត់បាត់ទៅ
 វិជ្ជាក៏កើតឡើង ងងឹតខ្ចាត់បាត់ទៅ ពន្លឺក៏កើតឡើង ដល់ភិក្ខុនោះ
 ដែលមិនប្រហែសធ្វេស ខំព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តមូលស្អុង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បញ្ញត្តនូវបុគ្គលអ្នកបានត្រៃវិជ្ជា ដោយ
 ធម៌ ថាជាព្រាហ្មណ៍ មិនបញ្ញត្តនូវបុគ្គលដទៃ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ដោយ
 គ្រាន់តែពាក្យពោល និងបង្ហាញនូវមន្តប៉ុណ្ណោះទេ យ៉ាងនេះឯង ។

បុគ្គលណា បានដឹងនូវខន្ធសន្តាន ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកាល
 មុន ទាំងឃើញនូវឋានសួគ៌និងអបាយ ទាំងបានដល់នូវការ
 អស់ទៅនៃជាតិ ជាខាងក្រោយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអ្នកប្រាជ្ញ
 បានញ៉ាំងកិច្ចឲ្យសម្រេច ព្រោះដឹងច្បាស់នូវចតុសច្ចធម៌ ។
 ព្រាហ្មណ៍ (ណា) ជាអ្នកបានត្រៃវិជ្ជា ដោយវិជ្ជា ៣ នុ៎ះ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

តមហំ វេទមិ តេវិដ្ឋំ ជាញ្ញំ លបិតលាបនន្តិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។
ទសម៌^(១) ។

បញ្ចមវត្តោ ។

តិស្សុទ្ធានំ

ចាសាទដីវិត សដ្ឋ្យាជិ អត្តិ ឧបបរិក្ខយា
ឧបបត្តិកាមកល្យាណំ ទានំ ធម្មេន តេ ទសាតិ ។

តិកនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ. ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

តថាគតហៅ នូវព្រាហ្មណ៍ អ្នកបានត្រូវវិជ្ជានោះ ថាជា
 ព្រាហ្មណ៍ មិនហៅនូវបុគ្គលដទៃ ដែលជាអ្នកពោល
 និងបង្ហាញនូវមន្ត ថាជាព្រាហ្មណ៍ឡើយ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់
 ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ បញ្ចមវគ្គ ។

ឧទ្ទាននៃបញ្ចមវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីសេចក្តីជ្រះថ្លា ១ ការចិញ្ចឹមជីវិត ១ សង្សារដ៏ ១ ភ្លើង ១
 ការពិចារណា ១ ការកើតឡើងនៃកាម ១ កាមយោគៈ ១
 សីលល្អ ១ ទាន ១ ព្រាហ្មណ៍ដោយធម៌ ១ ត្រូវជា ១០ ។

ចប់ តិកនិបាត ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតោ

[១០២] វុត្តំ ហេតំ ភកវតា វុត្តមរហតាតិ មេ
សុតំ ។ អហមស្មិ ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មណោ យាចយោកោ
សទា បយតទាណី អន្តិមទេហាជហោ អនុត្តហោ
ភិសកោ សល្លកត្តោ តស្ស មេ តុម្ភេ បុត្តា ឱវសា
មុខតោ ជាតា ធម្មជា ធម្មនិម្មិតា ធម្មនាយាទា ទោ
អាមិសទាយាទា ។ ទ្វេមាទិ ភិក្ខុវេ ទាទាទិ អាមិ-
សទានព្វា ធម្មទានព្វា ឯតទត្តំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ
ទ្ធិន្នំ ទាទានំ យទិទំ ធម្មទានំ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ
សំវិកាកា អាមិសសំវិកាកោ ច ធម្មសំវិកាកោ ច
ឯតទត្តំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ សំវិកាកានំ យទិទំ
ធម្មសំវិកាកោ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ អនុត្តហោ អាមិសានុ-
ត្តហោ ច ធម្មានុត្តហោ ច ឯតទត្តំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ
ទ្ធិន្នំ អនុត្តហានំ យទិទំ ធម្មានុត្តហោ ។ ទ្វេមេ ភិក្ខុវេ
យាកា អាមិសយាកោ ច ធម្មយាកោ ច ឯតទត្តំ
ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ទ្ធិន្នំ យាកានំ យទិទំ ធម្មយាកោតិ ។
ឯតមត្តំ ភកវា អវោច ។ តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត

[១០២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
ហើយ ព្រះអរហន្តសម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
ជាព្រាហ្មណ៍ គួរគេសូមបាន មានដែលាងស្អាតគ្រប់កាល ទ្រទ្រង់នូវ
អត្តភាពជាទីបំផុត ជាពេទ្យវះកាត់យ៉ាងប្រសើរ អ្នកទាំងឡាយ ជាបុត្ត
ជាឱរស កើតអំពីមាត់តថាគត កើតអំពីធម៌ មានធម៌តាក់តែងហើយ
មានធម៌ជាមត៌ក មិនមានអាមិសៈជាមត៌កឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទាននេះ មាន ២ គឺ អាមិសទាន ១ ធម្មទាន ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តា
ទានទាំង ២ នេះ ធម្មទានប្រសើរជាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចែក
នេះមាន ២ គឺការចែកអាមិសៈ ១ ការចែកធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បណ្តាការចែកទាំង ២ នេះ ការចែកធម៌ប្រសើរជាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ការអនុគ្រោះនេះ មាន ២ គឺការអនុគ្រោះដោយអាមិសៈ ១ ការអនុគ្រោះ
ដោយធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាការអនុគ្រោះ ទាំង ២ នេះ ការ
អនុគ្រោះដោយធម៌ប្រសើរជាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបូជានេះ
មាន ២ គឺការបូជាដោយអាមិស ១ ការបូជាដោយធម៌ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បណ្តាការបូជាទាំង ២ នេះ ការបូជាដោយធម៌ប្រសើរជាង ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងសេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់
តាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យោ ធម្មយាតំ អយដី អមច្ឆរី

តថាភតោ សព្វសត្តានុកម្មី

តំ តាទិសំ ទេវមនុស្សសេដ្ឋំ

សត្តា នមស្សន្តិ ភវស្ស ចារតុន្តិ ។

អយម្បិ អត្តោ រុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។

បឋម^(១) ។

[១០៣] ចត្តារិមាទិ ភិក្ខុវេ អប្បាទិ ចេវ សុល-
 ភាទិ ច តាទិ អនវដ្ឋាទិ ។ កតមាទិ ចត្តារិ ។
 បំសុក្ខលំ ភិក្ខុវេ ចីវរាទំ អប្បញ្ច សុលភញ្ច តញ្ច
 អនវដ្ឋំ ។ បិណ្ឌិយាលោហោ ភិក្ខុវេ កោដនាទំ អប្បញ្ច
 សុលភញ្ច តញ្ច អនវដ្ឋំ ។ រុក្ខមូលំ ភិក្ខុវេ
 សេនាសនាទំ អប្បញ្ច សុលភញ្ច តញ្ច អនវដ្ឋំ ។
 បូតិមុត្តំ ភិក្ខុវេ កេសដ្ឋាទំ អប្បញ្ច សុលភញ្ច
 តញ្ច អនវដ្ឋំ ។ ឥមាទិ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ អប្បាទិ ចេវ

១ ឱ. ម. បឋមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ព្រះតថាគតអង្គណា មិនមានព្រះទ័យកំណាញ់ មានការអនុ-
 គ្រោះដល់សព្វសត្វ បានប្រោសប្រទានធម៌ សត្វទាំងឡាយ
 តែងនមស្តារព្រះតថាគតនោះ ប្រាកដដូច្នោះ ព្រះអង្គ
 ប្រសើរជាងទេវតានិងមនុស្ស ទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃភព ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១ ។

[១០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុដែលតិចតួចផង ងាយបានផង
 វត្ថុទាំងនោះ មិនមានទោសផង នេះ មាន ៤ ។ វត្ថុទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាចីវរទាំងឡាយ បំសុក្ខលចីវរ ជាប់ស្រាប់តិចតួច
 ផង ងាយបានផង ចីវរនោះ ជាប់ស្រាប់មិនមានទោសផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បណ្តាកោជនទាំងឡាយ បិណ្ឌិយាលោបកោជន^(១) ជាប់ស្រាប់
 តិចតួចផង ងាយបានផង កោជននោះជាប់ស្រាប់មិនមានទោសផង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសេនាសនៈទាំងឡាយ រុក្ខមូលសេនាសនៈ ជា
 របស់តិចតួចផង ងាយបានផង សេនាសនៈនោះ ជាប់ស្រាប់មិនមាន
 ទោសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាកេសជ្ជៈទាំងឡាយ ទឹកម្សត្រ
 ស្អុយ ជាប់ស្រាប់តិចតួចផង ងាយបានផង ទឹកម្សត្រនោះ ជាប់ស្រាប់មិនមាន
 ទោសផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុ ៤ នេះឯង ជាប់ស្រាប់តិចតួចផង

១ កោជនដែលបានដោយកម្លាំងនៃស្នង ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស តតិយសុត្តំ

សុលភានិ ច តានិ ច អនវជ្ជានិ ។ យតោ ខោ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អប្បេន ច តុដ្ឋោ ហោតិ សុលភេន
ច អនវជ្ជេន ច ឥមស្សាហំ អញ្ញតវំ សាមញ្ញដ្ឋន្តិ
វនាមីតិ ។

អនវជ្ជេន តុដ្ឋស្ស អប្បេន សុលភេន ច
ន សេនាសនមារត្ត ចីវំ ចានកោជនំ
វិយាតោ ហោតិ ចិត្តស្ស ទិសា នប្បដិហញ្ញតិ ។
យេបស្ស^(១) ធម្មា អក្កាតា សាមញ្ញស្សានុលោមិកា
អធិត្តហិតា តុដ្ឋស្ស អប្បមត្តស្ស ភិក្ខុនោតិ^(២) ។

ទុតិយំ^(៣) ។

[១០៤] ជានតោ អហំ ភិក្ខុវេ បស្សតោ
អាសវានំ ខយំ វនាមិ នោ អជានតោ នោ^(៤)
អបស្សតោ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ ជានតោ កិ បស្សតោ
អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ ឥនំ ទុក្ខន្តិ ភិក្ខុវេ
ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។

១ ឱ. ម. យេចស្ស ។ ២ ម. សិក្ខតោតិ ។ ៣ ឱ. ម. ទុតិយន្តិ នត្តិ ។ ៤ ឱ. ម. នោតិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ៣

ងាយបានផង វត្ថុទាំងនោះ ជារបស់មិនមានទោសផង ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ វេលាណា ភិក្ខុត្រេកអរដោយរបស់តិចតួចផង ងាយបានផង
មិនមានទោសផង តថាគតពោលនូវគុណណាមួយ របស់ភិក្ខុនេះ
ថាជាអង្គនៃសមណភាព ។

កាលបើភិក្ខុត្រេកអរដោយវត្ថុមិនមានទោស ជារបស់តិចតួចជារបស់
ងាយបានហើយ រមែងមានចិត្តមិនចង្អៀតចង្អល់ ព្រោះប្រារព្ធ
នូវសេនាសនៈចីវរ ទឹកនិងភោជនឡើយ ភិក្ខុនោះ មិនទើសទាល់
ក្នុងទិសទាំងឡាយឡើយ ។ ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលតថាគត
ពោលទុកហើយ ថាជាធម៌សមគួរដល់សមណភាព ធម៌ទាំងនោះ
ភិក្ខុអ្នកសន្តោស មិនប្រហែសធ្វេស បានហើយ ។ សូត្រ ទី ២ ។

[១០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការអស់ទៅនៃ
អាសវៈទាំងឡាយថា មានដល់ភិក្ខុអ្នកដឹង អ្នកឃើញ មិនពោលថា
មានដល់ភិក្ខុ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នកដឹង តើដូចម្តេច
អ្នកឃើញ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការអស់ទៅនៃ
អាសវៈទាំងឡាយ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកដឹង អ្នកឃើញថា នេះជាទុក្ខ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ ភិក្ខុវេ ជានតោ បស្សតោ
 អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ ភិក្ខុវេ
 ជានតោ បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។
 អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដី បដិបទាតិ ភិក្ខុវេ ជានតោ
 បស្សតោ អាសវានំ ខយោ ហោតិ ។ ឯវំ ខោ
 ភិក្ខុវេ ជានតោ ឯវំ^(១) បស្សតោ អាសវានំ
 ខយោ ហោតីតិ ។

សេក្ខស្ស សិក្ខុមាណស្ស	ឧជុមគ្គានុសារិនោ
ខយស្មី បបមំ ញាណំ	តតោ អញ្ញា អនុត្តរា ^(២) ។
តតោ អញ្ញាវិមុត្តស្ស	វិមុត្តិញ្ញាណមុត្តមំ
ឧប្បជ្ជតិ ខយេ ញាណំ	ខីណា សំយោជនំ ឥតិ ^(៣)
ន ត្រូវិទំ កុសីតេន	ពាលេនមវិជានតា
និព្វានំ អធិកន្តព្វំ	សព្វកន្តប្បមោចនន្តិ ។

តតិយំ^(៤) ។

១ ឱ. ម. ឯវន្តិ នត្តិ ។ ២ ម. អនន្តរាតិបិ បាហោ ។ ៣ ម. ខីណំ សំយោជនំ ឥតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមាន
 ដល់ភិក្ខុ អ្នកដឹង អ្នកឃើញថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមានដល់ភិក្ខុ
 អ្នកដឹង អ្នកឃើញថា នេះជាការរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកដឹង អ្នកឃើញ
 ថា នេះជាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅកាន់ទិវលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកដឹងយ៉ាងនេះ
 អ្នកឃើញយ៉ាងនេះឯង ។

កាលបើសេក្ខបុគ្គល កំពុងសិក្សា ត្រាប់ទៅតាមផ្លូវដ៏ត្រង់
 ញាណទី ១ ក្នុងការអស់ទៅនៃអាសវៈ (ក៏កើតមាន) តអំពី
 នោះទៅ អរហត្តមគ្គញាណ ដ៏ប្រសើរ (ក៏កើតឡើង) ។ កាលភិក្ខុ
 មានចិត្តផុតស្រឡះចាកអាសវៈ ដោយសារអរហត្តមគ្គញាណ
 នោះហើយ វិមុត្តិញាណដ៏ឧត្តម ក៏កើតឡើង សេចក្តីដឹងក្នុង
 ការអស់ទៅថា សំយោជនៈទាំងឡាយ អស់ហើយ ដូច្នោះ
 ឯព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងដោះចាកគ្រឿងចំពាក់ទាំងពួងនេះ បុគ្គល
 ខ្ព្យល ល្ងង់ មិនដឹងច្បាស់ មិនគប្បីបានឡើយ ។ សូត្រ ទី ៣ ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ចតុត្ថសុត្តំ

[១០៥] យេ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ នប្បជានន្តិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ នប្បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ នប្បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ នប្បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ នប្បជានន្តិ ។ ន មេ តេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ វា សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ វា ព្រាហ្មណាសម្មតា ន ច បនេតេ អាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្តំ វា ព្រហ្មញ្ញត្តំ វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិ ។ យេ ច ខោ កេចិ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាក្ខតំ បជានន្តិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានន្តិ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បជានន្តិ ។ តេ ច ខោ មេ ភិក្ខុវេ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សមណោសុ ចេវ សមណាសម្មតា ព្រាហ្មណោសុ ច ព្រាហ្មណាសម្មតា តេ ច បនាយស្មន្តោ សាមញ្ញត្តញ្ច ព្រហ្មញ្ញត្តញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារន្តិតិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ៤

[១០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជា ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ មិនដឹង ច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទា ប្រព្រឹត្តទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តថាគតមិនសន្មតថា ជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ មិនសន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួក ព្រាហ្មណ៍ឡើយ មួយទៀត លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ រមែងមិនធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវ សាមញ្ញប្រយោជន៍ គឺអរិយមគ្គ ៤ និងព្រហ្មញ្ញប្រយោជន៍ គឺអរិយផល ៤ បានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ណាមួយ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ កាន់ទីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើបតថាគតសន្មត ថាជាសមណៈ ក្នុងពួកសមណៈ សន្មតថាជាព្រាហ្មណ៍ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ បាន មួយវិញទៀត លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចដោយប្រាជ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវសាមញ្ញ- ប្រយោជន៍ និងព្រហ្មញ្ញប្រយោជន៍បាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

យេ ទុក្ខំ នប្បជានន្តិ	អថោ ទុក្ខស្ស សម្ពុរំ
យត្ថ ច សព្វសោ ទុក្ខំ	អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ
តព្វា មក្កំ ន ជានន្តិ	ទុក្ខបសមតាមិនំ
ចេតោវិមុត្តិ ហីនា តេ	អថោ បញ្ញាវិមុត្តិយា
អភព្វា តេ អន្តកិរិយាយ	តេ វេ ជាតិជ្ជបកា ។
យេ ច ទុក្ខំ បជានន្តិ	អថោ ទុក្ខស្ស សម្ពុរំ
យត្ថ ច សព្វសោ ទុក្ខំ	អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ
តព្វា មក្កំ បជានន្តិ	ទុក្ខបសមតាមិនំ
ចេតោវិមុត្តិសម្មន្នា	អថោ បញ្ញាវិមុត្តិយា
ភព្វា តេ អន្តកិរិយាយ	ន តេ ជាតិជ្ជបកាតិ ។

ចតុត្ថំ^(១) ។

[១០៦]	យេ	តេ	ភិក្ខុវេ	ភិក្ខុ	សីលសម្មន្នា
	សមាធិសម្មន្នា		បញ្ញាសម្មន្នា		វិមុត្តិសម្មន្នា
	វិមុត្តិញ្ញាណាទស្សនសម្មន្នា		ឱវាទកា		វិញ្ញាបកា
	សន្ទស្សកា	សមាទបកា	សមុត្តេជកា		សម្ម-
	ហំសកា	អលំ	សមក្ខាតាហោ	សទ្ធម្មស្ស	។

១ ឱ. ម. ចតុត្តន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ពួកបុគ្គលណា មិនដឹងច្បាស់នូវទុក្ខផង នូវហេតុនាំឲ្យកើត
 ទុក្ខផង នូវទីរលត់ទុក្ខ សព្វគ្រប់ ឥតមានសេសសល់ផង
 មិនដឹងច្បាស់ នូវផ្លូវប្រព្រឹត្តទៅ កាន់ទីស្ងប់រម្ងាប់ទុក្ខនោះផង
 ពួកបុគ្គលនោះ រមែងសាបសូន្យ ចាកចេតោវិមុត្តិ និង
 បញ្ញាវិមុត្តិ ពួកបុគ្គលនោះ មិនគួរធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន
 ឡើយ ពួកបុគ្គលនោះ ចូលទៅកាន់ជាតិនិងជរាដោយពិត ។
 លុះតែពួកបុគ្គលណា ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខផង នូវហេតុនាំឲ្យ
 កើតទុក្ខផង នូវទីរលត់ទុក្ខ សព្វគ្រប់ ឥតមានសេសសល់ផង
 ដឹងច្បាស់ នូវផ្លូវប្រព្រឹត្តទៅ កាន់ទីស្ងប់រម្ងាប់ទុក្ខនោះផង
 ទើបបរិបូណ៌ ដោយចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ពួកបុគ្គល
 នោះ គួរធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខបាន ពួកបុគ្គលនោះ មិនចូល
 ទៅកាន់ជាតិនិងជរាឡើយ ។ សូត្រ ទី ៤ ។

[១០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណា បរិបូណ៌ ដោយ
 សីល បរិបូណ៌ ដោយសមាធិ បរិបូណ៌ ដោយបញ្ញា បរិបូណ៌
 ដោយវិមុត្តិ បរិបូណ៌ ដោយវិមុត្តញ្ញាណទស្សនៈ ជាអ្នកទូន្មាន
 ពន្យល់ឲ្យដឹង សម្តែងបញ្ជាក់ឲ្យឃើញងាយ ណែនាំ ធ្វើឲ្យអង្គអាច
 ធ្វើឲ្យរីករាយ (ក្នុងកុសលធម៌) អាចសម្តែង នូវព្រះសទ្ធម្មបាន ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស បញ្ចមសុត្តំ

ទស្សនម្បហំ ភិក្ខុវេ តេសំ ភិក្ខុនំ ពហុការំ ^(១)
 វោមិ សវនម្បហំ ភិក្ខុវេ តេសំ ភិក្ខុនំ ពហុការំ
 វោមិ ឧបសង្កមនម្បហំ ភិក្ខុវេ តេសំ ភិក្ខុនំ
 ពហុការំ វោមិ បយ័រុទាសនម្បហំ ភិក្ខុវេ តេសំ
 ភិក្ខុនំ ពហុការំ វោមិ អនុស្សតិម្បហំ ^(២) ភិក្ខុវេ
 តេសំ ភិក្ខុនំ ពហុការំ វោមិ អនុបព្វជ្ជម្បហំ ភិក្ខុវេ
 តេសំ ភិក្ខុនំ ពហុការំ វោមិ ។ តំ កិស្ស
 ហោតុ ។ តថារូបេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេវតោ ភជតោ
 បយ័រុទាសតោ អបរិបូរោមិ សីលក្ខន្ធា ការណាចារិប្បី
 កច្ចតិ អបរិបូរោមិ សមាធិក្ខន្ធា ការណាចារិប្បី កច្ចតិ
 អបរិបូរោមិ បញ្ញាខន្ធា ការណាចារិប្បី កច្ចតិ អបរិបូ-
 រោមិ វិមុត្តិក្ខន្ធា ការណាចារិប្បី កច្ចតិ អបរិបូរោមិ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធា ការណាចារិប្បី កច្ចតិ ។

១ ឱ. ម. សព្វវារេ ពហុបការន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. អនុស្សរណម្បហំ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ៥

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការជួបប្រទះ នូវភិក្ខុទាំងនោះ
 ថា មានឧបការៈច្រើនផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការ
 ស្តាប់ នូវភិក្ខុទាំងនោះថា មានឧបការៈច្រើនផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគត ពោលនូវការចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះថា មានឧបការៈច្រើនផង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការចូលទៅអង្គុយជិតភិក្ខុទាំងនោះ
 ថាមានឧបការៈច្រើនផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលនូវការរលឹក
 នូវភិក្ខុទាំងនោះថា មានឧបការៈច្រើនផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពោលនូវការបួសតាមភិក្ខុទាំងនោះថា មានឧបការៈច្រើនផង ។ ដំណើរ
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលសេពគប់
 ចូលទៅអង្គុយជិតពួកភិក្ខុបែបនោះហើយ សីលក្ខន្ធដែលមិនទាន់បរិបូណ៌
 រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការនាផង សមាធិក្ខន្ធដែលមិនទាន់
 បរិបូណ៌ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ដោយការនាផង បញ្ញាខន្ធដែលមិនទាន់
 បរិបូណ៌ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការនាផង វិមុត្តិក្ខន្ធដែលមិនទាន់
 បរិបូណ៌ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការនាផង វិមុត្តិញ្ញាណទស្ស-
 នក្ខន្ធ ដែលមិនទាន់បរិបូណ៌ រមែងដល់នូវការបរិបូណ៌ ដោយការនាផង ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឯវុចា ច តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សត្តារោតិបិ វុច្ឆន្តិ សត្ត-
 រាហាតិបិ វុច្ឆន្តិ រណាញហាតិបិ វុច្ឆន្តិ តមោនុទាតិបិ
 វុច្ឆន្តិ អាណោកករាតិបិ វុច្ឆន្តិ ឱកាសករាតិបិ វុច្ឆន្តិ
 បដ្ឋោតករាតិបិ វុច្ឆន្តិ បក្កដ្ឋរាតិបិ វុច្ឆន្តិ ឧក្កាណាតិបិ
 វុច្ឆន្តិ អរិយាតិបិ វុច្ឆន្តិ ចក្កុមន្តោតិបិ វុច្ឆន្តិតិ ។

ចាមោជ្ជករណាដ្ឋានំ	ឯតំ ^(១) ហោតិ វិជានតំ
យទិទំ ភារិតត្តានំ	អរិយានំ ធម្មជីវិនំ ។
តេ ដោតយន្តិ សទ្ធម្មំ	ភាសយន្តិ បក្កដ្ឋរា
អាណោកករណា ជីវា	ចក្កុមន្តោ រណាញហា ។
យេសំ វេ សាសនំ សុត្តា	សម្មទញ្ញាយ បណ្ឌិតា
ជាតិក្ខយមកិញ្ញាយ	នាកច្ឆន្តិ បុណ្ណវន្តិ ។

បញ្ចម៌^(២) ។

[១០៧] ចត្តារោមេ ភិក្ខុវេ តណ្ហាប្បាណា យត្ត
 ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណា ឧប្បជ្ជតិ ។ កតមេ
 ចត្តារោ ។ ចីវរហោតុ វា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណា ឧប្បជ្ជតិ បិណ្ឌាចាតហោតុ វា
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណា ឧប្បជ្ជតិ

១ ឱ. ម. បាមុជ្ជករណំ ហានំ ឯវំ ។ ២ ឱ. ម. បញ្ចមន្តិ នត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុបែបនោះហៅថា សាស្តាភ័បាន ហៅថា អ្នក
នាំទៅនូវពួកក៏បាន ហៅថា អ្នកលះបង់សត្រូវក៏បាន ហៅថា អ្នកបន្ទោ
បង់ងងឹតក៏បាន ហៅថា អ្នកធ្វើពន្លឺក៏បាន ហៅថា អ្នកធ្វើឲ្យភ្លឺស្វាងក៏បាន
ហៅថា អ្នកធ្វើប្រទីបក៏បាន ហៅថា អ្នកធ្វើរស្មីក៏បាន ហៅថា អ្នកទ្រោល
បំភ្លឺដោយគប់ភ្លើងក៏បាន ហៅថាអរិយៈក៏បាន ហៅថាអ្នកមានចក្ខុក៏បាន ។

ការដែលបានជួបប្រទះជាដើម នូវពួកអរិយៈជាអ្នកដឹងច្បាស់
បានចម្រើនចិត្ត ចិញ្ចឹមជីវិតតាមធម៌នុ៎ះឯង ជាហេតុធ្វើឲ្យមាន
បាមោជ្ជៈ ។ ពួកអរិយៈនោះ តែងបំភ្លឺសម្តែងនូវព្រះសទ្ធម្ម
អ្នកធ្វើរស្មី ធ្វើពន្លឺ អ្នកមានប្រាជ្ញា មានចក្ខុ លះបង់នូវ
សឹកសត្រូវគឺកិលេស ។ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ បានស្តាប់នូវពាក្យ
ប្រដៅ របស់ពួកអរិយៈ ទាំងនោះហើយ រមែងដឹងច្បាស់
ដោយប្រពៃ ស្គាល់ច្បាស់ នូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃជាតិ
ហើយមិនត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីឡើយ ។ សូត្រ ទី ៥ ។

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើង ដល់ភិក្ខុ
រមែងកើតឡើង ព្រោះវត្ថុជាទីកើតនៃតណ្ហានេះ មាន ៤ ។ វត្ថុជាទីកើត
នៃតណ្ហា ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើង
ដល់ភិក្ខុ រមែងកើតឡើង ព្រោះហេតុបីវ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តណ្ហាកាលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ រមែងកើតឡើង ព្រោះហេតុបិណ្ឌបាត ១

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស សត្តមសុត្តំ

សេនាសនហោតុ វា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជ-
 មាណ ឧប្បជ្ជតិ ឥតិ ភវាភវហោតុ វា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 តណ្ហា ឧប្បជ្ជមាណ ឧប្បជ្ជតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចត្តាហេ តណ្ហាប្បាណ យត្ត ភិក្ខុនោ តណ្ហា ឧប្បជ្ជ-
 មាណ ឧប្បជ្ជតិ ។

តណ្ហា ទុតិយោ បុរិសោ	ដីយមទ្ធាន សំសរំ
ឥត្តការញ្ញាថាការំ	សំសារំ នាតិវត្តតិ ។
ឯតមាដីនំ ^(១) ញាតា	តណ្ហា ^(២) ទុក្ខស្ស សម្ភរំ
វីតតណ្ហោ អនាណាណោ	សតោ ភិក្ខុ បរិព្វជេតិ ។

ឆដ្ឋំ^(៣) ។

[១០៨] សព្វហ្មកាណិ ភិក្ខុវេ តានិ កុលានិ យេសំ
 បុត្តានំ មាតាបិតហេ អជ្ឈាតាវេ បូជិតា ហោន្តិ ។
 សបុព្វទេវតានិ ភិក្ខុវេ តានិ កុលានិ យេសំ
 បុត្តានំ មាតាបិតហេ អជ្ឈាតាវេ បូជិតា ហោន្តិ ។
 សបុព្វាចរិយានិ ភិក្ខុវេ តានិ កុលានិ យេសំ
 បុត្តានំ មាតាបិតហេ អជ្ឈាតាវេ បូជិតា ហោន្តិ ។

១ ឱ. ម. ឯវមាទីនំ ។ ២ ម. តណ្ហា ។ ៣ ឱ. ម. ឆដ្ឋន្តិ នត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ៧

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើង ដល់ភិក្ខុ រមែងកើតឡើង
ព្រោះសេនាសនៈ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើង ដល់
ភិក្ខុ រមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីចម្រើននិងវិនាស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ តណ្ហាកាលកើតឡើង ដល់ភិក្ខុ រមែងកើតឡើង ព្រោះវត្ថុ
ជាទីកើតនៃតណ្ហា ៤ នេះឯង ។

បុរសដែលមានតណ្ហាជាគ្នា តែងរង្គាត់ទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែង
មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសង្សារ ដែលមានការប្រែប្រួលឥតឈប់បាន ។
ភិក្ខុបានដឹងច្បាស់ នូវតណ្ហាថាជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ថាមានទោស
យ៉ាងនេះហើយ គួរជាអ្នកមិនមានតណ្ហា មិនមានការប្រកាន់ស្អិត
មានស្មារតី ហើយគេចចេញ (ចាកខន្ធ) ។ សូត្រ ទី ៦ ។

[១០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលទាំងឡាយណា ដែលកូន
បូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា
នៅរួមជាមួយនឹងព្រហ្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលទាំងឡាយណា
ដែលកូនបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះ
ថា នៅរួមជាមួយនឹងបុព្វទេវតា (ទេវតាដើម) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ត្រកូលទាំងឡាយណា ដែលកូនបូជាមាតាបិតាក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូល
ទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា នៅរួមជាមួយនឹងបុព្វាចារ្យ (អាចារ្យដើម) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សាហុនេយ្យានិ^(១) ភិក្ខុវេ តានិ កុលានិ យេសំ
 បុត្តានំ មាតាបិតហេ អជ្ឈាតាវេ បូជិតា ហោន្តិ ។
 ព្រហ្មាតិ ភិក្ខុវេ មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចនំ ។ បុព្វ-
 ទេវតាតិ ភិក្ខុវេ មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចនំ ។
 បុព្វាចរិយាតិ ភិក្ខុវេ មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចនំ ។
 អាហុនេយ្យាតិ ភិក្ខុវេ មាតាបិតូនំ ឯតំ អធិវចនំ ។ តំ
 កិស្សុ ហេតុ ។ ពហុកាវា ភិក្ខុវេ មាតាបិតហេ បុត្តានំ
 អាមាទកា ចោសកា ឥមស្ស^(២) ទស្សេតាហេតិ ។

ព្រហ្មាតិ មាតាបិតហេ	បុព្វាចរិយាតិ វុច្ចវេ
អាហុនេយ្យា ច បុត្តានំ	បដាយ អនុកម្មកា ។
តស្មាហិ នេ នមស្សេយ្យ	សក្កវេយ្យ ច បណ្ឌិតោ
អន្តេន អថោ ចានេន	វត្ថេន សយនេន ច
ឧច្ឆាទនេន ម្ហាបនេន ^(៣)	ចានានំ ធាវនេន ច ។
តាយ នំ ចារិចរិយាយ	មាតាបិតុសុ បណ្ឌិតា ^(៤)
ឥធរេ នំ បសំសន្តិ	បេច្ច សក្កេ បមោទតីតិ ។

សត្តម៌^(៥) ។

១ ឱ. ម. សាហុនេយ្យកានិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ លោកស្សាតិ អត្ថិ ។ ៣ ម. ម្ហានេន ។
 ៤ ឱ. ម. បណ្ឌិតោ ។ ៥ ឱ. ម. សត្តមន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលទាំងឡាយណា ដែលកូនបូជាមាតាបិតា ក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ត្រកូលទាំងឡាយនោះ ឈ្មោះថា នៅរួមជាមួយនឹង អាហុនេយ្យបុគ្គល (បុគ្គលគួររូបជា) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ព្រហ្មនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់មាតាបិតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុព្វទេវតានុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់មាតាបិតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុព្វាចារ្យនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់មាតាបិតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អាហុនេយ្យនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់មាតាបិតា ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះ) មាតាបិតា មានឧបការៈ ច្រើន ជាអ្នកបីបាច់ (ឲ្យគង់ជីវិត) ជាអ្នកចិញ្ចឹម (ឲ្យបោទឹកដោះ) ទាំង ជាអ្នកបង្ហាញនូវលោកនេះ ដល់កូនទាំងឡាយ ។

មាតាបិតាទាំងឡាយ ដែលហៅថា ព្រហ្មក្តី បុព្វាចារ្យក្តី អាហុ- នេយ្យក្តី (សុទ្ធតែ) ជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វ គឺកូន ។ ព្រោះ ហេតុនោះឯង អ្នកប្រាជ្ញ គួរនមស្ការ គួរធ្វើសក្ការៈដល់មាតាបិតា ទាំងនោះ ដោយបាយ ទឹក សំពត់ គ្រឿងដេក គ្រឿងអប់ គ្រឿងផ្គត់ផ្គង់ និងទឹកសម្រាប់លាងជើង ។ ព្រោះការដែលបាន ទំនុកបម្រុងមាតាបិតានោះហើយ បានជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរ នូវបុគ្គលនោះ ក្នុងលោកនេះឯង បុគ្គលនោះ លុះលះលោក នេះទៅហើយ រមែងរីករាយ ក្នុងឋានសួគ៌ ។ សូត្រ ទី ៧ ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស អដ្ឋមសុត្តំ

[១០៩] ពហុកាវា ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មណាភយាបតិកា
តុម្ហាកំ យេ តេ^(១) បច្ចុបដ្ឋិតា ចីវរិបិណ្ណាចាតសេនាសន-
តិលានប្បច្ចយភេសដ្ឋបរិក្ខារេហិ ។ តុម្ហេបិ ភិក្ខុវេ
ពហុកាវា ព្រាហ្មណាភយាបតិកានំ យំ នេសំ ធម្មំ
នេសេថ អាទិកល្យាណំ មន្លេកល្យាណំ បរិយោសា-
នកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ
បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេថ ។ ឯវមិនំ ភិក្ខុវេ
អញ្ញមញ្ញំ និស្សាយ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ឱយស្ស
និត្តរណត្តាយ សម្មាទុក្ខស្ស អន្តកិរិយាយាតិ ។

សាតាវា អនាតាវា ច	ឧកោ អញ្ញាញ្ញនិស្សិតា
អាវាធយន្តិ សទ្ធម្មំ	យោកក្ខេមំ អនុត្តរំ
សាតាវេសុ ច ចីវរិ	បច្ចុយំ សយនាសនំ
អនាតាវា បដិច្ចន្តិ	បរិស្សយរិណោទនំ ^(២) ។

១. ឱ. ពោ ។ ២ ម. បដិស្សាយរិណោទនំ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ៨

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតីណា បាន
 ទំនុកបម្រុងអ្នកទាំងឡាយ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និង
 គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងនោះ ឈ្មោះថា
 មានឧបការៈច្រើន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអ្នក
 ទាំងឡាយ ក៏ឈ្មោះថាមានឧបការៈច្រើន ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍និងគហបតី
 ដែរ ព្រោះអ្នកទាំងឡាយ សម្តែងធម៌ មានលម្អបទដើម លម្អបទ
 កណ្តាល លម្អបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្តនិងព្យញ្ជនៈ
 ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយធម៌នេះ
 ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្ត ដើម្បីប្រយោជន៍ពីចេញចាកឱយៈ និងធ្វើឲ្យផុតទុក្ខ
 ដោយប្រពៃបាន ក៏ព្រោះតែអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក យ៉ាងនេះឯង ។

ពួកគ្រហស្ថ និងបព្វជិតទាំងពីរពួក អាស្រ័យគ្នាទៅវិញ
 ទៅមក ទើបញ្ចាំងព្រះសទ្ធម្ម ដែលជាទីក្សេមចាកយោគៈ
 ដ៏ប្រសើរ ឲ្យសម្រេចបាន ឯពួកបព្វជិត តែងទទួល
 ចីវរប្បច្ច័យ បិណ្ឌបាតប្បច្ច័យ សេនាសនប្បច្ច័យ និងភេសជ្ជ-
 ប្បច្ច័យ ជាគ្រឿងបន្ទោបង់សេចក្តីអន្តរាយ អំពីពួកគ្រហស្ថ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សុកតំ បន ជិស្សាយ	កហាជ្ជា យរមេសិនោ
សទ្ធិហានា អរហតំ	អរិយប្បញ្ញាយ ណាយិនោ
ឥធម្មំ ចរិត្យាន	មក្កំ សុកតិតាមិនំ
នទ្ធិនោ ទេវលោកស្មី	មោទន្តិ កាមកាមិនោតិ ។

អដ្ឋម^(១) ។

[១១០] យេ កេចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កុហា ថន្ធា
 លថា សិទ្ធិ ឧទ្ធិណ្ណា អសមាហិតា ។ ន មេ តេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មាមកា អបកតា ច តេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ឥមស្មា ធម្មវិនយា ន ច តេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ
 វុឌ្ឍិ វិវុឌ្ឍិ វេបុលំ អាបជ្ជន្តិ ។ យេ ច ខោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ជិក្ខុហា ជិលុថា ជិវា អត្តទ្ធា សុសមាហិតា
 តេ ច ខោ មេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មាមកា អនបកតា
 ច តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥមស្មា ធម្មវិនយា ឥមស្មី ច
 តេ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍិ វិវុឌ្ឍិ វេបុលំ អាបជ្ជន្តិតិ ។

១ ឱ. ម. អដ្ឋមន្តិ នតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ឯពួកគ្រហស្ថ អ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ក្នុងផ្ទះ បានអាស្រ័យ
 សង្ឃជាសារីកនៃព្រះសុគតហើយ ជឿ (សេចក្តីប្រតិបត្តិនិង
 ពាក្យ) របស់ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ
 ជាអ្នកពិនិត្យ បានប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងសាសនានេះ ដែលជា
 ផ្លូវប្រព្រឹត្តទៅកាន់សុគតិ រមែងជាអ្នកមានអំណាច រីករាយ
 ក្នុងទេវលោក បានសម្រេចតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ។ សូត្រ ទី ៨ ។

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាមួយ ជាអ្នកញ៉ាំងគេ
 ឲ្យស្ងើច រឹងរូស រាក់ទាក់ មានវាចាដូចស្មែង លើកកម្ពស់ មានចិត្ត
 មិននឹងនួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះថា មិនរាប់អាន
 តថាគតផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ ឈ្មោះថា ប្រាសចាក
 ធម៌វិន័យនេះផង ភិក្ខុទាំងនោះ មិនដល់នូវសេចក្តីចម្រើន លូតលាស់
 ទូលំទូលាយ ក្នុងធម៌វិន័យនេះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែ
 ពួកភិក្ខុណា មិនជាអ្នកញ៉ាំងគេឲ្យស្ងើច មិនរាក់ទាក់ មានប្រាជ្ញា មិន
 រឹងរូស មានចិត្តនឹងនួនល្អ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះឯង ទើប
 ឈ្មោះថាជាអ្នករាប់អានតថាគតផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងនោះ
 ឈ្មោះថា មិនប្រាសចាកធម៌វិន័យនេះផង ភិក្ខុទាំងនោះ រមែងដល់នូវ
 សេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ទូលំទូលាយ ក្នុងធម៌វិន័យនេះផង ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ទសមសុត្តំ

កុហា ថន្ទា លថា សិដ្ឋិ ឧទ្ទុទ្ធា អសមាហិតា
 ន តេ ធម្មេ វិរូហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធតេសិតេ ។
 និក្កហា និលូថា ដីរា អត្តន្ទា សុសមាហិតា
 តេ វេ ធម្មេ វិរូហន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធតេសិតេតិ ។

នវមំ^(១) ។

[១១១] សេយ្យថាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ នទិយា
 សោតេន ឱវុយ្ហេយ្យ បិយរូបសាត្រុបេន តមេនំ ចក្កុមា
 បុរិសោ តីវេ បិតោ ទិស្វា វរំ វទេយ្យ កិញ្ចាមិ
 ខោ តំ អម្ពោ បុរិស នទិយា សោតេន ឱវុយ្ហសិ
 បិយរូបសាត្រុបេន អត្តិ ចេត្ត ហោជ្ជា រហានោ^(២)
 សឧមិ^(៣) សារវេជ្ជោ សត្តហោ សរក្ខុសោ យំ
 តំ អម្ពោ បុរិស រហានំ ចាបុណិត្វា មរណំ វា
 និកច្ឆសិ មរណាមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ អថខោ សោ
 ភិក្ខុវេ បុរិសោ តស្ស បុរិសស្ស សទ្ធិំ សុត្វា ហត្ថេហិ
 ច ចានេហិ ច បដិសោតំ វាយមេយ្យ ។ ឧបមា
 ខោ មេ អយំ ភិក្ខុវេ កតា អត្តស្ស វិញ្ញាបនាយ ។

១ ឱ. ម. នវមន្តិ នត្តិ ។ ២ ម. ទហានោ ។ ៣ ឱ. សឧម្មិ ។ ឱ. សឧមិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១០

ពួកភិក្ខុណា ដែលជាអ្នកញ៉ាំងគេឲ្យស្ងើច រឹងរូស រាក់ទាក់
 មានវាចាដូចស្នែង លើកកម្ពស់ មានចិត្តមិននឹងនួន ភិក្ខុទាំងនោះ
 មិនលូតលាស់ក្នុងធម៌ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់សម្តែងឡើយ ។
 លុះតែពួកភិក្ខុណា មិនជាអ្នកញ៉ាំងគេឲ្យស្ងើច មិនរាក់ទាក់ មាន
 ប្រាជ្ញា មិនរឹងរូស មានចិត្តនឹងនួន ភិក្ខុទាំងនោះ ទើបលូតលាស់
 ក្នុងធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្តែងបាន ។ សូត្រ ទី ៩ ។

[១១១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសត្រូវខ្សែទឹកស្ទឹង បន្ទាត់ទៅ
 ដោយទាំងវត្តជាទីស្រឡាញ់ និងវត្តជាទីត្រេកអរ^(១) បុរសមានចក្ខុ ឈរនៅ
 ទៀបឆ្នេរ បានឃើញបុរសនោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា នៃបុរស
 ដ៏ចម្រើន អ្នកត្រូវខ្សែទឹកស្ទឹងបន្ទាត់ទៅ ដោយទាំងវត្តជាទីស្រឡាញ់និង
 វត្តជាទីត្រេកអរ ក៏ពិតមែនហើយ តែថាក្នុងស្ទឹងនេះ មានអន្ទង់នៅខាង
 ក្រោមដ៏ប្រកបដោយរលកនិងទឹកក្អួចរីល មានសត្វសាហាវនិងអារក្សទឹក
 (នៅចាំ) នៃបុរសដ៏ចម្រើន លុះអ្នកអណ្តែតដល់អន្ទង់នោះហើយ មុខជាដល់
 នូវសេចក្តីស្លាប់ឬនូវទុក្ខស្ទើរស្លាប់មិនខាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះបុរស
 នោះ បានឮសំឡេងបុរសនោះហើយ ក៏ព្យាយាមហែលដោយដៃ ដោយ
 ជើង ប្រាសទឹកមកវិញ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
 ឧបមារនេះឯង តថាគតធ្វើ ដើម្បីឲ្យអ្នកទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី ។

១ វត្តផ្សេង ។ មានមាសប្រាក់ជាដើម ដែលជាទីស្រឡាញ់-ត្រេកអររបស់ជន ហៅថា
 បិយរូប សាត្រូប ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

អយញ្ចេវេត្ថ^(១) អត្តោ នទិយា សោតេនាតិ^(២) ខោ
 ភិក្ខុវេ តណ្ហាយេតំ អធិវចនំ បិយ្យុបសាត្រូបេនាតិ^(៣)
 ខោ ភិក្ខុវេ ឆន្ទេតំ អជ្ឈត្តិកានំ អាយតនានំ
 អធិវចនំ ហេដ្ឋា រហានេតិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្នំ
 ឱរម្ហាតិយានំ សំយោជនានំ អធិវចនំ សឧមីតិ ខោ
 ភិក្ខុវេ កោធុទាយាសស្សេតំ អធិវចនំ សារវដ្ឋោតិ
 ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្ទេតំ កាមតុណានំ អធិវចនំ
 សត្តហោ សវត្តសោតិ ខោ ភិក្ខុវេ មាតុក្កាមស្សេតំ
 អធិវចនំ បដិសោតន្តិ^(៤) ខោ ភិក្ខុវេ នេក្ខម្មស្សេតំ
 អធិវចនំ ហត្ថេហិ ច ចានេហិ ច វាយាមោតិ ខោ
 ភិក្ខុវេ វិយារម្ហស្សេតំ អធិវចនំ ចក្កុមា បុរិសោ
 តិវេ បិតោតិ ខោ ភិក្ខុវេ តថាកតស្សេតំ អធិវចនំ
 អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្សាតិ ។

សហាបិ ទុក្ខេន ជហោយ្យ កាមេ
 យោកក្ខេមំ អាយតី បត្តយានោ
 សម្មប្បជានោ សុវិមុត្តចិត្តោ

១ ឱ. ម. អយំ ចេត្ត ។ ២ ឱ. ម. សោតោតិ ។ ៣ ឱ. បិយ្យុបសាត្រូបន្តិ ។ ម. បិយ-
 រូបំ សាត្រូបន្តិ ។ ៤ ឱ. ម. បដិសោតោតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

សេចក្តីអធិប្បាយនេះ ក្នុងពាក្យឧបមាថ្មីថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ខ្សែទឹកស្ទឹងនេះ ជាឈ្មោះនៃតណ្ហា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា វត្តជាទីស្រលាញ់និងវត្តជាទីត្រេកអរនេះ ជាឈ្មោះនៃអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អន្លង់នៅខាងក្រោមនេះ ជាឈ្មោះនៃ សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថាប្រកប ដោយរលកនេះ ជាឈ្មោះនៃសេចក្តីក្រោធ និងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ប្រកបដោយទឹកក្នុងរលកនេះ ជាឈ្មោះ នៃកាមគុណ ៥ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ប្រកបដោយសត្វ សាហាវនិងអារក្សទឹកនេះ ជាឈ្មោះនៃមាតុគ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ហែលច្រាស់ទឹកនេះ ជាឈ្មោះនៃនេក្ខម្មៈ^(១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ព្យាយាមហែលដោយដៃ ដោយជើងនេះ ជាឈ្មោះនៃការ ប្រារព្ធព្យាយាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុរសមានចក្ខុឈរនៅ ទៀបឆ្នេរនេះ ជាឈ្មោះនៃព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

បុគ្គលណា កាលប្រាថ្នា នូវការក្សេមចាកយោគៈទៅខាងមុខ
 ត្រូវលះបង់នូវកាមទាំងឡាយ ព្រមទាំងសេចក្តីទុក្ខ ជាអ្នក
 មានសេចក្តីដឹងខ្លួន មានចិត្តផុតស្រឡះ ដោយប្រពៃហើយ

១ ចិត្តដែលថយចេញចាកកាម ដោយសេចក្តីនឿយណាយ ឬការលះយរាវាសសម្បត្តិ ចេញបួស ហៅថា នេក្ខម្មៈ ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ឯកាទសមសុត្តំ

វិមុត្តិយា ដស្សយេ តត្ថ តត្ថ

ស វេទកូ រូសិតព្រហ្មចរិយោ

លោកន្តកូ ចារកតោតិ រុច្ចតិ ។

ទសម៌^(១) ។

[១១២] ចរតោ ថេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ
 កាមវិតក្កោ វា ព្យាចាទវិតក្កោ វា វិហឹសាវិតក្កោ វា
 តព្វោ^(២) ភិក្ខុ អធិវាសេតិ នប្បជហតិ ន វិនោទេតិ
 ន ព្យជ្ជីករោតិ^(៣) ន អនការំ កមេតិ ចរម្បិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វរុក្ខតោ អនាតាបិ អនោត្ថប្បិ សតតំ
 សមិតំ កុសីតោ ហីនវិយោតិ រុច្ចតិ ។ បិតស្ស
 ថេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្កោ វា
 ព្យាចាទវិតក្កោ វា វិហឹសាវិតក្កោ វា តព្វោ^(៤)
 ភិក្ខុ អធិវាសេតិ នប្បជហតិ ន វិនោទេតិ
 ន ព្យជ្ជីករោតិ ន អនការំ កមេតិ បិតោបិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ វរុក្ខតោ អនាតាបិ អនោត្ថប្បិ
 សតតំ សមិតំ កុសីតោ ហីនវិយោតិ រុច្ចតិ ។

១ ម. ទសមន្តិ នត្តិ ។ ២ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ភិក្ខុវេតិ អត្តិ ។ ៣ ម. ព្យជ្ជី ករោតិ ។
 ៤ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ភិក្ខុវេតិ អត្តិ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១១

បាននូវវិមុត្តិ ក្នុងអារម្មណ៍នោះ។ បុគ្គលនោះ តថាគតហៅថា អ្នក
ដល់នូវវេទគឺមគ្គញ្ញាណ ហៅថា អ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ប្រព្រឹត្តរួច
ហើយ ហៅថា អ្នកដល់នូវទីបំផុតនៃលោក ហៅថា អ្នកដល់នូវត្រើយ
គឺព្រះនិព្វាន ។ សូត្រ ទី ១០ ។

[១១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុកំពុងដើរទៅ បើមាន
កាមវិតក្កៈក្តី ព្យាបាទវិតក្កៈក្តី វិហឹសាវិតក្កៈក្តី កើតឡើង បើភិក្ខុទទួលនូវ
វិតក្កៈនោះ មិនលះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនធ្វើឲ្យដល់នូវការ
សាបសូន្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុងដើរក៏ដោយ តែមាន
សភាពយ៉ាងនេះហើយ ហៅថា ជាអ្នកមិនមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស
មិនជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសជានិច្ចកាល មិនមានព្យាយាម ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងឈរ បើមានកាមវិតក្កៈក្តី ព្យាបាទ-
វិតក្កៈក្តី វិហឹសាវិតក្កៈក្តី កើតឡើង បើភិក្ខុទទួលនូវវិតក្កៈនោះ មិនលះ
បង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនធ្វើឲ្យដល់នូវការសាបសូន្យទេ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុ កំពុងឈរក៏ដោយ តែមានសភាព
យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមិនមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មិនជា
អ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសជានិច្ចកាល មិនមានព្យាយាម ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

និសិទ្ធស្ស ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ
 កាមវិតក្តោ វា ព្យាបាទវិតក្តោ វា វិហឹសាវិតក្តោ
 វា តព្វេ^(១) ភិក្ខុ អធិវាសេតិ នប្បជហតិ ន វិនោទេតិ
 ន ព្យជ្ជិតកោតិ ន អនការំ កមេតិ និសិទ្ធាបិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឃុំភូតោ អនាតាបិ អនោត្តប្បិ សតតំ
 សមិតំ កុសីតោ ហីនវិយោតិ រុច្ចតិ ។ សយានស្ស
 ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ជាតរស្ស ឧប្បជ្ជតិ កាម-
 វិតក្តោ វា ព្យាបាទវិតក្តោ វា វិហឹសាវិតក្តោ វា
 តព្វេ ភិក្ខុ អធិវាសេតិ នប្បជហតិ ន វិនោទេតិ
 ន ព្យជ្ជិតកោតិ ន អនការំ កមេតិ សយានោបិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជាតរោ ឃុំភូតោ អនាតាបិ អនោត្តប្បិ
 សតតំ សមិតំ កុសីតោ ហីនវិយោតិ រុច្ចតិ ។

[១១៣] ចរតោ ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ
 កាមវិតក្តោ វា ព្យាបាទវិតក្តោ វា វិហឹសាវិតក្តោ
 វា តព្វេ ភិក្ខុ ន អធិវាសេតិ^(២) បជហតិ វិនោទេតិ
 ព្យជ្ជិតកោតិ អនការំ កមេតិ ចរម្បិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

១ ឱ. ម. ឯត្តន្តវេ ភិក្ខុវេតិ អត្ថិ ។ ២. ឱ. ម. នាធិវាសេតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងអង្គុយ បើមានកាមវិតក្កៈក្តី ព្យាបាទវិតក្កៈក្តី វិហឹសាវិតក្កៈក្តី កើតឡើង បើភិក្ខុទទួលនូវវិតក្កៈនោះ មិនលះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនធ្វើឲ្យដល់នូវការ សាបសូន្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុងអង្គុយក៏ដោយ តែ មានសភាព យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមិនមានព្យាយាមដុតកម្ដៅ កិលេស មិនជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសជានិច្ចកាល មិន មានព្យាយាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងដេក កំពុង ភ្ញាក់ (ដឹងខ្លួន) បើមានកាមវិតក្កៈក្តី ព្យាបាទវិតក្កៈក្តី វិហឹសាវិតក្កៈក្តី កើតឡើង បើភិក្ខុទទួល នូវវិតក្កៈនោះ មិនលះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនធ្វើឲ្យដល់នូវការសាបសូន្យទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុ កំពុងដេក ភ្ញាក់ ក៏ដោយ តែមានសភាពយ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមិនមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មិនជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសជានិច្ចកាល មិនមានព្យាយាម ។

[១១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងដើរទៅ បើមានកាមវិតក្កៈ ក្តី ព្យាបាទវិតក្កៈក្តី វិហឹសាវិតក្កៈក្តី កើតឡើងហើយ បើភិក្ខុមិនទទួលនូវ វិតក្កៈនោះទេ បានលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យដល់នូវការ សាបសូន្យហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុងដើរទៅក៏ដោយ

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ឯកាទសមសុត្តំ

ឯវក្ខតោ អាតាបី ឱត្តប្បី សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិយោ
 បហិតត្តោតិ រុច្ចតិ ។ បិតស្ស ចេបិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្តោ វា ព្យាចាទវិតក្តោ វា
 វិហឹសាវិតក្តោ វា តព្វោ ភិក្ខុ ន អធិវាសេតិ
 បជហតិ វិណោទេតិ ព្យជ្ជិតោតិ អនការំ កមេតិ បិសោបិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវក្ខតោ អាតាបី ឱត្តប្បី សតតំ
 សមិតំ អារទ្ធវិយោ បហិតត្តោតិ រុច្ចតិ ។ និសិន្ទស្ស
 ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្តោ វា
 ព្យាចាទវិតក្តោ វា វិហឹសាវិតក្តោ វា តព្វោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ ន អធិវាសេតិ បជហតិ វិណោទេតិ ព្យជ្ជិតោតិ
 អនការំ កមេតិ និសិន្ទេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវក្ខតោ
 អាតាបី ឱត្តប្បី សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិយោ
 បហិតត្តោតិ រុច្ចតិ ។ សយានស្ស ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 ជាតរស្ស ឧប្បជ្ជតិ កាមវិតក្តោ វា ព្យាចាទវិតក្តោ
 វា វិហឹសាវិតក្តោ វា តព្វោ ភិក្ខុ ន អធិវាសេតិ
 បជហតិ វិណោទេតិ ព្យជ្ជិតោតិ អនការំ កមេតិ

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១១

តែមានសភាព យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកម្ដៅ
 កិលេស ជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល មានចិត្ត
 ស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងឈរ
 បើមានកាមវិតក្កៈក្ដី ព្យាបាទវិតក្កៈក្ដី វិហឹសាវិតក្កៈក្ដី កើតឡើងហើយ
 បើភិក្ខុមិនទទួលនូវវិតក្កៈនោះទេ បានលះបង់ បន្ទាបបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស
 ធ្វើឲ្យដល់នូវការសាបសូន្យហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុង
 ឈរក៏ដោយ តែមានសភាពយ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាម
 ដុតកម្ដៅកិលេស ជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល
 មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុង
 អង្គុយ បើមានកាមវិតក្កៈក្ដី ព្យាបាទវិតក្កៈក្ដី វិហឹសាវិតក្កៈក្ដី កើតឡើង
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុមិនទទួល នូវវិតក្កៈនោះទេ បានលះបង់
 បន្ទាបបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យដល់នូវការសាបសូន្យហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុងអង្គុយក៏ដោយ តែមានសភាពយ៉ាងនេះហើយ
 ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស ជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នក
 ប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងដេក ភ្ញាក់ បើមានកាមវិតក្កៈក្ដី ព្យាបាទវិតក្កៈ
 ក្ដី វិហឹសាវិតក្កៈក្ដី កើតឡើងហើយ បើភិក្ខុមិនទទួលនូវវិតក្កៈនោះទេ
 បានលះបង់ បន្ទាបបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យដល់នូវការសាបសូន្យហើយ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

សយាដោបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជាតរោ វវិក្ខុតោ អាតាបិ
ឱត្តប្បិ សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិយោ បហិតត្តោតិ
វុច្ចតិ ។

ចរំ វា យទិ វា តិដ្ឋំ និសិដ្ឋោ ឧទវា សយំ
យោ វិតក្កំ វិតក្កោតិ ចាបកំ ភេហានិស្សិតំ
កុមត្តំ បដិបដ្ឋោ សោ មោហានេយ្យេសុ មុច្ចិតោ
អភព្វោ តាទិសោ ភិក្ខុ ដុដ្ឋំ សម្ពោទិមុត្តមំ ។
យោ ចរំ វា យទិ វា តិដ្ឋំ និសិដ្ឋោ ឧទវា សយំ
វិតក្កំ សមយិត្វាន វិតក្កូបសមេ រតោ
ភព្វោ សោ តាទិសោ ភិក្ខុ ដុដ្ឋំ សម្ពោទិមុត្តមន្តិ ។

ឯកានសមំ ។

[១១៤] សម្បន្នសីលា ភិក្ខុវេ ហោថ^(១)
សម្បន្នប្បាតិមោក្ខា ចាតិមោក្ខសំរសំរុតា វិហារថ
អាចារកោចរសម្បន្នា អណុមត្តេសុ វន្តេសុ ភយ-
ទស្សារិដោ^(២) សមាទាយ សិក្ខុថ សិក្ខាបទេសុ ។

១ ឱ. ម. វិហារថ ។ ២ ឱ. ម. ភយទស្សារី ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុកជាភិក្ខុកំពុងដេក កំពុងភ្ញាក់ក៏ដោយ តែមាន
សភាព យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស
ជាអ្នកក្ដៅនឹងបាប ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល មានចិត្តស្ងួតទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ។

ភិក្ខុណា កំពុងដើរក្ដី ឈរក្ដី អង្គុយក្ដី ដេកក្ដី ត្រិះរិះនូវ
វិតក្កៈដ៏លាមក ដែលអាស្រ័យនូវផ្ទះគឺតណ្ហាភិក្ខុបែបនោះឯង
ហៅថា ដើរទៅរកផ្លូវខុស ជ្រប់នៅក្នុង (អារម្មណ៍ មានរូប
ជាដើម) ជាទីតាំងនៃសេចក្ដីប្រព្រឹត្តទៅនៃមោហៈ មិនគួរ
បាននូវសម្ដោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តមឡើយ ។ ភិក្ខុណា កំពុង
ដើរក្ដី ឈរក្ដី អង្គុយក្ដី ដេកក្ដី បានញ៉ាំងអកុសលវិតក្កៈ
ឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ ត្រេកអរក្នុងកិរិយារម្ងាប់នូវវិតក្កៈ ភិក្ខុបែប
នោះឯង គួរបាននូវសម្ដោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តម ។ សូត្រ ទី ១១ ។

[១១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាបុគ្គល
បរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ដោយបាតិមោក្ខ សង្រួមដោយការសង្រួម
ក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងទោស
ទាំងឡាយ សូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ទ្វាទសមសុត្តំ

សម្បទ្ធសីលានំ ភិក្ខុវេ កវតំ^(១) សម្បទ្ធប្បាតិមោក្ខានំ
 ចាតិមោក្ខសំរសំរុតានំ វិហារតំ អាចារកោចរសម្បទ្ធានំ
 អណុមត្តេសុ រដ្ឋេសុ ភយទស្សារីនំ សមាទាយ សិក្ខតំ
 សិក្ខាបទេសុ កិមស្ស^(២) ភិក្ខុវេ ឧត្តរី ករណីយំ
 ចរតោ ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អភិជ្ឈា វិភតា ហោតិ
 ព្យាចានោ វិភតោ ហោតិ មីនមិទ្ធុំ វិភតំ ហោតិ
 ឧទ្ធចុកុក្កុច្ចំ វិភតំ ហោតិ វិចិកិច្ចា បហីនា ហោតិ
 អារទ្ធីរិយំ ហោតិ^(៣) អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្ប-
 មុដ្ឋា^(៤) បស្សន្ទោ កាយោ អសារន្ទោ សមាហិតំ ចិត្តំ
 ឯកក្កំ ចរិបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវិភតោ អាតាបី ឧត្តប្បី
 សតតំ សមិតំ អារទ្ធីរិយោ បហិតត្តោតិ រុច្ចតិ ។
 បិតស្ស ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អភិជ្ឈា វិភតា ហោតិ
 ព្យាចានោ វិភតោ ហោតិ មីនមិទ្ធុំ វិភតំ ហោតិ ឧទ្ធចុ-
 កុក្កុច្ចំ វិភតំ ហោតិ វិចិកិច្ចា បហីនា ហោតិ អារទ្ធី
 ហោតិ រិយំ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុដ្ឋា
 បស្សន្ទោ កាយោ អសារន្ទោ សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកក្កំ

១ ឱ. ម. វិហារតំ ។ ២ ឱ. កិញ្ចស្ស ។ ម. កិស្ស ។ ៣ ឱ. ម. អារទ្ធី ហោតិ រិយំ ។
 ៤ ឱ. អសមុដ្ឋា ។ ម. អសំមុដ្ឋា ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ជាបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 សីល បរិបូណ៌ដោយបាតិមោក្ខ សង្រួមដោយការសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ
 បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បី
 បន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរធ្វើដូចម្តេចតទៅទៀត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលភិក្ខុកំពុងដើរទៅក្តី បើប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាកព្យាបាទ ប្រាស
 ចាកបីនមិទ្ធុៈ ប្រាសចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា ប្រារព្ធព្យាយាម
 មិនជូរថយ ប្រុងស្មារតីមិនភ្លេចភ្នាំង មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ មិនក្រវល់ក្រវាយ
 មានចិត្តតាំងមាំ មូលនឹងន្នន ក្នុងអារម្មណ៍តែ ១ ហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុបើទុកជាកំពុងដើរទៅ តែមានសភាព យ៉ាងនេះហើយ
 ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាម ដុតកម្តៅកិលេស ក្តៅនឹងបាប ប្រារព្ធ
 ព្យាយាមជានិច្ចកាល មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលភិក្ខុកំពុងឈរក្តី បើប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាក
 ព្យាបាទ ប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈ ប្រាសចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា
 ប្រារព្ធព្យាយាមមិនជូរថយ ប្រុងស្មារតីមិនភ្លេចភ្នាំង មានកាយស្ងប់រម្ងាប់
 មិនក្រវល់ក្រវាយ មានចិត្តតាំងមាំ មូលនឹងន្ននក្នុងអារម្មណ៍តែ ១ ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

បិតោបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវុក្ខតោ អាតាបិ ឱត្តប្បិ
 សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិយោ បហិតត្តោតិ វុច្ចតិ ។
 និសិន្ទស្ស ចេបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អភិជ្ឈា វិកតា
 ហោតិ ព្យាទានោ វិកតោ ហោតិ ដីនមិទ្ធុំ វិកតំ
 ហោតិ ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ វិកតំ ហោតិ វិចិកិច្ចា បហីនា
 ហោតិ អារទ្ធុំ ហោតិ វិយំ អសល្លិទំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បមុដ្ឋា បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ
 សមាហិតំ ចិត្តំ ឯកក្កំ និសិន្ទោបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 ឯវុក្ខតោ អាតាបិ ឱត្តប្បិ សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិ-
 យោ បហិតត្តោតិ វុច្ចតិ ។ សយានស្ស ចេបិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ជាតរស្ស អភិជ្ឈា វិកតា ហោតិ
 ព្យាទានោ វិកតោ ហោតិ ដីនមិទ្ធុំ វិកតំ ហោតិ
 ឧទ្ធចកុក្កុច្ចំ វិកតំ ហោតិ វិចិកិច្ចា បហីនា ហោតិ
 អារទ្ធុំ ហោតិ វិយំ អសល្លិទំ ឧបដ្ឋិតា សតិ
 អប្បមុដ្ឋា បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ សមាហិតំ
 ចិត្តំ ឯកក្កំ សយានោបិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជាតរោ
 ឯវុក្ខតោ អាតាបិ ឱត្តប្បិ សតតំ សមិតំ អារទ្ធវិយោ
 បហិតត្តោតិ វុច្ចតិតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទុកជាកំពុងឈរ តែមានសភាពយ៉ាងនេះហើយ
 ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស ក្ដៅនឹងបាប ប្រារព្ធព្យាយាម
 ជានិច្ចកាល មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលភិក្ខុកំពុងអង្គុយក្ដី បើប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាកព្យាបាទ ប្រាស
 ចាកបីនមិទ្ធុៈ ប្រាសចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា ប្រារព្ធព្យាយាមមិន
 ជួរថយ ប្រុងស្មារតីមិនភ្លេចភ្លាំង មានកាយស្ងប់រម្ងាប់មិនក្រវល់ក្រវាយ
 មានចិត្តតាំងមាំមួន នឹងនួនក្នុងអារម្មណ៍តែមួយហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុទុកជាកំពុងអង្គុយ តែមានសភាព យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នក
 មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស ក្ដៅនឹងបាប ប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល
 មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុ
 កំពុងដេកក្ដី កំពុងភ្ញាក់ក្ដី បើប្រាសចាកអភិជ្ឈា ប្រាសចាកព្យាបាទ
 ប្រាសចាកបីនមិទ្ធុៈ ប្រាសចាកឧទ្ធចក្កក្កច្ចៈ លះបង់វិចិកិច្ចា ប្រារព្ធព្យាយាមមិន
 ជួរថយ ប្រុងស្មារតីមិនភ្លេចភ្លាំង មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ មិន
 ក្រវល់ក្រវាយ មានចិត្តតាំងមាំ មូលនឹងនួន ក្នុងអារម្មណ៍តែមួយហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទុកជាកំពុងដេក កំពុងភ្ញាក់ តែមានសភាព
 យ៉ាងនេះហើយ ហៅថាជាអ្នកមានព្យាយាម ដុតកម្ដៅកិលេស ក្ដៅនឹង
 បាប ប្រារព្ធព្យាយាមជានិច្ចកាល មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស តេរសមសុត្តំ

យតំ ចរេ យតំ តិដ្ឋេ	យតំ អច្ឆេ យតំ សយេ
យតំ សម្មិញ្ញាយេ ភិក្ខុ	យតមេនំ បសារយេ
ឧទ្ធុំ តិរិយំ អចាចីនំ	យាវតា ជកតោ ភតិ
សមវេក្ខិតា ច ^(១) ធម្មានំ	ខន្ធានំ ឧទយព្វយំ
ឃវំ វិហារិមាតាបី	សន្តវុត្តិ អនុទ្ធានំ
ចេតោសមថសាមីថី	សិក្ខាមាណំ សទា សតំ
សតតំ បហិតត្តោតិ	អាហុ ភិក្ខុំ តថាវិជន្តិ ។

ទ្វាទសមំ^(២) ។

[១១៥]	វុត្តំ	ហេតំ	ភកវតា	វុត្តមរហតាតិ
មេ	សុតំ	។	លោកោ	ភិក្ខុវេ តថាកតេន
អភិសម្ពុទ្ធា	លោកស្មា		តថាកតោ	វិសំយុត្តោ ^(៣)
លោកសមុទយោ		ភិក្ខុវេ	តថាកតេន	អភិ-
សម្ពុទ្ធា	លោកសមុទយោ		តថាកតស្ស	បហីនោ

១ ឱ. វ ។ ២ ឱ. ម. ទ្វាទសមន្តិ នត្តិ ។ ៣ ឱ. ម. វិសញ្ញត្តោ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១៣

ភិក្ខុ គួរដើរទៅឲ្យមានព្យាយាម (រារាំងបាប) គួរឈរឲ្យ
 មានព្យាយាម គួរអង្គុយឲ្យមានព្យាយាម គួរដេកឲ្យមាន
 ព្យាយាម គួរបត់ចូល (នូវអវយវៈ) ឲ្យមានព្យាយាម គួរ
 លាចេញ (នូវអវយវៈ) ឲ្យមានព្យាយាម ការប្រព្រឹត្តទៅ
 នៃលោក ក្នុងខាងលើ ក្នុងទីជុំវិញ ក្នុងទិសខាងក្រោមត្រឹម
 ណា ភិក្ខុគួរជាអ្នកពិចារណា នូវការកើតនិងការរលត់នៃខន្ធ
 ទាំងឡាយ ដែលមានការសាបសូន្យជាធម្មតា ត្រឹមណោះ
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ បានសរសើរ នូវភិក្ខុអ្នកសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានការ
 ប្រព្រឹត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តមិនរាយមាយ សិក្សាឲ្យសមគួរ
 ដល់ធម៌ជាគ្រឿងស្ងប់ចិត្ត មានស្មារតីគ្រប់កាល បែបនោះ
 ថាជាបុគ្គលមានចិត្តស្ងប់ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ សូត្រ ទី ១២ ។

[១១៥] ខ្ញុំបានស្តាប់មកថា ពាក្យនុ៎ះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ហើយ ព្រះអរហន្ត សម្តែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លោក
 (ទាំងមូល) តថាគត បានត្រាស់ដឹង ច្បាស់ហើយ តថាគត
 ជាបុគ្គល ប្រាសចាកលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ជាគ្រឿង
 បណ្តាលឲ្យកើតលោក តថាគត បានត្រាស់ដឹង ច្បាស់ហើយ
 ធម៌ជាគ្រឿងបណ្តាល ឲ្យកើតលោក តថាគត បានលះបង់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

លោកនិរោធា ភិក្ខុវេ តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធា
 លោកនិរោធា តថាគតស្ស សច្ចិកតោ លោក-
 និរោធាតាមិដី បដិបទា ភិក្ខុវេ តថាគតេន អភិ-
 សម្ពុទ្ធា លោកនិរោធាតាមិដី បដិបទា តថាគតស្ស
 ភារិតា ។ យំ ភិក្ខុវេ សទេវកស្ស លោកស្ស
 សមារកស្ស សព្វហ្មកស្ស សស្សមណាព្រាហ្មណ៍-
 យា បជាយ សទេវមនុស្សាយ ទិដ្ឋំ សុតំ មុតំ
 វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសិតំ អនុវិចរិតំ មនសា យស្មា
 តំ តថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធិំ តស្មា តថាគតោតិ
 វុច្ចតិ ។ យញ្ច ភិក្ខុវេ រត្ថិ តថាគតោ អនុត្តរំ
 សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្ពុជ្ឈតិ យញ្ច រត្ថិ អនុចា-
 ទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វាយតិ យមេតស្មី
 អន្តវេ ភាសតិ លបតិ និទ្ធិសតិ សព្វន្តំ តថេវ
 ហោតិ នោ អញ្ញថា តស្មា តថាគតោតិ វុច្ចតិ ។
 យថាវាទី ភិក្ខុវេ តថាគតោ តថាការី យថា-
 ការី តថាវាទី ឥតិ យថាវាទី តថាការី
 យថាការី តថាវាទី តស្មា តថាគតោតិ វុច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃលោក តថាគត បាន
ត្រាស់ដឹងច្បាស់ហើយ ធម៌ជាគ្រឿងរលត់ទៅនៃលោក តថាគត បាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទាប្រព្រឹត្តទៅកាន់ទីរលត់
ទៅនៃលោក តថាគត បានត្រាស់ដឹងច្បាស់ហើយ បដិបទាប្រព្រឹត្ត
ទៅកាន់ទីរលត់ទៅនៃលោក តថាគត បានអប់រំហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ របស់ណា ដែលលោកព្រមទាំងទេវតា មារនិងព្រហ្ម ពួកសត្វ
ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស
បានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ បានដឹង បានដល់ បានស្វែងរក
បានរាវរក ដោយចិត្តហើយ របស់នោះ តថាគត បានត្រាស់ដឹងច្បាស់
ហើយ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជាហៅថា ព្រះតថាគត ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ក្នុង
រាត្រីណាផង បរិនិព្វានទៅដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ក្នុងរាត្រីណា
ផង សម្តែងចរចាពន្យល់នូវសត្តសាសនាណា ក្នុងចន្លោះរាត្រីទាំងពីរនុ៎ះ
សត្តសាសនាទាំងអស់នោះ ក៏នៅយ៉ាងនោះដដែល មិនប្រែទៅជា
យ៉ាងដទៃឡើយ ព្រោះហេតុនោះបានជា ហៅថា ព្រះតថាគត ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត ពោលយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណា
ពោលយ៉ាងនោះ ព្រោះតែពោលយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណា
ពោលយ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះបានជា ហៅថា ព្រះតថាគត ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស គេរសមសុត្តំ

សនេវកេ ភិក្ខុវេ លោកេ សមារកេ សព្វហ្មកេ

សស្សមណាព្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ

តថាគតោ អភិក្ខុ អនភិក្ខុតោ អញ្ញទត្តទសោ វសវត្តិ

តស្មា តថាគតោតិ វុច្ចតីតិ ។ ឯតមត្ថំ ភក្កវា អរោច ។

តត្ថេតំ ឥតិ វុច្ចតិ

សព្វលោកំ អភិញ្ញាយ

សព្វលោកេ យថាតថំ

សព្វលោកវិសំយុត្តោ

សព្វលោកេ អនូបមោ^(១)

សព្វេ សព្វាភិក្ខុ ដីរោ

សព្វកន្ថប្បមោចនោ

ធុដ្ឋស្ស បរមា សន្តិ^(២)

និព្វានំ អកុតោកយំ

ឯស ទីណាសរោ ពុទ្ធា

អនិយោ ឆិន្ទសំសយោ

សព្វកម្មក្ខយំ បត្តោ

វិមុត្តោ^(៣) ឧបទិសទ្ធិយេ

១ ម. អនូបយោ ។ អដ្ឋកថាយំ អន្តសយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. បរមំ សន្តិ ។ ៣ ម. វិមុត្តេ ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត សូត្រ ទី ១៣

ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្ម-
 លោក ក្នុងពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ និងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជា
 សម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស តថាគត ជាអ្នកគ្របសង្កត់លើសត្វ
 ឯទៀត (ដោយគុណ) សត្វឯទៀតគ្របសង្កត់ (តថាគតវិញ) មិនបាន
 ជាអ្នកឃើញហេតុសព្វគ្រប់ ធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះហេតុនោះ
 បានជា ហៅថា ព្រះតថាគត ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែង
 សេចក្តីនុ៎ះហើយ ។ ទ្រង់ត្រាស់គាថាព័ន្ធនេះ ក្នុងសូត្រនោះថា
 អ្នកប្រាជ្ញ បានដឹងច្បាស់ នូវលោកទាំងពួង ក្នុងលោក
 ទាំងពួង ដោយពិត ជាអ្នកប្រាសចាកលោកទាំងពួង ក្នុង
 លោកទាំងពួង មិនមាននរណា^(១) ប្រៀបបាន ជាអ្នកគ្រប
 សង្កត់លោកទាំងអស់ (ដោយគុណ) ជាអ្នកញ៉ាំងលោក
 ទាំងអស់ ឲ្យផុតចាកគ្រឿងចំពាក់ទាំងពួង ព្រះនិព្វានជាទី
 ស្ងប់រម្ងាប់យ៉ាងក្រៃលែង មិនមានភ័យអំពីទីណា ។ ដល់
 អ្នកប្រាជ្ញដែលបានហើយ អ្នកប្រាជ្ញនុ៎ះ ជាព្រះខ្លីណាស្រេព
 ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈ ៤ ជាបុគ្គលមិនមានទុក្ខ បានកាត់
 ផ្តាច់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ដល់នូវការអស់ទៅនៃកម្មទាំងពួង
 មានចិត្តផុតស្រឡះ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅ នៃកិលេស

១ ក្នុងអដ្ឋកថាថា មិនមានគំនរគឺតណ្ហានិងទិដ្ឋិ (អនូសយោ) ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកំ

ឯស សោ ភកវា ពុទ្ធា	ឯស សីហោ អនុត្តរោ
សទេវកស្ស លោកស្ស	ព្រហ្មចក្កំ បវត្តយិ ។
ឥតិ ទេវា មនុស្សា ច	យេ ពុទ្ធិ សរណំ កតា
សង្កម្ម តំ នមស្សន្តិ	មហាន្តំ វីតសារទំ ។
ទន្លោ ទមយតំ សេដ្ឋោ	សន្លោ សមយតំ ឥសី
មុត្តោ មោចយតំ អក្កោ	តិណ្ណោ តារយតំ វរោ ។
ឥតិ ហេតំ នមស្សន្តិ	មហាន្តំ វីតសារទំ ។
សទេវកស្សី លោកស្សី	នត្ថិ តេ បដិបុក្កលោតិ ។
អយម្យិ អត្តោ វុត្តោ ភកវតា ឥតិ មេ សុតន្តិ ។	

តេវសម្ម^(១) ។

ចតុក្កនិបាតោ និដ្ឋិតោ ។

១ ឱ. ម. តេវសម្មន្តិ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

អ្នកប្រាជ្ញនុ៎ះ ជាព្រះពុទ្ធ លែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត អ្នក
 ប្រាជ្ញនុ៎ះ ជាសីហៈ (អ្នកកម្ចាត់នូវកិលេស) ដ៏ប្រសើរ ញ៉ាំង
 ចក្រដ៏ប្រសើរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដល់លោក ព្រមទាំងទេវលោក ។
 ពួកទេវតា និងមនុស្សណា បានដល់ព្រះពុទ្ធជាទីលើក ទេវតា
 និងមនុស្សទាំងនោះ ក៏មកប្រជុំនមស្ការចំពោះព្រះពុទ្ធដែលមាន
 ព្រះទ័យភ្លឺរក្សាដ៏ប្រសើរនោះ ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គទូន្មាន
 ខ្លួនដ៏ប្រសើរ ជាងពួកជនអ្នកទូន្មានខ្លួន ព្រះអង្គស្ងប់រម្ងាប់
 ដ៏ប្រសើរ ជាងពួកជនអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណ
 មានសីលគុណជាដើម ព្រះអង្គមានចិត្តរួចស្រឡះ ដ៏ប្រសើរ
 ជាងពួកជនអ្នកមានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រះអង្គធ្ងន់ផុតដ៏ប្រសើរជាង
 ជនអ្នកធ្ងន់ទាំងឡាយ ។ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបពួក
 ទេវតា និងមនុស្ស តែងនមស្ការចំពោះព្រះពុទ្ធ ដែលមាន
 ព្រះទ័យភ្លឺរក្សាដ៏ប្រសើរ អង្គនុ៎ះ ។ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវ-
 លោក ឥតមានបុគ្គលណា ប្រៀបធៀបនឹងព្រះអង្គបានឡើយ ។
 ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយថា សេចក្តីនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ សូត្រ ទី ១៣ ។

ចប់ ចតុក្កនិបាត ។

ឥតិវុត្តកេ ចតុក្កនិបាតស្ស ឧទ្ធានំ

តស្សុទ្ធានំ

ព្រាហ្មណា ចត្តារិ ជានំ សមណសីលា តណ្ហា ព្រហ្មា
ពហុកាវា^(១)កុហនា បុរិសា ចរំ សម្បន្នលោកេន តេរសាតិ ។

ឥតិវុត្តកេ ទ្វាទសាជិកសតសុត្តន្តិ ។

ឥតិវុត្តកំ និដ្ឋិតំ ។

សត្តវិសេកនិចាតំ

ទុក្ខំ ពារីសសុត្តសង្កហិតំ

សមប្បញ្ញាសមថ តិកំ

តេរស ចតុក្កញ្ច ឥតិ យមិទំ

ទ្វិទសុត្តរសុត្តសតេ

សង្កាយិត្វា សមាទហំសុ បុរា

អរហន្តោ ចិរដ្ឋិតិយា

តមាហុ នាមេន ឥតិវុត្តន្តិ ។

ឥតិវុត្តកថាលិ និដ្ឋិតា ។

ឥទំ មរម្មបោត្តកេ អាគតំ ។

១ ឱ. ពហុបកាវា ។

ឥតិវុត្តកៈ ចតុក្កនិបាត ឧទ្ទាន

ឧទ្ទាននៃចតុក្កនិបាតនោះគឺ

និយាយអំពីព្រះមានព្រះភាគជាព្រាហ្មណ៍ ១ វត្ថុងាយបាន
 ៤ យ៉ាង ១ ការអស់ទៅនៃអាសវៈ របស់បុគ្គលអ្នកដឹង ១
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ១ ពួកភិក្ខុមានសីល ១ តណ្ហា ១
 ត្រកូលដែលនៅរួម នឹងព្រាហ្មជាដើម ១ ពួកព្រាហ្មណ៍
 និងគហបតីមានឧបការៈច្រើន ១ ពួកភិក្ខុអ្នកធ្វើឲ្យគេស្ងើប
 ជាដើម ១ បុរសត្រូវទឹកស្អាតក្នុង ១ អកុសលវិតក្កៈកើតដល់
 ភិក្ខុកំពុងដើរទៅជាដើម ១ ភិក្ខុមានសីលបរិបូណ៌ជាដើម ១
 ព្រះតថាគតត្រាស់ដឹងនូវលោក ១ រួមជា ១៣ រឿង ។

ក្នុងឥតិវុត្តកៈ មានសូត្រ ១១២ ។

ចប់ ឥតិវុត្តកៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ
ខុទ្ទកនិកាយស្ស ឥតិវុត្តកស្ស
ទុតិយោ ភាគោ

មាតិកា		អង្កេ
ឯកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ	១
	ទុតិយសុត្តិ	២
	តតិយសុត្តិ	៣
	បិត្តិសុត្តិ	៣
	បញ្ចមសុត្តិ	៤
	ឆដ្ឋសុត្តិ	៥
	សត្តមសុត្តិ	៦
	អដ្ឋមសុត្តិ	៧
	នវមសុត្តិ	៨
	ទសមសុត្តិ	៩
ទុតិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ	១០
	ទុតិយសុត្តិ	១០

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ឥតិវុត្តកៈ

ទុតិយភាគ

មាតិកា			ទំព័រ
ឯកនិបាត	បឋមវគ្គ	សូត្រទី ១	១
		សូត្រទី ២	២
		សូត្រទី ៣	៣
		សូត្រទី ៤	៣
		សូត្រទី ៥	៤
		សូត្រទី ៦	៥
		សូត្រទី ៧	៦
		សូត្រទី ៨	៧
		សូត្រទី ៩	៨
		សូត្រទី ១០	៩
ទុតិយវគ្គ	សូត្រទី ១	១០	
	សូត្រទី ២	១០	

សន្និក្ខត្រាប័មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ឯកនិបាត	ទុតិយវគ្គ	សូត្រទី ៣	១១
		សូត្រទី ៤	១២
		សូត្រទី ៥	១៣
		សូត្រទី ៦	១៤
		សូត្រទី ៧	១៥
		សូត្រទី ៨	១៦
		សូត្រទី ៩	១៧
		សូត្រទី ១០	១៨
	តតិយវគ្គ	សូត្រទី ១	២០
		សូត្រទី ២	២១
		សូត្រទី ៣	២៣
		សូត្រទី ៤	២៤
		សូត្រទី ៥	២៥
		សូត្រទី ៦	២៥
		សូត្រទី ៧	២៧

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
ទុកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ	៣១
ទុតិយសុត្តិ	៣២
តតិយសុត្តិ	៣៣
បិតុត្តសុត្តិ	៣៤
បញ្ចមសុត្តិ	៣៥
ឆដ្ឋសុត្តិ	៣៦
សត្តមសុត្តិ	៣៧
អដ្ឋមសុត្តិ	៣៨
នវមសុត្តិ	៣៩
ទសមសុត្តិ	៤០
ទុតិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ	៤២
ទុតិយសុត្តិ	៤៤
តតិយសុត្តិ	៤៥
បិតុត្តសុត្តិ	៤៦
បញ្ចមសុត្តិ	៤៨

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
ទុក្ខនិបាត	បឋមវគ្គ	សូត្រទី ១ ៣១
		សូត្រទី ២ ៣២
		សូត្រទី ៣ ៣៣
		សូត្រទី ៤ ៣៤
		សូត្រទី ៥ ៣៥
		សូត្រទី ៦ ៣៦
		សូត្រទី ៧ ៣៧
		សូត្រទី ៨ ៣៨
		សូត្រទី ៩ ៣៩
		សូត្រទី ១០ ៤០
ទុតិយវគ្គ		សូត្រទី ១ ៤២
		សូត្រទី ២ ៤៤
		សូត្រទី ៣ ៤៥
		សូត្រទី ៤ ៤៦
		សូត្រទី ៥ ៤៨

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
ទុក្ខនិបាតសូត្រ ទុតិយវគ្គសូត្រ ឆដ្ឋសុត្តិ.....	៤៩
សត្តមសុត្តិ.....	៥០
អដ្ឋមសុត្តិ.....	៥២
នវមសុត្តិ.....	៥៣
ទសមសុត្តិ.....	៥៤
ឯកាទសមសុត្តិ.....	៥៦
ទ្វាទសមសុត្តិ.....	៥៧
តិក្ខនិបាតសូត្រ បឋមវគ្គសូត្រ បឋមសុត្តិ.....	៦០
ទុតិយសុត្តិ.....	៦០
តតិយសុត្តិ.....	៦១
ចតុត្តសុត្តិ.....	៦២
បញ្ចមសុត្តិ.....	៦៣
ឆដ្ឋសុត្តិ.....	៦៣
សត្តមសុត្តិ.....	៦៤
អដ្ឋមសុត្តិ.....	៦៥

សន្និក្ខត្រាប័រមាតិកា

មាតិកា			ទំព័រ
ទុក្ខនិបាត	ទុតិយវគ្គ	សូត្រទី ៦	៤៧
		សូត្រទី ៧.....	៥០
		សូត្រទី ៨	៥២
		សូត្រទី ៩	៥៣
		សូត្រទី ១០.....	៥៤
		សូត្រទី ១១.....	៥៦
		សូត្រទី ១២	៥៧
តិក្ខនិបាត	បឋមវគ្គ	សូត្រទី ១	៦០
		សូត្រទី ២	៦០
		សូត្រទី ៣.....	៦១
		សូត្រទី ៤	៦២
		សូត្រទី ៥	៦៣
		សូត្រទី ៦	៦៣
		សូត្រទី ៧.....	៦៤
		សូត្រទី ៨	៦៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា	អង្កេត
តិកនិបាតស្ស បឋមវគ្គស្ស នវមសុត្តិ.....	៦៦
ទសមសុត្តិ.....	៦៧
ទុតិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ.....	៦៩
ទុតិយសុត្តិ.....	៦៩
តតិយសុត្តិ.....	៧០
បិតុត្តសុត្តិ.....	៧១
បញ្ចមសុត្តិ.....	៧២
ឆដ្ឋសុត្តិ.....	៧៣
សត្តមសុត្តិ.....	៧៤
អដ្ឋមសុត្តិ.....	៧៤
នវមសុត្តិ.....	៧៦
ទសមសុត្តិ.....	៧៧
តតិយវគ្គស្ស បឋមសុត្តិ.....	៧៩
ទុតិយសុត្តិ.....	៨០
តតិយសុត្តិ.....	៨២

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ	
តិកនិបាត	បឋមវគ្គ	សូត្រទី ៩	៦៦
		សូត្រទី ១០.....	៦៧
	ទុតិយវគ្គ	សូត្រទី ១	៦៩
		សូត្រទី ២	៦៩
		សូត្រទី ៣	៧០
		សូត្រទី ៤	៧១
		សូត្រទី ៥	៧២
		សូត្រទី ៦	៧៣
		សូត្រទី ៧	៧៤
		សូត្រទី ៨	៧៤
សូត្រទី ៩	៧៦		
សូត្រទី ១០.....	៧៧		
តតិយវគ្គ	សូត្រទី ១	៧៩	
	សូត្រទី ២	៨០	
	សូត្រទី ៣	៨២	

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្ក
តិកនិបាតសូ	តតិយវគ្គសូ ចតុត្តសុត្តិ	៨៣
	បញ្ចមសុត្តិ	៨៤
	ឆដ្ឋសុត្តិ	៨៧
	សត្តមសុត្តិ	៨៩
	អដ្ឋមសុត្តិ	៩១
	នវមសុត្តិ	៩២
	ទសមសុត្តិ	៩៤
ចតុត្តវគ្គសូ	បឋមសុត្តិ	៩៧
	ទុតិយសុត្តិ	៩៧
	តតិយសុត្តិ	១០០
	ចតុត្តសុត្តិ	១០២
	បញ្ចមសុត្តិ	១០៤
	ឆដ្ឋសុត្តិ	១០៧
	សត្តមសុត្តិ	១០៨
	អដ្ឋមសុត្តិ	១០៩

សន្លឹកប្រាក់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

តិកនិបាត	តតិយវគ្គ	សូត្រទី ៤	៨៣
		សូត្រទី ៥	៨៤
		សូត្រទី ៦	៨៧
		សូត្រទី ៧	៨៩
		សូត្រទី ៨	៩១
		សូត្រទី ៩	៩២
		សូត្រទី ១០.....	៩៤
	បតុត្ថវគ្គ	សូត្រទី ១	៩៧
		សូត្រទី ២	៩៧
		សូត្រទី ៣	១០០
		សូត្រទី ៤	១០២
		សូត្រទី ៥	១០៤
		សូត្រទី ៦	១០៧
		សូត្រទី ៧	១០៨
		សូត្រទី ៨	១០៩

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា		អង្កេត
តិកនិបាតស្ស	ចិត្តវគ្គស្ស នវមសុត្តិ	១១១
	ទសមសុត្តិ	១១៣
បញ្ចមវគ្គស្ស	បឋមសុត្តិ	១១៦
	ទុតិយសុត្តិ	១១៨
	តតិយសុត្តិ	១២០
	ចិត្តវគ្គសុត្តិ	១២២
	បញ្ចមសុត្តិ	១២៣
	ឆដ្ឋសុត្តិ	១២៤
	សត្តមសុត្តិ	១២៥
	អដ្ឋមសុត្តិ	១២៦
	នវមសុត្តិ	១២៨
	ទសមសុត្តិ	១២៩
	ចតុក្កនិបាតស្ស	បឋមសុត្តិ
ទុតិយសុត្តិ		១៣៤
តតិយសុត្តិ		១៣៥

សន្និក្ខន្ធគ្រប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
តិកនិបាត	ចតុត្ថវគ្គ	សូត្រទី ៧ ១១១
		សូត្រទី ១០ ១១៣
	បញ្ចមវគ្គ	សូត្រទី ១ ១១៦
		សូត្រទី ២ ១១៨
		សូត្រទី ៣ ១២០
		សូត្រទី ៤ ១២២
		សូត្រទី ៥ ១២៣
		សូត្រទី ៦ ១២៤
		សូត្រទី ៧ ១២៥
		សូត្រទី ៨ ១២៦
សូត្រទី ៧ ១២៨		
ចតុក្កនិបាត	សូត្រទី ១ ១៣៣	
	សូត្រទី ២ ១៣៤	
	សូត្រទី ៣ ១៣៥	

មាតិកាបន្តានិ

មាតិកា

អង្កេត

បត្តក្កនិបាតស្ស បត្តត្ថសុត្តិ	១៣៧
បញ្ចមសុត្តិ	១៣៨
ឆដ្ឋសុត្តិ	១៤០
សត្តមសុត្តិ	១៤១
អដ្ឋមសុត្តិ	១៤៣
នវមសុត្តិ	១៤៤
ទសមសុត្តិ	១៤៥
ឯកាទសមសុត្តិ	១៤៧
ទ្វាទសមសុត្តិ	១៥០
តេរសមសុត្តិ	១៥៣

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

ទំព័រ

ចតុក្កុនិបាត	សូត្រទី ៤	១៣៧
	សូត្រទី ៥	១៣៨
	សូត្រទី ៦	១៤០
	សូត្រទី ៧	១៤១
	សូត្រទី ៨	១៤៣
	សូត្រទី ៩	១៤៤
	សូត្រទី ១០	១៤៥
	សូត្រទី ១១	១៤៧
	សូត្រទី ១២	១៥០
	សូត្រទី ១៣	១៥៣

